

ОТБАСЫМ

otbasym.kz

№27 2018

Астана қаласы бойынша "Мерейлі отбасы" республикалық байқауының жеңімпаздары –

ЕРЕКЕШОВТЕР ОТБАСЫ

АСТАНА – БАЛАЛАР КӨЗІМЕН

ОТ СЛЕДОВАТЕЛЯ ДО ГЕНЕРАЛА

Ұлттық комиссия тынысы.....	4
Милые и надежные.....	10
Отбасы концепциясы және гендерлік саясат	15
От следователя до генерала.....	18
Баспана – басты мәселе	20
Что надо знать о второй инициативе	27
Святая к Родине любовь.....	30
Когда круглые даты слились в одну мелодию	32
Династия врачей: продолжение следует.....	40
«Мерейлі отбасы» - 2018.....	44
Өмірімнің мәні – Отбасым.....	46
Еліміздің жүрегі – Астанаға 20 жыл!.....	50
Жеңісті аңсаған жүрек.....	52
Өткен өмір белестері	54
Рухани жаңғырудың негіздері отбасында қалануы керек.....	57
Будущее Улытау в наших руках.....	58
Цифровая медицина в Казахстане: гаджеты на страже здоровья.....	60
В стиле цифровизации	63
Латиница работает на перспективу.....	64
Бала құқығы – асыл қазына.....	66
Удовольствие делать людей счастливыми.....	68
Основные навыки для успешной жизни.....	72
Жас жазушылар.....	74
А вы умеете отдыхать?	76
Отдых летом в Казахстане	78
«Ұлы Дала бірлігі» концерті	82
WORLD OF TRADE 2018 в Астане.....	84
Атажұртқа тағзым.....	85
Астана – балалар көзімен.....	88

Отбасылық құндылықтар туралы
қазақстандық қоғамдық-саяси журнал

«ОТБАСЫМ»

№27 2018

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ
ЖАНЫНДАҒЫ ӘЙЕЛДЕР ІСТЕРІ ЖӘНЕ
ОТБАСЫЛЫҚ-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ САЯСАТ
ЖӨНІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ КОМИССИЯ

БАСПА:

«Деловой Мир Астана» ЖШС

Редакциялық кеңестің төрайымы:

Гүлшара Әбдіқалықова

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы
Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат
жөніндегі ұлттық комиссияның төрайымы,
Мемлекеттік хатшы

Редакциялық кеңестің мүшелері:

Ләззат Сүлеймен
Елена Тарасенко
Ерлан Райганиев

Бас редактор:

Шолпан Сыздықова

Жауапты редактор:

Әлия Іңкәрбаева

Дизайн және беттеу:

А. Қалибекұлы

Әдеби редакторлар:

Г. Колтубаева
Г. Қадырова

ОТБАСЫМ

РЕДАКЦИЯ МЕКЕНЖАЙЫ:
Астана қ., Сығанақ көшесі, 25,
«АҢСАР» бизнес-орталығы, 10 қабат
Телефон/факс: 8 717 2 550 658, 550 657
e-mail: otbasym.kz@gmail.com

www.otbasym.kz

Басып шығарылған жер
«Leader Offset Leader Компаниясы» ЖШС
Алматы қ., Райымбек батыр көшесі, 212 А

Журнал Мәдениет және спорт
министрлігінде тіркелген
Күрәлік №9855-Ж от 30.01.2009
Шығарылым жиілігі: екі айда бір.
18.06.2018. баспаға қол қойылды
Басылым 5000 дана.

Жарнамалық материалдардағы ақпарат
шынайылығына жарнама берушілер жауапты
болып табылады. Авторлардың пікірі редакцияның
пікірімен сай келмеуі мүмкін. Журнал материалдарын
пайдаланғанда міндетті түрде сілтеме жасалынуы
қажет. "Деловой Мир Астана" ЖШС менеджментінің
интеграцияланған жүйесі сәйкестілігін қамтамасыз
ететін аккредиттелген мекемемен сертификацияланған
және ҚР ИСО 9001-2009 СТ сәйкес келеді.

ҰЛТТЫҚ КОМИССИЯ ТЫНЫСЫ

АСТАНА ЭКОНОМИКАЛЫҚ ФОРУМЫ

Астана экономикалық форумы - жаһандық мәселелерді талқылауға және шешуге арналған жыл сайынғы сұхбат алаңы.

Өзінің ауқымы бойынша бүкіл Еуразия кеңістігінде теңдесі жоқ бұл форум әлемдік көшбасшылардың, халықаралық сарапшылардың, ғалымдардың, саяси және қоғам қайраткерлерінің, түрлі қаржы институттары мен бизнес-қоғамдастықтар өкілдерінің басын қосады.

Бүгінде бұл қауымдастық әлемнің 120 елінің ғалымдары мен практиктерін, әлем ойшылдарын, саясаткерлерді, халықаралық ұйымдарды, ғылыми-зерттеу орталықтары басшыларын және іскерлік орта өкілдерін біріктіреді.

Бірінші рет 2008 жылы өткен Форум дүниежүзілік экономика мен қаржы жүйесін оңалту және дамыту мәселелерін талқылауға арналған ықпалды халықаралық алаңдардың бірі мәртебесін иеленіп үлгерді.

Өткен уақыт аралығында Форумға 150 елден 43 мыңнан астам делегат қатысты. Жалпы көлемі 17,8 млрд. доллардан астам қаражат болатын 280 меморандум мен келісімге қол қойылды, Еуразиялық іскерлік конгресі, дүниежүзілік МЖК орталығы және Нобель сыйлығы лауреаттарының Астаналық клубы құрылды.

XI Астана экономикалық форумы аясында «Артықшылық орнына құқық. Әйелдер көшбасшылығы қазіргі әлемге қалай әсер етуі мүмкін?» атты дөңгелек үстел отырысы өтті.

Іс-шараны Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның қолдауымен «EXPO & Women» халықаралық ұйымы Қазақстандағы «БҰҰ-Әйелдер» құрылымымен бірлесіп ұйымдастырды.

Сондай-ақ, жиынға мемлекеттік органдардың, халықаралық ұйымдардың өкілдері, шетелдік және ұлттық сарапшылар қатысты.

Рабочий визит Нацкомиссии в Австрию

В ходе рабочего визита в Вену по развитию семейно-гендерной политики заместители Председателя Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте РК Елена Тарасенко и Ляззат Сулеймен приняли участие в фотовыставке, посвященной 20-летию Астаны.

Отырысты ашқан Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы Гүлшара Әбдіқалықова әлемнің көптеген дамыған мемлекеттері әйел капиталын дамыту арқылы инклюзивті экономиканы қалыптастыру қажеттігін түсінгенін айтты.

– Қазақстанның мемлекеттік саясатының негізгі басымдығының бірі – әйелдер құқығын қамтамасыз ету және ілгерілету, сондай-ақ олардың экономикалық мүмкіндіктерін кеңейту мәселелері болып саналады, – деді Мемлекеттік хатшы.

Мемлекеттік хатшы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Шешімдер қабылдау деңгейінде әйелдер өкілдігінің кеңеюіне қол жеткізу қажет» деген сөзін атап өтті.

Бүгінде Қазақстанның қаржы саласында басшылық қызметтегі әйелдердің саны 30 пайыздан асты. Әйелдер 500-ден астам шағын және орта бизнес компанияларын басқаруда, яғни олардың 43 пайызын құрап отыр. Осы секторда құрылған барлық жұмыс орнының үштен бірі әйелдерге тиесілі.

Мемлекеттік хатшы әйелдердің әлеуеті мен рөлін арттыру бүкіл әлемнің ілгерілеуімен тікелей байланысты екенін атап өтті. Оған қол жеткізу үшін БҰҰ ұсынған төрт К бағытына негізделген жаңа машықтарды меңгеру қажет. Олар: сыни ойлау (критическое мышление), коллаборативтілік, креативтілік және коммуникативтілік. Әлем сарапшыларының болжамы бойынша, 2020 жылға қарай бүгінгі еңбек қызметін айқындайтын білім мен дағдылардың үштен бірінен астамы өзгеретін болады.

Жиын қорытындысы бойынша гендерлік мейнстримінгі ілгерілету үшін саясаттағы, экономикадағы және қоғамдағы әйелдер көшбасшылығын дамытуға бағытталған ұсынымдар әзірленді.

Арт-мероприятие было организовано в штаб-квартире Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе, расположенной в конгресс-центре Хофбург. Фотовыставка представила собой ряд экспозиций, отражающих архитектурные, культурные и спортивные объекты столиц, а также ключевые международные

мероприятия, состоявшиеся в Астане. Специально для выставки Министерство иностранных дел РК подготовило

и продемонстрировало видеоролик «Астана – город мира», где через красочный видеоряд была показана история становления и развития города.

Во время церемонии открытия выступил Постоянный представитель РК при международных организациях в Вене Кайрат Сарыбай, который отметил, что Астана стала крупным центром многосторонней дипломатии и миротворчества, и подчеркнул роль исторического Саммита ОБСЕ в 2010 году в Астане. Также в мероприятии приняли участие Генеральный секретарь ОБСЕ Томас Греммингер, главы делегаций и представители стран-участниц Организации, партнеров по сотрудничеству, исполнительных структур ОБСЕ и члены казахстанской делегации. *(по информации сайта www.mfa.kz)*

Межпарламентский диалог

В городе Страсбург прошла ежегодная сессия парламентской Ассамблеи Совета Европы, в которой участвовала депутат Сената, уполномоченный по правам

ребенка в РК, член Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте РК Сауле Айтпаева.

В рамках мероприятия сенатор приняла участие в работе профильного заседания Комитета по политическим вопросам и демократии. Также в ходе поездки С. Айтпаева встретилась с вице-президентом ПАСЕ С. Сеидовым, членами испанской, литовской делегации в Ассамблее Ж. Чуклой, Ж. Рокой и Э. Зингерисом. Вопросы форума охватили темы межпарламентского взаимодействия, председательствования Казахстана в Совете Безопасности ООН и итогов международной выставки EXPO 2017 в Астане. Депутаты ПАСЕ единодушно поддержали идеи расширения и углубления межпарламентского эффективного сотрудничества.

В дальнейшей беседе с белорусскими парламентариями обсуждение сфокусировалось на отечественном налоговом законодательстве и введении моратория на смертную казнь. Белорусская делегация выразила заинтересованность в двухстороннем сотрудничестве и формировании межпарламентского диалога. *(по информации пресс-службы Сената Парламента РК)*

«Серпінді технологиялар дәуіріндегі жоғары білім инновациясы» атты Жоғары білім беру көшбасшыларының VII Еуразиялық форумы

Бұл форум 2011 жылдан бері өткізіліп келеді. Оның мақсаты – технологиялық және әлеуметтік өзгерістер тұрғысынан білім беру секторын талқылау.

Форум жұмысына ұлттық және әлемдік сарапшылар, ғылыми қызметкерлер, мемлекеттік органдардың, жұмыс берушілердің, білім саласындағы қоғамдық бірлестіктердің өкілдері, сондай-ақ әлемнің 15 елінен (АҚШ, Ресей, Қытай, Ұлыбритания, Корея Республикасы, Австралия және т.б.) 150-ден астам делегат қатысты.

Гүлшара Әбдіқалықова құттықтау сөзінде биылғы форумның Қазақстанның символы – Астананың 20 жылдық мерейтойы қарсаңында өткізіліп отырғанын айтты.

Мемлекеттік хатшы Елбасының білім беру жүйесінің жан-жақты дамуына айрықша көңіл бөлетінін атап өтіп, Нұрсұлтан Назарбаевтың: «Мен әрдайым сіздердің білім алуларыңыз бен дамуларыңыз үшін қажетті барлық жағдайды жасауға тырысып келемін. Әлемдік деңгейдегі университет, зияткерлік мектептерін аштым, «Болашақ»

бағдарламасын бекіттім» деген сөзіне тоқталды.

Назарбаев Университеті – еліміздің маңызды ұлттық жобасы. Осы оқу орны ашылғаннан бері (2010 ж.) оның қабырғасынан 2 мыңға жуық маман түлеп ұшты. Университет биохимиялық және ядролық инженерия, робототехника, мехатроника және басқа да сирек бағыттар бойынша кадрлар даярлайды. Мұнда әлемнің түпкір-түпкірінен келген үздік оқытушылар жұмыс істейді және ең заманауи материалдық-техникалық құралдармен, зертханалармен жабдықталған.

Кезекті отырыс

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы Гүлшара Әбдіқалықованың төрағалығымен Қазақстан Президенті жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның отырысы өтті.

Жиында сөйлеген сөзінде Елбасының қазақстандық отбасылардың әл-ауқатына зор көңіл бөлетінін атап өтті. Сондықтан «7-20-25» бағдарламасы «Президенттің бес әлеуметтік бастамасындағы» бірінші міндет ретінде белгіленген және ол миллиондаған азаматымыздың баспанаға ие болу мүмкіндігін арттыруға септігін тигізеді.

Мемлекеттік хатшы Елбасының тапсырмасы бойынша ипотекаға қолжетімділік, жалға берілетін және коммерциялық тұрғын үйлер салу, үлестік құрылыс мәселелерін шешуге бағытталған «Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасының жүзеге асырылып жатқанын айтты.

Басқосуда «Қазақстан тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» акционерлік қоғамының ақпараты тыңдалды. Банк ұсынған мәліметке сәйкес, «Нұрлы Жер» бағдарламасы (2017 ж. бастап) іске асырылғалы оған қатысу үшін 11 180

Бүгінде Назарбаев Университеті жаһандық деңгейдегі ғылыми-білім беру орталығына айналып, Қытай, Жапония, Корея Республикасы, Сингапур және Азиядағы басқа да елдердің 14 жетекші университеттерінің қатарына қосылды.

– Жоғары оқу орындары келешекте еңбек нарығындағы бәсекеге төтеп беру үшін, білімнің үздік бағдарламалары бойынша оқытылған жаңа форматтағы мамандарды даярлауға тиіс, – деді Мемлекеттік хатшы.

адам өтініш берген, солардың 6 270-і (56 пайызы) әйелдер. Бүгінге дейін 4 105 әйел баспаналы болған.

Сондай-ақ, Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған бағдарламасы аясында ауылдық жерлердегі кәсіпкер әйелдерді қаржылық және қаржылық емес тетіктер арқылы қолдауды қамтамасыз ету мәселесі талқыланды. Ауыл шаруашылығы министрлігінің мәліметіне сәйкес, аталған бағдарламаның шағын несиелі бағыты бойынша несиелен қамтамасыз етілген 41 855 займ алушының 12 374-і (34 пайызы) – әйелдер. Сондай-ақ «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасымен бірлескен «Бастау бизнес» жобасы жүзеге асырылуда. Ол ауылдық жерлердегі өзін-өзі еңбекпен қамтушылардың және жұмыссыздардың экономикалық белсенділігін арттыруға бағытталған. 14 облыстан жалпы 15 мың адам оқытылған, солардың 41,5 пайызы – әйелдер. Қазіргі уақытта жоба аясында 3 314 адам өз бизнесін ашқан немесе кәсібінің аясын кеңейткен, олардың 1 204-і (36 пайызы) – әйелдер.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қорының кәсіпкер әйелдерді қолдау шаралары жөніндегі ақпараты да тыңдалды. 2010 жылдан бастап әйелдер кәсіпкерлігін шағын несиелен қамту бағдарламасы жүзеге асырылып келеді. Ол жеңілдетілген шарттармен әйелдерге шағын несиелен алуға мүмкіндік береді. Осы уақыт ішінде 1654 займ алушы жалпы құны 14,3 миллиард теңге мөлшерінде несиелен алған. 2011 жылдан бері Азия даму банкі қаражатының есебінен шағын және орта бизнесті қаржыландыру бағдарламасы жүзеге асырылып келеді. Бөлінген қаржының 1/3 бөлігін әйелдер алған. 750 жобаға 51,9 миллиард теңге бөлінген. Еуропа қайта құру және даму банкімен бірлескен «Бизнестегі әйелдер» бағдарламасы аясында 256 кәсіпкер әйелге 11,1 миллиард теңге көлемінде қаржы берілді.

Жиын соңында Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы мемлекеттік органдарға бірқатар нақты тапсырма берді.

Түркияға сапар

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы Түркия Республикасына жұмыс сапарымен барды.

Мемлекеттік хатшы сапар аясында Түркия Республикасы Премьер-министрінің орынбасары Хакан Чавушоғлының шақыруымен Қазақстан мен Түркия іскер әйелдерінің бизнес-форумына қатысты.

Оған «Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасы, Түркия сауда палатасы мен тауар биржаларының одағы, мемлекеттік органдар және әйелдер кәсіпкерлік қоғамдастығының өкілдері қатысты.

Мемлекеттік хатшы құттықтау сөзінде Қазақстан Президентінің 25 жылдан астам тиімді ынтымақтастық орнатып келе жатқан бауырлас мемлекеттер арасындағы екіжақты қарым-қатынастың дамуына ерекше мән беретінін атап өтті.

Гүлшара Әбдіқалықова Мемлекет басшысының Индустрия 4.0 – жаңа әлемдегі табысты навигацияға бағытталған «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты жолдауына назар аударды. Осы орайда кәсіпорындарды цифрландыруға бағытталған жаңа әдістер сынақтан өткізіледі. Бұл ретте әйелдердің кәсіпкерлік қоғамдастығы маңызды орынды иеленеді.

Мемлекеттік хатшы Қазақстанда әйелдердің мүмкіндіктерін арттыруға бағытталған мемлекеттік саясат жүргізіліп жатқанын айтты. Бүгінде әйелдердің

Әкелер аллеясы ашылады

Ақтөбе облысында III республикалық әкелер форумы өтті. Форум кезінде облыс әкімі Бердібек Сапарбаев әр ауданда Әкелер аллеясы ашылатынын жеткізді. Форумға Ақтөбе қаласына балаларына үлгі болып жүрген әкелер жиналды. III республикалық форумға облыс әкімі Бердібек Сапарбаев, ҚР Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия төрағасының орынбасары Ләззат Сүлеймен қатысты. Мақсат - қоғамның назарын әкенің рөлі мен әкенің өскелең ұрпақты тәрбиелеуде қосатын үлесі мәселелеріне аудару. «Мемлекет басшысы қазақстандық отбасылардың әл-ауқатын жақсартуға және қолдауға үлкен көңіл бөледі. Осы мақсатта көптеген мемлекеттік бағдарламалар мен заңдар қабылданды, отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі Ұлттық комиссия құрылды. Балаларды тәрбиелеудегі әкелердің рөлін бағалау өте қиын. Облыстың барлық аудандарында үлгілі әкелердің мәртебесін асыру мақсатында Әкелер аллеясын салуды жоспарлап отырмыз», - деді облыс әкімі Бердібек Сапарбаев. Республикалық форумға еліміздің

10,1 пайызы (43 адам) саяси мемлекеттік қызметші болып саналады. Парламенттегі 33 адам немесе депутаттардың жалпы санының 22 пайызы – әйелдер. Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексі бойынша, «әйелдердің экономикалық даму саласына қатысуы және мүмкіндіктері» көрсеткіші жөнінен Қазақстан 30-шы орында.

Г.Әбдіқалықова биыл Қазақстан айрықша мерейтойды – Астананың 20 жылдығын атап өтетінін айтты. Астана – Тәуелсіздіктің символы, Н.Назарбаев идеясының іске асуы және барша қазақстандықтар еңбегінің жемісі.

Форумда кәсіпкер әйелдердің инновациялық бизнес-жобалары таныстырылып, қатысушылар озық тәжірибелерін ортаға салды. Сондай-ақ, Қазақстан мен Түркия әйелдерінің бизнес-қоғамдастығы арасында экономикалық және инвестициялық қарым-қатынасты одан әрі дамыту мәселелері талқыланды.

Бұдан бөлек, форум аясында Г.Әбдіқалықова Түркия Парламентінің спикері Исмаил Кахраманмен, Түркия Премьер-министрінің орынбасары Хакан Чавушоғлымен, Түркияның Отбасы істері және әлеуметтік саясат жөніндегі министрі Фатма Бетюль Сайян Каямен кездесу өткізді.

Кездесулер барысында Қазақстан-Түркия қарым-қатынасының қазіргі жағдайы, сондай-ақ әлеуметтік-экономикалық және мәдени-гуманитарлық ынтымақтастықтың перспективалары талқыланды.

әр өңірінен делегат, Ұлттық комиссияның басшылығы мен мүшелері, ҚР Парламенті депутаттары, орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың басшылары, қоғам қайраткерлері, үкіметтік емес ұйымдардың өкілдері, үлгілі әкелер қатысты. «Бүгінде әкенің отбасы тәрбиесіндегі рөлін арттыру, балалардың патриотизм сезімін қалыптастырудағы әке рөлін күшейту, «Рухани жаңғыру» бағдарламасы шеңберінде білімге ұмтылдыру - біздің жұмысымыздың басты бағыты», - деп атап өтті ҚР Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия төрайымының орынбасары Ләззат Сүлеймен. Қатысушылар әкелер институтының рөлін, жұмыс пен бала тәрбиесін үйлестіру, Қазақстандағы әкелердің қоғамдық қозғалысы дамуының бүгінгі мен келешегін талқылады.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАНЫНДАҒЫ ӘЙЕЛДЕР ІСТЕРІ ЖӘНЕ ОТБАСЫЛЫҚ-ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ САЯСАТ ЖӨНІНДЕГІ ҰЛТТЫҚ КОМИССИЯНЫҢ МҮШЕЛЕРІ

ӘБДІҚАЛЫҚОВА Гүлшара Наушақызы

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның төрайымы

**СҮЛЕЙМЕН
Ләззат Жаңылысқызы**

Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының мүшесі, төрайымының орынбасары

**БАСБАЕВА
Мәдина Қуандыққызы**

«Астана Опера» Мемлекеттік опера және балет театры балетінің жетекші солисі

**ТАРАСЕНКО
Елена Ивановна**

Қоғам қайраткері, төрайымының орынбасары

**ЕГІМБАЕВА
Мая Ерболатқызы**

«Kazakh Tourism» Ұлттық Компаниясы» АҚ басқарма төрағасының орынбасары

**СЫЗДЫҚОВА
Шолпан Викторовна**

«Деловой мир Астана» ЖШС директоры, «Отбасым» журналының бас редакторы, ұлттық комиссия хатшысы

**БАЙҚОШҚАРОВА
Салтанат Берденқызы**

«Экомед» адам ұрпағын өрбіту клиникасының басшысы

**ӘЗІМОВА
Эльвира Әбілқасымқызы**

Қазақстан Республикасы Әділет министрінің орынбасары

**ИБРАГИМОВА
Ләззат Еркенқызы**

«Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ басқармасының төрайымы

**АЙТПАЕВА
Сәуле Мұханбедианқызы**

Қазақстан Республикасының Бала құқықтары жөніндегі уәкілі, Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты

**ЫҚСАНОВА
Гүлнар Мұстахымқызы**

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің төрайымы

1998 жылдың желтоқсан айында Мемлекет басшысының Жарлығымен Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Отбасы және әйелдер істері жөніндегі Ұлттық комиссия құрылды. Бүгінгі таңда ұлттық комиссияға 20 жыл уақыт толды. Осы уақыт ішінде талай жұмыстар атқарып келе жатқан комиссия мүшелерімен оқырман қауымды таныстырып кетуді жөн көрдік.

НАЗАРБАЕВА Сара Алпысқызы

Қазақстан Республикасының Бірінші ханымы

**ҚАЛТАЕВА
Ләззат Молдабекқызы**

«Шырақ» мүгедек әйелдер қауымдастығы» қоғамдық бірлестігінің төрайымы, Алматы қаласы мәслихатының депутаты

**ҚҰРМАНБАЕВА
Шырын Асылханқызы**

Қазақ гуманитарлық-заң инновациялық университетінің ректоры

**МҰСАҚОЖАЕВА
Айман Қожабекқызы**

Қазақ ұлттық өнер университетінің ректоры

**НӨКЕТАЕВА
Динар Жүсіпәліқызы**

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты

**СӘРСЕМБАЕВА
Раушан Біргебайқызы**

«Қазақстанның іскер әйелдері қауымдастығы» республикалық қоғамдық бірлестігінің президенті

Бахытбек СМАҒҰЛ

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты

**ТҰТҚЫШЕВ
Бексұлтан Серікбайұлы**

«Ұлттық нейрохирургия орталығы» АҚ директорлар кеңесінің төрағасы

**УНЖАКОВА
Ирина Сергеевна**

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты

**ХАЙРУЛИНА
Әсия Үкіқызы**

«Шығармашыл бастамашы әйелдер лигасы» қоғамдық бірлестігі басқармасының төрайымы

**ШӘУКЕНОВА
Зарема Каукенқызы**

«Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Қазақстан стратегиялық зерттеулер институты» ММ директоры

Милые и надежные

Переключая телевизионные каналы, мы с подружкой невольно останавливаем взгляд на женщине в генеральских погонах. Удивлению коллеги из Германии, покинувшей Казахстан лет 20 тому назад, нет предела. Собственно говоря, а чему тут удивляться - разве это не норма? И тут я невольно задумалась – а ведь так было не всегда...

Услужливая память подкидывает эпизоды далекого 1995 года. Запомнилось оно, пожалуй, каждой из нас – то время, которое историки охарактеризовали как сложный, переходный период в жизни страны. Глава государства Нурсултан Назарбаев своим указом только создал Совет по проблемам семьи, женщин и демографической политике при Президенте Республики Казахстан. Три года спустя, в 1998 году, Совет был преобразован в Национальную комиссию по делам семьи, женщин и семейно-демографической политике при Президенте Республики Казахстан, с наделянием более широкими правами и полномочиями. 4 марта 1999 года распоряжением Главы государства был утвержден ее первый состав. Как оказалось, такого солидного институционального механизма по делам семьи и женщин не было ни в одной стране СНГ, что получило высокую оценку мирового сообщества. С той поры прошло 20 лет...

Давно замечено, что чем выше участие женщин в политике, тем выше качество жизни в большинстве стран мира. Почти все страны северной Европы, характеризующиеся наиболее высоким уровнем политического участия женщин, вошли в группу 15-ти лидеров по индексу человеческого развития, или качеству жизни, о чем свидетельствуют факты, изложенные в Глобальном докладе о человеческом развитии (Human Development Report 2006. – New York, 2006). Примеры Швеции, Норвегии, Финляндии показывают прямую зависимость государственной политики, усиление ее социальной составляющей - от гендерной. Без нее не достичь высоких стандартов уровня и качества жизни.

Приоритетами работы Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике стали вопросы демографии, повышения статуса семьи. Она исполняет роль координирующего звена между государственной властью, гражданским сектором и международными организациями.

Да, у женщин Казахстана свой, непохожий на других, путь развития своих прав и свобод. В исторической памяти казахского народа метеором, озарившим путь женскому движению, пронеслась судьба Алмы Оразбаевой и ее соратниц, ставших глашатаями ранее невиданных прав соплеменниц. Они оставили в наследство горячее стремление преобразовать мир, уравнивая женщину в правах с сильным полом. Героические подвиги Алии Молдагуловой, Маншук Маметовой и Хиуаз Доспановой, совершенные наравне с мужчинами в Великую Отечественную, – тот самый ориентир, который не дал свернуть в сторону женскому движению в годы обретения независимости страны.

С первых шагов суверенитета, благодаря политической воле Президента Казахстана Нурсултана Назарбаева, женщины, со дня становления независимости страны, активно стали влиять на все сферы жизни современного Казахстана. Стоит упомянуть, что в те годы Республику Казахстан на международном уровне достойно представляли три женщины в качестве Чрезвычайных и Полномочных Послов, а также Постоянного Представителя Казахстана в ООН: Акмарал Арыстанбекова, Мадина Джарбусынова, Бырганым Айтимова. С тех пор несоизмеримо влияние женщин не только на формирование политического имиджа нашей страны, но и на решение многих проблем, не ограниченных сугубо гендерными вопросами.

Во всем мире XXI век рассматривается как век женской политики или «гендерной демократии». Именно так очертил Казахстан роль женщины в государственном строительстве, провозглашая долгосрочную Стратегию гендерного равенства. В сфере обеспечения равных прав и возможностей женщин и мужчин она предлагала добиваться 30% представительства женщин во власти на уровне принятия решений в соответствии с требованиями Пекинской платформы действий по улучшению положения женщин.

Поручения, данные Главой государства Правительству и Парламенту РК 20 лет спустя, привели к нынешним результатам в реализации Концепции семейной и гендерной политики в Республике Казахстан до 2030 года. Итак, каковы они? Нисколько не умаляя роль сильного пола, как авангарда модернизации всех сфер общества, отметим,

В НИЖНЕЙ ПАЛАТЕ
ПАРЛАМЕНТА
ПРЕДСТАВЛЕНО
НА СЕГОДНЯ

27% ЖЕНЩИН

В ВООРУЖЕННЫХ
СИЛАХ СТРАНЫ

12%

В МАЛОМ И
СРЕДНЕМ БИЗНЕСЕ

52%

СРЕДИ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ

66%

ЖЕНЩИН-ДЕПУТАТОВ

22%

СРЕДИ ПОЛИТИЧЕСКИХ
ГОССЛУЖАЩИХ

10%

А ТАКЖЕ **280**
ЖЕНЩИН-АКИМОВ
ГОРОДОВ, РАЙОНОВ
И СЕЛЬСКИХ ОКРУГОВ

что политика, проводимая в области женского права, сумела выстроить для слабого пола социальный лифт, благодаря которому женщины «обрели крылья» всюду, где их душа желает реализовать себя с учетом интересов матери, хранительницы очага, вдохновительницы мужчин на покорение новых вершин.

Ныне при акимах областей действуют национальный и местные совещательно-консультативные органы по проведению этой политики. Внедрена гендерная статистика, выработаны индикаторы оценки прогресса в достижении гендерного равенства, приняты важные законодательные акты. А с 2010 года в Казахстане заработал Закон «О государственных гарантиях равных прав и равных возможностей мужчин и женщин». Эти достижения – убедительный результат 20-летнего вклада в развитие казахстанского общества и Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте РК.

Благотворно влияние женщин-политиков на решение проблем в части репродуктивных прав, семьи, гендерного равенства, насилия в отношении женщин, женского здоровья и других. За годы своей работы флагман женского движения Казахстана сумел убедить казахстанское общество в том, что существует прямая зависимость между политикой государства в отношении женщин и степенью социальной стабильности, а, значит, и национальной безопасности государства!

Одна из главных задач Комиссии - укрепление института брака и поддержания семейных ценностей.

По ее настоянию государство выработало специальную систему социальной помощи женщинам-матерям. С 2003 года введены единовременные пособия на рождение ребенка, а в 2006-м вступил в силу Закон РК «О государственных пособиях». В соответствии с этим документом, осуществляются выплаты единовременного государственного пособия в связи с рождением ребенка, пособия по уходу за ребенком по достижении им возраста одного года, пособия на детей до 18 лет из малообеспеченных семей. При этом особое внимание государство уделяет многодетным семьям. Поддерживая их, государство создает необходимые условия для увеличения численности населения к 2020 году на 10 процентов, как намечено в Послании Президента «Новое десятилетие – новый экономический подъем – новые возможности Казахстана».

Один из важных пунктов работы Нацкомиссии – предотвращение насилия в обществе. Еще в 1999 году по инициативе Президента были созданы подразделения по защите женщин от насилия, вошедшие в структуру МВД. В 2009 году принят Закон «О профилактике бытового насилия». Сегодня практическую помощь женщинам в защите их прав оказывают в 31-м кризисном центре.

«Вы всегда были основой стабильности, межнационального согласия в стране, вы этим внесли огромный вклад в развитие Казахстана», - так оценил роль казахстанской женщины Глава государства Н. Назарбаев в одном из своих выступлений. Это признание было принято женской половиной страны с большой

благодарностью. Выстоявшая в сложном этапе становления независимого государства женщина готова принимать самое активное участие в социально-экономических и политических реформах страны. Подготовка женщин к общественно-политической работе ведется через республиканскую сеть школ политического лидерства, которая объединяет 70 организаций по всей стране.

Стратегия гендерного равенства в РК была направлена на нивелирование гендерной асимметрии во всех сферах жизни государства и общества. Один из основных ее индикаторов – повышение представительства женщин на уровне принятия решений. «Очень слабо выдвигаются женщины на руководящие должности в центральных органах и на местах – мужчины не пускают, потому что сразу станет ясно, что она (женщина) работает лучше, чем мужчина. Сегодня в стране нет ни одной женщины акима области и города, всего три акима района, только пять заместителей акимов областей», – отмечал Нурсултан Назарбаев на первом съезде женщин страны. В этих словах сквозит забота Главы государства о продвижении женщин во власть.

По поручению Президента страны был разработан план по расширению участия женщин в политической жизни страны.

Положительным итогом 20-летней работы Национальной комиссии можно назвать значительное увеличение числа женщин-руководителей в государственных структурах. Только в нижней палате Парламента представлено на сегодня 27% женщин. Как отметила Госсекретарь РК Гულшара Абдыкаликова на встрече с Генеральным секретарем Организации экономического сотрудничества и развития Анхелем Гурриа, сейчас идет работа с национальными компаниями, частным сектором, чтобы в структуре советов директоров определенную часть занимали женщины.

Неоценимо благородство казахстанских мужчин на властном Олимпе, готовых принять в свою команду и представительниц слабого пола. И роль женщин на политической арене страны с каждым годом становится все весомее, и это результат исполненных Правительством и Парламентом РК поручений Главы государства. «У нас есть женщины-министры – не во всех государствах такое есть – и прекрасно, кстати, работают. Из моего жизненного опыта могу сказать, что сотрудница-женщина, министр-женщина более надежны, чем мужчины, как соратники», - сказал как-то Президент страны. По мнению Нурсултана Назарбаева, «женщинам необходимо самоорганизоваться, активней идти в политику, в управление государством».

В результате последних выборов в Мажилис Парламента, количество женщин-депутатов достигло 27,1%. В местных представительных органах власти

этот показатель составляет 22%, среди политических госслужащих - 10%, а также 280 женщин-акимов городов, районов и сельских округов. Доля прекрасной половины в малом и среднем бизнесе составляет 52%, в индивидуальном предпринимательстве - 66%. Женщины все активнее занимают руководящие должности в исполнительных органах. К примеру, заместителем премьер-министра страны, а затем Государственным секретарем Республики Казахстан была назначена видный политик и государственный деятель Гулшара Абдыкаликова.

Системная работа по продвижению гендерного равноправия позволила Казахстану стать членом Исполнительного совета ООН-женщины и Комитета ООН по положению женщин. По уровню равноправия полов из 145 стран, подвергнутых мониторингу, Казахстан занял 52 место. Если говорить о законодательной базе, то Правительство РК по поручению Главы государства реализуют Концепцию семейной и гендерной политики в Республике Казахстан до 2030 года.

Сегодня во всех госорганах страны определены ответственные за формирование и реализацию гендерной политики. В итоге сейчас каждый четвертый депутат в нижней палате Парламента и в местных представительных органах власти - женщина. Растет число руководителей и в исполнительных органах власти. Каждый десятый политический госслужащий и каждый седьмой госслужащий вновь созданного элитного управленческого корпуса «А» - женщина.

В Казахстане женщина не только хранительница очага, но и защитница Отечества. В Вооруженных Силах страны сегодня более 8,5 тысячи женщин (12%), 750 из них - офицеры. В их числе четверо имеют звание полковника, 30 - подполковника, 120 - майора. Прекрасный лик генеральского корпуса РК представляет детский омбудсмен, генерал Сауле Айтпаева. 30% - проходят службу на должностях, определяющих боевую готовность подразделений.

Секрет особого пути казахстанского гендерного равенства в том доверии, которое оказал Глава государства прекрасной половине казахстанского общества. Вот как Президент страны Н.А. Назарбаев выразил это в своем Послании «Стратегия «Казахстан-2050»: «...следует активно вовлекать женщин в государственное и общественное управление, особенно на местном уровне в регионах и... на практике обеспечить гендерное равноправие и равные возможности женщинам наряду с мужчинами». Этот секрет и в активно продвигаемой Правительством и Парламентом РК концепции семейной и гендерной политики.

Расценивая разработку механизмов поддержания политической и социально-экономической устойчивости

государства как важнейшую задачу общества, Национальная комиссия по делам женщин и семейно-демографической политике акцентирует внимание на утверждении прав женщины, как полноправного его члена.

Оглядываясь на пройденный путь, приходишь к мнению, что женщине-предпринимательнице стоило бы поставить памятник в Казахстане – в кризисные 90-е годы ее хрупкие плечи стали «становым хребтом предпринимательства» в стране. Несгибаемая сила духа и воли во имя спасения семьи сотворила невероятное – женщины сумели настроиться на серьезное ведение бизнеса, во многом став примером для своих половин. Главное, что удалось сделать казахстанской женщине в те годы, – вытащить страну из тотального дефицита, что было признано сильным полом.

Продвижение женщин в области экономики сегодня представляет собой одно из главных направлений работы Национальной комиссии, ведь из 9 миллиона экономически активного населения республики около 4,2 миллиона составляют женщины. Положительная динамика наблюдается и по балансу заработной платы мужчин и женщин, которая за последние годы выросла с 61 до 66 процентов.

Задачей Национальной комиссии сегодня стало привлечение в экономику женщин, развитие малого и среднего бизнеса при помощи прекрасного пола. Сегодня в малом и среднем бизнесе 52% женщин, причем среди индивидуальных предпринимателей – 66%, это говорит об уровне сознательности женщин, готовых к солидарной ответственности за стабильность в обществе и развитие своей страны, ибо как утверждают сами женщины, сегодня она стремится не к власти, а к равным возможностям.

Насколько успешно Казахстан вовлекает женщин в бизнес, можно судить и по результатам Программы по развитию женского предпринимательства на 2009-2015 годы, Программе микрокредитования сельского населения, активными участницами которой являются женщины. С целью повышения конкурентоспособности на рынке труда проводится их профессиональное обучение: только в прошлом году обучено почти 26 тысяч человек, более 60% устроены на постоянные рабочие места. Национальная комиссия работает и над реализацией инновационного проекта по внедрению дистанционной занятости – пилотный проект запущен в Актюбинской области. Удивительно, как отзывчив слабый пол к нововведениям – за последние 10 лет доля женщин, занимающихся МСБ, выросла до 52%.

Сегодня казахстанские женщины эффективны не только в семье, но и в бизнесе, политике, науке. Они активно формируют у нового поколения трепетное отношение

к ценностям казахстанского общества. На них держится сфера образования, здравоохранения, социальной службы.

Современная казахстанская женщина, благодаря благоприятной политике государства, амбициозна – она готова максимально выложиться на благо общества. Ей приходится фонтанировать идеями, вдвое больше трудиться, чтобы не снижать своей конкурентоспособности в мире мужчин. В этом ей содействует Национальная комиссия, прерогатива которой – формирование в обществе справедливых и равноправных отношений между мужчиной и женщиной. Теперь от самих женщин зависит изменение ситуации в краткосрочной перспективе. Дела женщины должны стать общественно значимыми, мудрость – всеобъемлющей, а голос – настолько весомым, чтобы к нему всегда прислушивался сильный пол.

Милая, обаятельная, женственная, находчивая, двуязычная, жизнестойкая, жизнерадостная – сколькими эпитетами наделяют тебя – Женщина, раз в году признавая твою женственную силу! А тебе ничто человеческое не чуждо, а именно, быть самой собой – Личностью! И высшее достояние человечества – свобода – есть твоя естественная потребность! Органичное переплетение независимости страны с женской независимостью характеризуют гендерную политику Казахстана на нынешнем этапе. В ряду этих прав у казахстанской женщины есть еще одно, святое, неотъемлемое право – строить процветающий Казахстан наравне с сильным полом, вкладывая в это весь жар души и трепетного сердца.

Гульмира Сарбасова

Отбасы концепциясы және ГЕНДЕРЛІК САЯСАТ

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаев қашанда отбасы мен әйелдер жағдайын жақсарту мәселесіне баса көңіл бөліп келеді. Бұл орайда Елбасы: «Тәуелсіз Қазақстан әйелдерінің саяси және экономикалық мәртебесін арттыру – уақыт талабы, бұл мақсатқа жету менің ұдайы назарымда» (Н.Ә. Назарбаевтың 1998 жылы өткен Қазақстан әйелдерінің II форумында сөйлеген сөзінен) деген еді. 1998 жылғы 22 желтоқсанда Мемлекет басшысының Жарлығымен Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Отбасы және әйелдер істері жөніндегі Ұлттық комиссия құрылды. Елбасының: «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Жаңа кезеңдегі әлеуметтік саясаттың маңызды құрамдас бөлігі ретінде ана мен баланы қорғауды жариялаймын. Ананы қорғау. Әйелдерге үндеу. Мемлекет үшін және менің жеке өзім үшін де ананы қорғау – ерекше мәселе...» - деді. Осы орайда комиссияның бүгінгі жеткен жетістіктері, сондай-ақ гендерлік саясат және отбасы концепциясы жайлы білу үшін Орталық сайлау комиссиясының мүшесі, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия төрайымының орынбасары Ләззат Жаңылысқызы Сүлеймен ханымды әңгімеге тарттық.

- Ләззат Жаңылысқызы, комиссияның іргесі қаланғалы бері өткен жемісті 20 жылға бір сәт көз жүгіртіп, ұлттық комиссияның жұмысына тоқтала кетсеңіз?

- Елбасының: «Отбасында және қоғамда әйел сыйлы болса, еліміз үшін алаңдамауға болады», - деген сөзі бар. Еліміз қоғамдағы ерлер мен әйелдерге байланысты үйлесімді саясатты іске асыруға және әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған жұмыстарды кезеңімен іске асырып келе жатқан мемлекеттердің бірі. Бұл орайда, елдің экономикасына, әлеуметтік өміріне, саясатына ер азаматтармен қатар, әйелдер де елеулі үлес қосуда. Әрине, олардың бүгінгі жетістіктерге жетуі, Мемлекет басшысының тарапынан көрсетіліп келе жатқан жүйелі қолдаудың, осы бағыттағы мемлекет саясатының нәтижесі. Қазіргі уақытта елімізде

заманауи сұраныстарға жауап беретіндей отбасылық гендерлік саясатты жүзеге асыру үшін қыруар жұмыс атқарылуда, - десем артық айтпаспын. Әйелдер, отбасылық-демографиялық мәселелер жөніндегі Ұлттық комиссияның осы бағытта еңбек етіп келе жатқанына биыл 20 жыл толып отыр, Комиссия алғаш құрылған кезде, қойылған мәселелер мен бүгінгі күннің өзекті тақырыптарының арасында үлкен айырмашылықтар бар. 1998 жылы ел алдында үлкен экономикалық сынақтар тұрды. Бұл ең алдымен әйелдердің иығына түсті, елде жұмыссыздық жайлап, тұрмыс деңгейінің,

рухани адамгершілік құндылықтардың да төмендеген кездері еді. Ол кезде мемлекеттік институттарды нығайту, экономикалық мәселелерді шешу, кәсіпкерлікті қалыптастыру, отандық бизнесті дамытуға ерлермен қатар әйелдердің әлеуетін пайдалану, әйел кәсіпкерлер қоғамдастығын қалыптастыру, шетелдік инвестицияларды тарту, қолайлы экономикалық жағдай қалыптастыру арқылы отбасының, яғни, әйелдің де, баланың да жағдайын жақсарту мәселелері тұрды. Бұл жылдары Қазақстандағы әйелдердің жағдайын жақсарту жөніндегі іс-қимылдың ұлттық жоспары қабылданды. Жоғарыда айтылған ұмтылыстар, өз нәтижесін беріп, әйелдер әлеуетін жақсартуға, мүмкіндіктерін кеңейтуге өз әсерін тигізді. Мемлекет басшысының Жарлығымен Қазақстан Республикасында 2006-2016 жылдарға арналған Гендерлік теңдік стратегиясын жүзеге асыру Ұлттық комиссия қызметінің осы жылдарға басым бағыттарын айқындады, күн тәртібіне заманауи мәселелер қойылды. Осы Стратегияны орындау шеңберінде гендерлік теңдік саясатын жүзеге асыруға үлкен қадам жасалғанын және әйелдердің құқықтары мен мүмкіндіктері кеңейе түскенін мақтанышпен айта аламыз. Өйткені, осы маңызды құжаттың орындалу индекстеріне, мақсаттарына жету көрсеткіштеріне толық талдау жасалынып, көпшіліктің назарына ұсынылды. Осы жылдары Нина Әмірқызы Каюпова, Айтқұл Байғазықызы Самақова, Гүлшара Наушақызы Әбдіқалықованың басшылығымен елдің көптеген қайраткер қыздары ерен еңбек етіп, өз үлестерін қосты.

- Мемлекет басшысы Ұлттық комиссия қызметінің төрт бағытын айқындап берген еді. Осы бағыттар бойынша қаншалықты алға шықтық?

- Ия, басымдық көрсетілетін: әйелдер мен олардың отбасы мүшелерінің денсаулығын жақсарту, елдің қоғамдық-саяси өміріне әйелдердің белсене араласуы және оларды шешім қабылдау деңгейіне жоғарылату, әйелдерді экономикалық ілгерілету және оларға қатысты зорлық-зомбылықты жою деп таралатын бұл бағыттар бойынша, кешенді қызметтер атқарылды, ең алдымен, елімізде отбасына, ана мен балаға қолдау көрсетудің кешенді жүйесі қалыптасқандығын айту керек. Саяси ілгерілету бойынша да жақсы көрсеткіштер бар. 2000 жылдары еліміздің мәслихатында әйелдердің саны 10%-дан аспаса, қазір 22,4%-ға дейін жетіп отыр. Мәжілістегі әйелдердің саны 27,1% құраса, жалпы Парламенттегі әйелдер саны – 34, немесе барлық депутаттардың 22%-ын құрайды. Бұл кейбір Еуропа елдері, АҚШ, Ресеймен салыстырғанда жақсы

көрсеткіш. Шешім қабылдау деңгейіндегі өкілетті билікте әйелдердің қатысуы 30% дан кем болмау керек деген критериймен қарайтын болсақ, онда біздің елімізде 30%-ға жеткен немесе жақындағын мәслихаттардың саны жылдан-жылға көбейіп келе жатқаны туралы айта кету керек (мысалға, өткен жылдардағы сайлауларда, тек Қостанай облысында 30 пайыздық көрсеткіш болса, қазір 7 облыстың көрсеткіші осы деңгейде). Дегенмен, саяси қызметкерлердің ішінде әйелдердің саны шамамен, 10%, «А» корпусындағы әйелдер саны да осы маңайда (14 %). Сонымен қатар, «Б» корпусында 55 %-дан астам әйелдердің қызмет атқаруы, мемлекеттік қызметте әйелдер әлеуетінің жоғары екендігін көрсетеді. Бұл әрине, өз кезеңімен шешілетін мәселелер.

Экономикалық ілгерілету бойынша Қазақстан, ТМД мемлекеттерінің алдыңғы қатарында деп айтсам артық болмайды. Дүниежүзілік экономикалық форумының 2017 жылғы рейтингісіне сәйкес «әйелдердің экономикалық белсенділігі мен мүмкіншіліктері» көрсеткіші бойынша Қазақстан әлемнің 144 елдері арасында 30-шы орынды иеленіп отыр. Бұл өте жоғары көрсеткіш.

Экономикалық белсенді халықтың тең жартысын әйелдер құрайды, шағын және орта бизнестің барлық белсенді субъектілерінің 44 пайызын, ондағы барлық жұмыс орындарының 31 пайызын әйел кәсіпкерлер қамтамасыз етіп отыр.

Әйелдердің экономика саласындағы белсенділігінің артуы - әйелдер кәсіпкерлігін дамыту жөнінде 2009-2015 жылдарға арналған бағдарламаның, «Даму» кәсіпкерлікті қолдау қоры арқылы, «Бизнестің жол картасы-2020», «Жұмыспен қамту 2020» бағдарламалары арқылы еңбек нарығындағы әйел кәсіпкерлер үлесін арттыру жөнінде тиісті ұсынымдардың нәтижесі. Қорыта айтқанда, әйелдер өздерін бизнесте де жоғары деңгейде көрсете білді, олар кәсіпкерлікті табыс табу көзінен бұрын оның халыққа, отбасына, балаларға пайдасын, тиімділігін ойлау жағынан да алға шықты.

Әйелдерге қатысты зорлық-зомбылықтың алдын алуға бағытталған, қиын жағдайға түскен әйелдерге көмек көрсететін 31 дағдарыс орталықтары жұмыс жасайды. Тұрмыстық сипаттағы зорлық-зомбылық профилактикасы туралы заң бар. Бұндай заң посткеңестік кеңістікте тек, біздің елде ғана қабылданған. 2010 жылы әйелдерге қатысты зорлық-зомбылықтың 745 факті тіркелсе, 2017 жылы 445, яғни 40%-ға азайып отыр. Бұл қылмыстардың басым көпшілігі отбасында болатынын айта кету керек. Бұл орайда, Ұлттық комиссия Бас прокуратураның бастамасымен «Отбасындағы зорлық-

зомбылықсыз Қазақстан» жобасын жүзеге асыруда. Жол картасы әзірленіп, Түркістан облысында қазір пилоттық жоба жүзеге асуда. Еліміздің көрнекті кәсіпкерлерінің қолдауымен «Аналар үйі» салынып, жұмыс жасап келеді. Отбасы институтын нығайту, отбасылық құндылықтарды насихаттау, сондай-ақ қазақстандық отбасының оң имиджін қалыптастыру мақсатында «Мерейлі отбасы» Ұлттық байқауы халық арасында оң бағасын алып отыр. 2014 жылы Ұлттық комиссияның бастамашылығымен бірінші рет өткен «Мерейлі отбасы» Ұлттық байқауын ашып берген Мемлекет басшысы: «Әрбір отбасының тарихы, бұл – Қазақстан тұрмысының үлкен энциклопедиясы. Ең лайықты және құрметті отбасылар өңірлік байқаулардың жеңімпазы болды. Осы отбасылардың әрқайсысы туралы роман, повесть жазып, фильм түсіруге болады», – деген еді. Бұл көзқарас Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласында да көрініс тауып, жұмысымыздың бір бағытына айналып отыр.

Әрбір отбасының рухани тірегі хәм қамқоршысы, жанашыры – әкелер. Бала тәрбиесіндегі әкенің беделін арттыруға ықпал етіп, отбасылық құндылықтардың дамуына серпін беретін «Әкелер форумы» да Ұлттық комиссияның жаңа бастамаларының бірі, үшінші рет биыл Ақтөбе қаласында өтті. Статистика бойынша 5 жасқа дейінгі балалардың тек аналар тәрбиесінде (әкелердің қатысуы 7 пайыз) болады екен. Нағыз қалыптасу кезінде әкелер тыс қалады да, бала тек анасының тәрбиесінде болады. Жылдан жылға осы форумға қызығушылық танытып отырған әкелер санының өсуіне қарай отбасында әкелердің балаларын тәрбиелеуге ұмтылыстарының артып отырғанын байқадық. «Әкелер форумы» отбасындағы әкенің рөлін нығайтуға бағытталған үнқатысу алаңына айналып келеді.

- «Қазақстан Республикасындағы 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасын іске асыру бойынша іс-шаралар жоспарын (бірінші кезең 2017 – 2019 жылдар) бекіту туралы» Үкімет қаулысы жайлы айтсаңыз?

- 2017 жылдан бері Қазақстан Республикасында 2030 жылға дейінгі отбасылық және гендерлік саясат тұжырымдамасы жүзеге асырылуда. Бұл тұжырымдаманың мақсаты: отбасын қолдау, нығайту және қорғау, отбасы мен олардың мүшелеріне тән зияткерлік, рухани адамгершіліктің дамуына қажетті жағдайларды жасау. Үкімет қаулысымен 2030 жылға дейінгі іс-шаралар жоспары бекітілген, оның бірінші кезеңі 2017-2019 жылдар аралығында жүргізілуде.

Іс-шаралар жоспарын жүзеге асыру шеңберінде: «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне отбасылық-гендерлік саясат мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР Заңы жобасының тұжырымдамасын әзірлеу, отбасылық құндылықтарды ілгерілетуге, әйелдер мен ерлердің репродуктивті денсаулығын нығайтуға байланысты жобалар ұйымдастыру, жетім балаларға, ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға арналған білім беру ұйымдарын, балаларды отбасына қабылдауға әлеуетті ата-аналарды дайындау, тұрғылықты жері бойынша аула және спорт клубтарының санын көбейту, әлеуметтік проблемалар картасы негізінде өңірлердегі әлеуметтік әл-ауқат ахуалының мониторингін, ата-аналар үшін балаларды интернеттегі зиянды ақпараттан қорғау бойынша ақпараттық курстар әзірлеу, жоғары оқу орындары мен колледждерінде «Мәңгілік ел» ұлттық идеясының негізінде үлкендерді құрметтеу, қазақстандық патриотизм, азаматтық жауапкершілік және адамгершілік-рухани жетілу бойынша шаралар өткізу, сияқты көптеген кешенді мәселелер жоспарланып, жергілікті атқарушы органдар өз қызметтерін атқаруда.

- Быылғы Ұлттық комиссияның 20 жылдығына орай қандай шаралар жоспарлануда?

- Ең алдымен, әрине Ұлттық комиссияның 20 жыл ішінде атқарылған жұмысына талдау жасалып, жеткен жетістіктер мен қандай мәселелерге баса назар аударуымыз керек, әлі де алатын асулар мен атқарылатын жұмыстар өте көп. Ұлттық комиссия осы жылдары әйелдердің мүддесін көздейтін мемлекеттік органдар мен халықаралық және үкіметтік емес ұйымдар арасын байланыстыратын дәнекерге айнала білді. Бұл нәтижелі үлкен жұмыс болды, басқа да бағыттағы жоспарларымыз көп. Қазақстан әйелдері елдің қоғамдық-саяси, экономикалық, әлеуметтік өміріне қосатын үлесінің ауқымын кеңейте бермек. Өйткені, бұл заман талабы. Отбасының бірлігі мен берекесін кіргізіп, саналы ұрпақ тәрбиелеп, қоғамның өмірін жақсартуда да аянбай еңбек етіп жүрген апа, құрбы, сіңлілерімізді ұлт жанашырлары десек артық болмайды. Осы 20 жыл шеңберінде Ұлттық комиссия құрамында халқымыздың маңдайалды ұл-қыздары еңбек етті, өз үлестерін қосты. Әріптестеріміздің барлығын Комиссия мерейтойымен құттықтап, абыройларының арта беруіне тілектестік білдіреміз.

- Әңгімеңізге үлкен рахмет!

Әлия Өміртайқызы

От следователя до генерала

День защитника Отечества в Казахстане является государственным праздником и выходным днем. В народе этот праздник считается более мужским. И это не удивительно, так как в ряды нашей армии принимают юношей, большая часть военнослужащих и работающих в силовых структурах людей - это мужчины. Поэтому в этот день женщины спешат поздравить мужчин с праздником, суетятся, ищут подарки. Тем не менее, есть женщины, для которых этот день тоже является праздником. Это – женщины в погонах. Да... Даже в такой неженской профессии женщина может добиться высоких результатов.

Сегодня речь пойдет о первой женщине-генерале в истории современного Казахстана, Уполномоченной по правам ребенка в Республике Казахстан Сауле Муханбедиановне Айтпаевой.

- Сауле Муханбедиановна, Вы первая в истории Казахстана женщина, получившая в 2013 году звание генерала. Что означает это звание для Вас?

- Самый надежный гарант конституционных прав женщин – это сам Президент, который в своей книге «Туған елім-тірегім» отметил: «Доброта, нравственность, милосердие на земле передаются с заботой матери».

В ответ на заботу Главы государства казахстанские женщины вносят достойный вклад в успешное развитие нашей страны. Они работают в самых важных и разных сферах: от учителей и врачей и до депутатов и министров, являются стержнем и опорой всей жизни общества. В органах прокуратуры успешно работают более тысячи женщин, а во всех правоохранительных и военных органах погоны носят более 90 тысяч сотрудниц. Поэтому присвоение в 2013 году Главой государства мне генеральского звания стало для всех них данью уважения и признательности женского труда в служении народу и своей стране.

- Почему Вы выбрали именно эту профессию?

- К своей профессии я пришла не случайно. Мой отец в свое время работал участковым инспектором, и я не понаслышке знала о вопросах правовой системы. В юности больше интересовалась юридической литературой и выписывала журнал «Советская милиция». В свободное от учебы время любила решать сложные задачи на логику и тем самым тренировать собственное мышление. В сфере прокурорского надзора, которую я выбрала по зову сердца, работала более 30 лет. Свою трудовую деятельность начала следователем сразу после окончания Свердловского юридического университета имени Р.А. Руденко, последовательно прошла все звенья прокурорской работы. В 1997 году перешла в образованный Указом Главы государства при

Генеральной прокуратуре Центр правовой информации и статистики, ставший в 2003 году Комитетом по правовой статистике и специальным учетам.

- В чем секрет успеха женщины-лидера?

- По моему мнению, успех работы любого руководителя, тем более женщины, заключается в умении совмещать работу и семью. Конечно, нелегко быть руководителем, и при этом оставаться внимательной женой, заботливой мамой, бабушкой. В том, что получается совмещать, за поддержку и понимание я благодарна своему коллективу, супругу и детям. Я хочу отметить, что каждая успешная женщина имеет за спиной надежный тыл. Без близких и родных, в одиночку никакая женщина, так же как и мужчина, вряд ли может добиться высоких результатов в той или иной сфере.

- Сегодня в Казахстане активно продвигается идея гендерного равенства, изменилось ли в последнее время отношение к работающим женщинам?

- Как известно, Лидер нации Нурсултан Назарбаев уделяет постоянное внимание вопросам гендерного равенства, социальной защиты матери и ребенка, поддержки семьи. Поэтому все достигнутое мной на сегодня - это результат целенаправленной гендерной политики, обеспечивающей женщинам равные возможности для реализации своего профессионального и творческого потенциала.

Вся наша жизнь строится на Конституции страны, и в статье 27 Основного закона записано: «Брак и семья, родители и дети находятся под защитой государства». Поручения по этим вопросам озвучиваются Президентом в его ежегодных Посланиях народу, на решение этих проблем направлены специальные законодательные акты и другие документы. На сегодняшний день можно смело говорить, что для женщин в нашей стране правовая защита установлена крепко и устойчиво.

P.S. У казахстанских женщин есть все условия для полноценной жизни, получения образования и ведения трудовой деятельности. Работающие женщины могут пойти в декретный отпуск, не боясь потерять свое место. Для работающих матерей выделяются специальные часы для грудного вскармливания. Одним словом, современная работающая женщина под защитой закона может заниматься семьей и работать, тем самым приносить пользу обществу. Здоровая женщина, получившая хорошее образование, имеющая стабильную работу, является залогом процветания нашего государства. Женщины-руководители с высокими званиями являются ярким примером гендерного равенства в нашей стране.

Сымбат Талғатқызы

Баспана

— басты мәселе

ҚР Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Президенттің бес әлеуметтік бастамасы» атты үндеуімен бәріміз таныспыз. Соның алдыңғысы, бірінші бастама: «Әрбір отбасына баспана алудың жаңа мүмкіндіктерін беру». 2017 жылы 11,2 миллион шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілген екен, дегенмен, оның өзі жеткіліксіз, әлі күнге дейін көптеген отбасы баспанасыз жүр. Бұл – айрықша әлеуметтік маңызы бар мәселе. Оның шешімін тұрғын үй ипотекасының қалың көпшілікке жаппай қолжетімділігін арттыру арқылы табуға барлық жағдай жасау керек. Жұмыс істейтін әрбір адам несиеге пәтер сатып алып, оны отбасылық бюджетінің мүмкіндіктері аясында төлей алатындай болу үшін арзан ресурстар ұсынатын тетіктер қажет. Сондықтан, мен «7 – 20 – 25» бағдарламасын ұсынамын. Несие өсімінің мөлшерлемесі қазіргідей 14-16 емес, жылына 7 проценттен аспайтын болады. Қазір банктер бастапқы жарнаға баспана құнының 30 процентіне дейін, кейде тіпті 50 процентін салуды талап етсе, бұл бағдарлама бойынша ол 20 проценттен аспауға тиіс», - деген болатын өз жолдауында ел Президенті. Осы бастама қалай, қандай деңгейде, қандай көрсеткіштері бар деген сауалмен «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» АҚ басқармасының төрайымы, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның мүшесі Ибрагимова Ләззат Еркенқызымен болған сұхбатты оқырман назарына ұсынып отырмыз.

- Ләззат Еркенқызы, осы бағытта қандай жұмыстар жүргізіліп жатыр, қандай көрсеткіштер бар, жоспар бойынша 2018 жылы қанша отбасы баспаналы болмақ?

- «7-20-25» бағдарламасының іске қосылуы – Мемлекет басшысының дер кезінде қабылданған маңызды шешімі. Бұл бағдарламаның аясында жұмыс істеп жүрген әр азаматтың жылдық мөлшерлемесі 7 пайыздан, ал бастапқы жарнасы 20 пайыздан аспайтын, мерзімі 25 жылды құрайтын қолжетімді шарттары бар тұрғын үй займын ала алатыны қарастырылған.

Жарияланған ақпаратқа сәйкес, жаңа бағдарламаның операторы ҚР Ұлттық банкінің еншілес ұйымы «Баспана» ипотекалық ұйымы» АҚ болмақ. Бағдарламаға еңбек және (немесе) кәсіпкерлік қызметтен алатын табысы бар, сондай-ақ меншік құқығында тұрғын үйі жоқ Қазақстан Республикасының кез келген азаматы қатыса алады.

Бағдарламада Қазақстан Республикасының кез келген өңірінде бастапқы нарықта тұрғын үй сатып алу үшін мынадай құн шегінде ипотекалық тұрғын үй қарызын алу мүмкіндігі қаралады:

25 млн теңге – Астана, Алматы, Ақтау және Атырау қалаларында;

15 млн теңге – басқа өңірлерде.

«7-20-25» бағдарламасы осы жылдың екінші жартысында іске қосылады деп күтіліп отыр.

Ал Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі жүзеге асырып отырған тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесіне сәйкес, азаматтарға жылдық мөлшерлемесі 3,5-5% аралығындағы тұрғын үй займын алу үшін алдымен шотқа ақша жинау керек. Пәтер, үй немесе жер телімін сатып алуға қолжетімді несие ресімдеу керек болса, сол мүлік бағасының 50%-на тең қаражаттың басын құрау қажет. Жылжымайтын мүлікті бастапқы нарықтан да, қайталама нарықтан да, елдің кез келген жерінен алуға болады.

Сонымен қатар Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі ұзақ жылдар бойы мемлекеттік тұрғын үй бағдарламаларының операторы болып келеді. Қазіргі уақытта банк «Нұрлы жер» бағдарламасын жүзеге асырып жатыр. «Нұрлы жер» аясында қолында үй құнының 30%-на тең қаражаты бар салымшыларымыз жылдық мөлшерлемесі 5% заем ресімдей алады.

Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі «7-20-25» бағдарламасын қолдай отырып, «Нұрлы жер» мемлекеттік бағдарламасына бастапқы жарнаны 50%-дан 30%-ға төмендету туралы өзгерістер енгізу бастамасын көтерді. Жаңа ереже жақын арада қолданысқа енеді деп күтіліп отыр.

Жалпы, «Нұрлы жер» бағдарламасы аясында 2017 жылдың басынан бері Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі желісі бойынша барлығы 7 577 пәтер сатылды. Сондай-ақ бүкіл Қазақстан бойынша тағы 5 702 пәтер пайдалануға берілді, қазір олар банк салымшылары арасында бөлістіру рәсімінен өтіп жатыр. Мұның сыртында 2018 жылдың соңына дейін, жергілікті атқарушы органдармен келісімге сәйкес, «Нұрлы жер» аясында 14 251 пәтер пайдалануға беріледі деп жоспарланып отыр.

- Осы жоғарыда айтылған «7 – 20 – 25» бағдарламасы бойынша бүгінгі таңда құжат тапсырушы саны қанша, бұрынғыдан қарағанда бұл бағдарламаның тиімді екенін халық сезіне білді ме, жеке шоттарын ашқан халық саны көбейді ме, жоқ әлі де болса хабарсыз жатқандар баршылық па? Олай болған жағдайда Банк тарапынан жұмыс жүргізілуде ме ?

- «7-20-25» бағдарламасы шынымен қазақстандықтардың үлкен қызығушылығын туғызып отыр және оның іске қосылуы еліміздегі тұрғын үймен қамтамасыз ету көрсеткіштерін айтарлықтай көтеруге мүмкіндік береді. «7-20-25» осы жылдың екінші жартысында іске қосылады деп жоспарланып отыр.

Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі алып қарайтын болсақ, салымшыларымыз қатарының жылдан-жылға артып келе жатқанын айта кету керек. Бұл – тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесі тиімділігінің және оған сенім артқан қазақстандықтар санының тұрақты өсіп отыруының белгісі.

Дәлел ретінде соңғы төрт жыл ішіндегі статистиканы келтіруге болады:

- 2018 жылдың алғашқы 5 айы нәтижесіне сәйкес, банкте 175 787 депозит ашылған.
- 2017 жылдың алғашқы 5 айында 166 894 депозит ашылған.
- 2016 жылдың алғашқы 5 айында 86 900 депозит ашылған
- 2015 жылдың алғашқы 5 айында 86 185 депозит ашылған.

2018 жылдың 1 маусымындағы дерекке сәйкес, қазір Тұрғын үй құрылыс жинақ банкіне 1 172 011 шот бар, олардың жалпы сомасы 546,4 млрд теңгеге тең.

2018 жылы тұрғын үй жағдайын жақсарту үшін 12 912 адам несие алды.

- Жалпы, енді қолжетімді баспана дейміз ғой. Осы баспананы кімдер ала алады? Халықтың әлеуметтік тұрғыдан әлсіз топтары, көпбалалы отбасылар, мүгедек жандар бар, әскер қызметіндегілер тағы басқа топтарға бөлінетін осы кісілерге баспаналы болу үшін қандай құжат не болмаса қандай шара қолдануы керек?

- Жоғарыда айтылғандай, Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінен жылдық мөлшерлемесі 3,5-5% аралығындағы қолжетімді заем алу үшін банк салымшысы атану керек.

Ол үшін банк бөлімшелерінің біріне баруға немесе үйге, жұмысқа кеңесші шақыруға болады. Кеңесшілер депозит ашуға қатысты операцияларды 21.00-ге дейін немесе демалыс күндері орындай алуға құқылы. Кеңесшілер туралы ақпаратты банктің www.hcsbk.kz сайтынан білуге болады.

Осыдан кейін салымшыға қажет соманың 50%-ын жинау керек. Мысалы, алғыңыз келетін үйдің бағасы 10 млн теңге болса, шотыңызда 3 жылдан аз емес уақыт ішінде кемінде 5 млн теңгенің басын құрау керек. Сондай-ақ қаржылық тәртіптің коэффициенті деп аталатын бағалау көрсеткішіне қатысты минималды талапты орындау қажет. Ол үшін ай сайын тұрақты түрде ұсынылған соманы депозитіңізге салып тұрсаңыз жеткілікті.

Ақша жинау барысында банк салым бойынша 13,3%-ға дейін баратын ең жоғары тиімді мөлшерлемені ұсынады. Бұл 2% көлеміндегі банктің базалық мөлшерлемесі мен 20%-дық мемлекеттік сыйлықақының арқасында мүмкін болып отыр. Мемлекеттік сыйлықақы депозиттегі жиналған ақшаның 200 айлық есептік көрсеткіштен (481

000 теңге) аспайтын көлеміне беріледі. Осы жылы ең жоғарғы мемлекеттік сыйлықақы 96 200 теңгені құрайды. Депозиттегі ақша 200 АЕК-тен көп болса, жинақтың мемлекеттік сыйлықақы берілмеген бөлігі келесі жылы ескерілетін болады.

Кемінде үш жыл бойы ақша жинау – жылдық мөлшерлемесі 5% болатын несие алудың кепілі. Әрине, қаласа, банк салымшысы бұдан ұзақ уақыт та жинай алады. Мұндай жағдайда несие мөлшерлемесі төменірек болады. Мәселен, ол депозитке 4 жыл бойы ақша салып отырса, кейін тұрғын үй займын ресімдеген кезде, мөлшерлеме 4,8%-ды құрайды. Яғни неғұрлым ұзақ ақша жинасаңыз, несие бойынша мөлшерлеменіз де соғұрлым төмен болады. Біз ұсынатын тұрғын үй займы бойынша ең төменгі жылдық несие мөлшерлемесі 3,5%-ға тең.

Алайда кей салымшыларымыз үш жылға жеткізбей-ақ несие алғысы келеді. Немесе шот ашып, бірден қажет соманың 50%-ын құйып тастауы мүмкін. Бұл жағдайда несие бойынша сыйақы мөлшерлемесі 7,5-8,5% аралығында болады. Ол тек депозит мерзімі 3 жыл болғанда барып төмендейді. Аталған талап «Қазақстан Республикасының тұрғын үй құрылыс жинақ ақшасы туралы» заңында көрсетілген. Сол себепті жинақ мерзімін сақтаған жөн, сол кезде барып салымшы елдегі ең төмен

пайызбен несие ресімдей алатын болады.

Тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесі ұсынатын мүмкіндіктерді еліміздің кез келген азаматы пайдалана алады. Тіпті, шағын табыспен де аз-аздан ақша жинап отырып, бірнеше жылдың ішінде баспаналы болуға болады.

Ал халықтың әлеуметтік тұрғыдан осал топтары Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі желісі арқылы «Нұрлы жер» бағдарламасына қатыса алады. Бұл бағдарламаға негізінен жергілікті атқарушы органдарда кезекте тұрған азаматтар қатысып жатады. Әкімдіктер оларға арнап қымбат емес үйлер салады, ал Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі баспана сатып алуға көмектеседі. «Нұрлы жер» бағдарламасына қатысушыларға шоттарына үй бағасының 30%-на тең сома жинау жеткілікті. Сонда жылдық мөлшерлемесі 5% несие алуға болады. Қаражатты банктен салым ашып біртіндеп жинауға да, бірден әкеліп салып тастауға да болады.

Тұрғын үйден үміткерлер келесі талаптарға сай болуы керек:

- Қазақстан Республикасының азаматтығы немесе оралман мәртебесі;
- өтініш берушіде және оның отбасы мүшелерінде Қазақстан Республикасының аумағында жеке меншік үйінің болмауы;

- өтініш берушінің және оның отбасы мүшелерінің соңғы 5 жылдың ішінде тұрғын үй жағдайын әдейі нашарлату және тұрғын үйінен айыру дерегінің болмауы;
- Астана және Алматы қалаларында кредиттік тұрғын үй сатып алудан үміткер азаматтарда тұрғылықты мекенжайы бойынша кем дегенде соңғы 2 (екі) жыл бойы көрсетілген қалаларда тұрақты тіркеуі болуы қажет;
- төлем қабілеттілігін растауы керек.

«Нұрлы жер» бағдарламасының аясында салынып жатқан нысандар туралы ақпаратты baspana.kz сайтынан білуге болады. Бұл портал тұрғын үйлерді таңдау ыңғайлы, ал бөлістіру ашық, айқын болсын деп арнайы жасалған. Мұнда қолжетімді үйден үміткер азамат өзі пәтер алғысы келетін қаланы таңдап, аймақта қандай нысандар салынып жатқанын біліп, өтініп қабылданып жатқан-жатпағанын анықтап, ұнаған пәтерді таңдап, тұрғын үй сатып алушылар пулына қатысу үшін өтінім бере алады. Нысан бойынша өтінімдер қабылдау құрылыс аяқталғанға дейін бірнеше ай қалғанда басталады. Пулға барлық ҚТҚЖБ клиенттері қатыса алады, алайда мемлекеттік бағдарлама талаптарына толық сай келетін және ең көп ұпай жинаған салымшылар ғана баспаналы болу мүмкіндігіне ие. Ұпай саны депозиттің қаншалықты тұрақты толықтырылып отырғандығы және шоттың әрекет ету мерзіміне байланысты. Осылайша депозит неғұрлым ерте ашылса және оған дер кезінде ақша салынып отырса, ұпай да соғұрлым жоғары болмақ. Ұпайларды арнайы бағдарлама есептейді, адам араласа алмайды, яғни процесс ашық автоматты түрде жүреді.

- Қазақстан Республикасының 2000 жылғы 7 желтоқсандағы «Қазақстан Республикасындағы тұрғын үй құрылыс жинақтары туралы» Заңы Қазақстанда тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесін енгізудің негізін қалады. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 16 сәуірдегі №364 Қаулысының негізінде тұрғын үй құрылысын ұзақ мерзімді қаржыландыру мен тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесін дамыту тиімділігін көтеру және жетілдіру мақсатында жарғылық капиталына мемлекет 100% қатысқан «Қазақстанның тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» акционерлік қоғамы құрылды. Содан бері аз уақыт өткен жоқ, осы уақыт ішіндегі жасалған жұмыстар қорытындысын, яғни, әр жылдың көрсеткіші ретінде сандық деректер берсеңіз.

- 15 жыл бойы банк тұрақты түрде дамып, жетіліп келеді. Осы уақыт ішінде 144 171 қазақстандық отбасы Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі арқылы баспана жағдайын жақсартта алды. Қазір 1 172 011 салымшы үй аламыз деп банктен шот ашып, ақша жинап жатыр.

Банк жұмысының тиімді екенін соңғы үш жыл ішіндегі статистикадан көруге болады.

Мысалы, 2017 жылдың нәтижесінде, 352 301 жаңа депозит ашылған. Ал тұрғын үй жағдайын жақсарту үшін 28 673 адам заем алған.

2016 жылдың қорытындысы бойынша, 292 116 депозит ашылыпты. 15 851 адам заем ресімдеген.

2015 жылдың нәтижесінде, 224 703 жаңа депозит ашылып, 18 762 клиент несие алған.

Өткен жылы Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінің 27,2% үлеспен ұзақмерзімді салымдар нарығында бірінші орын алғанын айта кету керек.

Тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесіне қатысушылардың елдегі экономикалық тұрғыдан белсенді халық арасындағы үлесі 12,1%-ға тең. Бұл – қазақстандықтарда қаражат жинау мәдениетінің дамып келе жатқанының көрсеткіші.

Сондай-ақ банк тұрғын үй құрылысы және үй сатып алуға бөлінген несиелер нарығында да 33,1% үлеспен бірінші орында тұр. 2017 жылы қазақстандық ипотеканың төрттен үш бөлігін Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі берген. Осы ретте банктің несие қоржынының сапасы жоғары екенін, ал проблемалық займдар (NPL – өтеу мерзімі кешіктірілген, 90 күннен асып кеткен) үлесі 0,3% ғана екенін айта кету керек. Бұл – елдегі барлық екінші деңгейлі банктер арасында ең жоғары көрсеткіш.

Қазіргі уақытта банктің несие қоржыны келесідей түзілген:

- Несиелердің 86,5%-ы үй сатып алуға
- 6,7%-ы жөндеу жұмыстарына
- 1,8%-ы үй құрылысына
- 0,9%-ы жер телімін сатып алуға берілді.

Мемлекеттік бағдарламалар аясында берілген займдардың жалпы несие қоржынындағы үлесі 15-20% екенін атай кету керек.

Негізінен банк салымшылары займды коммерциялық нарықтан үй сатып алу үшін ресімдейді. Тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесі мұны барынша оңтайлы жолмен жасауға мүмкіндік береді.

Орта есеппен біздің банк арқылы берілген займның мерзімі 6,4 жылды құрайды. Ал орташа сомасы 6 млн теңгеге тең. Тұрғын үй займы бойынша айлық орташа төлем көлемі – 54 000 теңге.

- Жоғарыда айтылған «7-20-25» бағдарламасы бойынша алдымыздағы жылға қандай қорытындымен барамыз деп отырсыздар? Келер жылға жоспарларыңыз қандай?

- Банк Президенттің «7-20-25» бастамасына қолдау білдіре отырып, аталған жаңа мемлекеттік бағдарламаны жүзеге асыруға үлес қосуға әзір. Алдағы уақытта банкте баспана иесі атанған қазақстандықтардың санын

арттыруға мүмкіндік беретін қосымша өнімдер пайда болуы мүмкін.

Осы жылы Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінде 2023 жылға дейінгі даму стратегиясы бекітілді. Бұл құжаттың мақсаты – қазақстандық отбасыларды баспанамен қамтамасыз ету. Яғни Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесін жүзеге асыруды жалғастыра беретін болады.

Сандарға келетін болсақ, 2018 жылдың қорытындысы бойынша депозит қоржынының көлемі 598,8 млрд теңге, ал несие қоржыны көлемі 542,6 млрд теңге болады деп күтілуде. Ал тұрғын үй құрылыс жинақ жүйесі қатысушыларының елдегі экономикалық тұрғыдан белсенді халық арасындағы үлесі 12,4%-ға дейін өседі деп отырмыз.

Сондай-ақ біз клиенттерге қызмет көрсетуге қатысты операциялардың 70%-ын банк қызметіне алдыңғы қатарлы технологиялар мен автоматтандыру енгізу арқылы online-режимге ауыстыруды жоспарлап отырмыз.

Қазірдің өзінде онлайн-табыстау атты жаңа сервис іске қосылды, бейне-қоңырау қызметі әзірленіп жатыр, baspana.kz порталы жетілдірілуде, бірқатар аймақтарда өз тұрғын үй бағдарламалары пайда болады, IT-инфрақұрылымды жаңғырту жалғасады.

Мұның бәрі отандастарымызға тиімді жолмен үйге деп ақша жинауға, баспаналы болу үшін қолжетімді заем алуға мүмкіндік береді.

- Ләззат Еркенқызы, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссияның мүшесі ретінде Сізді 20 жылдық мерейтойларыңызбен құттықтаймыз! Комиссия мүшесі ретінде Сіздің тарапыңыздан қандай жұмыстар жүргізілді?

- Жұмысымның ерекшелігіне сәйкес, мен, бірінші кезекте, әйел-құрылысшылар мен Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінің әйел-салымшыларын қолдаймын.

Осы маусым айының басында ғана ҚР Президенті жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия отырысында сөз сөйлеп, қызықты статистика келтірген болатынмын. Біздің банк салымшыларының 58%-ы – әйелдер. Баспаналы болсам деп ойлап, банкке келіп, депозит ашатын әйелдердің көпшілігі 25-35 жас аралығында екен. Банктің әйел-клиенттері үнемшіл болу және болашақты алдын-ала ойластыруды балаларына да үйретеді. Мұны Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінен ашылған 140 000-дай балалар депозитінен көруге болады.

ПРЕЗИДЕНТТИҢ 5 ӘЛЕУМЕТТІК БАСТАМАСЫ

1-бастама

Әрбір отбасына баспана алудың жаңа мүмкіндіктерін беру

2018 жылдың мамыр айының соңына дейін

7-20-25

бағдарламасы әзірленіп, бекітіледі

Бағдарлама мыналарды қарастырады:

Несие бойынша сыйақы
мөлшерлемесі –
жылына 7% аспайды

Баспана
жарна –
20% аспайды

Несиелендіру
мерзімі –
25 жылға дейін

«7-20-25» бағдарламасының нормаларын ескере отырып, «Нұрлы жер» тұрғын үй құрылысы бағдарламасына тиісті өзгерістер мен толықтырулар енгізіледі

Құрылыс аудандарында инженерлік коммуникациялардың құрылысын қаржыландыру жыл сайын 80 млрд теңгеден 100 млрд теңгеге дейін ұлғайтылады

Екінші деңгейдегі банктер ұсынатын ипотекалық несиелерді сатып алу үшін Ұлттық банктің еншілес ұйымы құрылады

2018 жылдың екінші жартысында жаңа ипотекалық бағдарлама бойынша алғашқы тұрғын үй несиесін беру жоспарланған

OTBACЫM
ҰЛТТЫҚ МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ПОРТАЛ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ МУЛЬТИМЕДИЙНЫЙ ПОРТАЛ

Әйелдер саны банк займшылары қатарында да жоғарырақ. Пәтер немесе үй сатып алу үшін несиелесімдеген әйел-клиенттердің негізгі жасы 36 мен 45 аралығында. Оларға берілген займдардың орташа мерзімі – 6,5 жыл.

Ең жауапты займшылар деп те әйел-клиенттерді атауға болады. Несие бойынша өтеу мерзімін 90 күннен жоғары кешіктіріп алған займшылар арасындағы әйелдер үлесі бар болғаны 35%-ға тең.

Банк статистикасына сәйкес, соңғы үш жылдың ішінде 28 552 әйел Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінің көмегімен қажет ақшаны жинап, жаңа немесе қайталама нарықтан үй сатып алыпты. Осы мақсатта олардың біздің банк арқылы несиелесімдеген несиелерінің орташа сомасы 6 млн теңгені құрайды.

«Нұрлы жер» мемлекеттік бағдарламасының аясында (2017 жылдың басынан бері) 4 105 әйел пәтер сатып алушылар пулына өтіп, баспаналы болған. Аталған бағдарлама бойынша ҚТҚЖБ желісі арқылы барлығы 7 577 пәтер сатылған еді. Берілген займдардың орташа сомасы – 4,3 млн теңге.

Әйелдерді үйдің берекесі деп бекер айтпайды. Баспана мәселесін ертерек қолға алып, жауапкершілікпен қарайтын – осы әйелдер, сондықтан мен оларға қолдау білдіруге, кеңесімді ұсынып, тиімді жолмен қаражат жинау әдістерімен бөлісуге әрдайым әзірмін.

- Оқырмандарымызға баспаналы болу үшін қаражат жинаудың қандай тиімді әдісі туралы айтып берер едіңіз?

- Ақша жинаудың ең тиімді және жылдам жолы – отбасы болып қаражаттың басын құрау. Бұл мақсатта біздің банк ұсынатын «Отбасылық пакет» арнайы опциясын қолданып көруге болады. «Отбасылық пакет» аясында әр отбасы мүшесіне депозит ашылып, әрқайсысына қаражат салынып отырады. Жыл соңында мемлекет сыйлықақысы әр депозитке беріледі, яғни мұндай әдіс әлдеқайда тиімді – қажет соманы жинауда үлкен көмек болады.

Ал депозит бір ғана отбасы мүшесінің атына ашылса, жыл соңында мемлекет сыйлықақысы да бір-ақ рет беріледі, сәйкесінше, үйдің ақшасын да ұзағырақ жинайтын боласыз.

Болашақта «Отбасылық пакет» аясында депозиттерді бір салым ретінде біріктіріп, тиімді тұрғын үй займын алуға болады.

Үш адамнан тұратын отбасының тұрғын үй жоспары, мысал

Келісім-шарт сомасы		
3 333 333	3 333 333	3 333 334
Біріктіргенде 10 000 000		

Жинақ мерзімі		
3 жыл	3 жыл	3 жыл
Ай сайынғы төлем		
50 000	50 000	50 000
Жинақ сомасы		
1 800 000	1 800 000	1 800 000
Біріктіргенде 5 400 000		
Сыйақы мөлшерлемесі,%		
58 420	58 420	58 420
Біріктіргенде 175 260		
Мемлекет сыйлықақысы		
288 600	288 600	288 600
Біріктіргенде 865 800		
Нәтижесінде жиналған ақша		
2 147 020	2 147 020	2 147 020
Біріктіргенде 6 441 060		

Тұрғын үй займы бойынша ай сайынғы төлем (6 жыл, 5%)

57 316
Артық төлем
567 847

Балаларды үймен қамтамасыз етудің тағы бір тиімді әдісі – Тұрғын үй құрылыс жинақ банкінен балаға депозит ашу. Мұны неғұрлым ертерек жасасаңыз, кәмелеттік жасқа жеткен соң ұлыңызға немесе қызыңызға пәтер алып беру мүмкіндігі де соғұрлым артады.

Әдетте, салымшыларымыз алдымен үлкен балаға, кейінірек кішілеріне депозит ашып жатады. Бірақ, мұндай шотты бәріне бір уақытта ашуға да болады. Айына 5-10 мың теңгеге де толықтырып отыра аласыз. Үлкендеріне көбірек, кішілеріне азырақ салыңыз. Әр отбасының табысы әртүрлі, дегенмен балалар депозиті аз-аздан ақшаның басын құрап отыруға мүмкіндік береді. 10-15 жылдың ішінде үй сатып алуға керек бастапқы соманы жинап аласыз. Есесіне бұл – нақты нәтиже беретін әдіс.

Мемлекет сыйлықақысы басқа шоттармен қатар балалар депозиттеріне де беріледі.

Қазіргі уақытта банкте 140 000 балалар депозиті бар. Ең біріншісі 2005 жылдың 1 ақпанында ашылған болатын. Ең көп қаражат жиналған балалар депозитінде 8 млн 650 мың жатыр. Қазірдің өзінде бұл сома жаңа үйден жайлы пәтер алуға мүмкіндік береді.

- Сұхбатыңызға үлкен рахмет, еліміздегі әр отбасы «Тұрғын үй құрылыс жинақ банкі» салымшысы атанып, баспаналы болсын деп тілейміз!

Что надо знать о ВТОРОЙ ИНИЦИАТИВЕ

На совместном заседании Палат Парламента и Правительства в марте этого года Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев озвучил 5 новых социальных инициатив, направленных на дальнейшее улучшение благосостояния казахстанцев. Инициативы затрагивают вопросы жилищного фонда, налогов, качества высшего образования, микрокредитования и дальнейшей газификации страны.

Вторая из Пяти инициатив Главы государства «Снижение налоговой нагрузки для повышения заработных плат низкооплачиваемых работников» вызвала широкую поддержку в обществе, так как она коснется более 2 миллионов наших соотечественников. К числу лиц, которые получают налоговые послабления, относятся работники с заработной платой не более 25 МРП в месяц (в 2018 году порог составляет 60 125 тенге).

Главным исполнителем налоговой реформы является Министерство национальной экономики, которое пояснило, что выработан оптимальный механизм налогообложения работников с низким размером заработной платы.

Так, налогооблагаемый доход предлагается уменьшать на 90%. Оставшаяся заработная плата будет облагаться ИПН по ставке 10%. То есть налоговая нагрузка снижается в 10 раз. Применение данного механизма предполагает мгновенное и гарантированное получение работником дополнительного дохода (в момент получения основной зарплаты) и не будет увеличивать финансовую нагрузку на работодателя. Еще один плюс для работодателя - минимизация административных издержек.

Соответствующие поправки включены в проект Закона «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам социального обеспечения», который принят Парламентом 14 июня 2018 года.

Рассмотрим предлагаемый расчет ИПН на простом примере.

Допустим, заработная плата работника в месяц составляет 60 125 тенге (25 МРП). От этой суммы будет вычитаться сумма обязательных пенсионных взносов в размере 10%, то есть 6013 тенге, остается 54 112 тенге. Вычитается 1 МЗП – минимальный необлагаемый доход – 28 284 тенге. Остается 25 828 тенге, который и является налогооблагаемым доходом (НОД). По действующему механизму сумма налога составит 10% от НОД, то есть $25\ 828 \cdot 10\% = 2583$ тенге.

По предлагаемому новому механизму сумма НОД будет уменьшаться на 90%: $25\ 828 - (25\ 828 \cdot 90\%) = 2\ 583$ тенге. Данная сумма будет облагаться по ставке ИПН в размере 10%. Таким образом, из расчета $2583 \cdot 10\%$ ИПН составит 258 тенге.

Из примера видно, что фактически сумма налога будет снижаться в 10 раз с 2583 тенге до 258 тенге, а заработная плата дополнительно повысится на 2325 тенге.

Данная мера по уменьшению налоговой нагрузки стала возможной благодаря экономической стабильности государства. Сегодня, по итогам проведенных финансово-экономических расчетов и аналитической работы, страна имеет возможность для введения новых социальных реформ, способствующих повышению качества жизни казахстанцев, отметили в ведомстве.

5 СОЦИАЛЬНЫХ ИНИЦИАТИВ ПРЕЗИДЕНТА

2-я инициатива

Снижение налоговой нагрузки для повышения зареботных плат низкооплачиваемых работников

Ключевые задачи:

Поддержка работающих казахстанцев с низким размером зареботной платы

с 1 января 2019 года снижение налоговой нагрузки в 10 раз - до 1% для тех, чей месячный доход не превышает 25 МРП

Направление высвобождаемых средств на увеличение оплаты труда выбранной группы населения

Механизмы реализации:

Определение порядка обложения ИПН работников с низким размером оплаты

Разработка поправок в налоговое законодательство в части снижения размера ИПМ для таких работников

Изучение возможности внедрения прогрессивной шкалы ИПМ

Внедрение нового механизма с 1 января 2019 года

Более чем у 2 млн человек вырастет зареботная плата без увеличения нагрузки на работодателей

OTBASYM
ҰЛТТЫҚ МУЛЬТИМЕДИЯЛЫҚ ПОРТАЛ
НАЦИОНАЛЬНЫЙ МУЛЬТИМЕДИЙНЫЙ ПОРТАЛ

В ходе совместного заседания Палат Парламента и Правительства Президентом страны было поручено изучить возможности внедрения прогрессивной шкалы подоходного налога.

В международной практике высокие доходы физических лиц облагаются по более высоким ставкам. Это соответствует принципу сохранения социальной справедливости. Прогрессивная шкала ставок применяется в таких странах, как Австралия, Великобритания, Германия, Нидерланды, США, Словения, Испания и др.

К слову, мероприятие по изучению возможности внедрения прогрессивной шкалы индивидуального подоходного налога предусмотрено в Дорожной карте по реализации Пяти социальных инициатив. До конца августа текущего года, согласно установленному регламенту, Министерством будут внесены предложения по данному вопросу на рассмотрение в Правительство.

Надо сказать, что ранее в Казахстане уже применялась прогрессивная шкала ставки индивидуального подоходного налога (ИПН). Переход к плоской шкале был произведен в 2007 году (ставка 10%). Данный шаг преследовал своей целью легализацию доходов физических лиц, стремление вывести доходы «из тени» и упрощение, как для налогоплательщиков, так и для налоговых органов. Это сыграло свою важную роль в легализации трудовых доходов и заметном повышении собираемости налогов.

Что касается перехода на прогрессивную шкалу, то в октябре 2010 года был разработан законопроект, предусматривающий введение прогрессивной ставки ИПН. Тогда планировалось ввести прогрессивную ставку с 2011 года. Но данный вопрос был отложен на неопределенное время и до настоящего времени не рассматривался.

В своем выступлении на отчетной встрече с населением Министр национальной экономики Республики Казахстан Тимур Сулейменов рассказал, что в целях возможного внедрения прогрессивной шкалы, экспертами ведомства изучается международный опыт и проводится масштабная аналитическая работа. В то же время в стране уже ведется работа по переходу на всеобщее декларирование, как одного из обязательных условий при внедрении прогрессивной шкалы.

В заключение отметим, что вторая инициатива Президента коснулась представителей социально уязвимых слоев населения. Полная и своевременная реализация такой программы значительно улучшит качество жизни нескольких миллионов казахстанцев. Напоминаем, что новшества войдут в силу с 1 января 2019 года.

Реализация всех Пяти инициатив и изучение внедрения прогрессивной шкалы сегодня являются ступенями к построению реальной социальной модели казахстанского государства. И каждая такая ступень ведет нас к формату конкурентоспособной, успешной и прогрессивной страны.

Святая к Родине любове...

Молодежь принято или ругать, традиционно отмечая у них дефицит нравственных ценностей, или, напротив, пафосно декларируют связанные с ними надежды на будущее!

Между тем, именно они, сегодняшние школьники и студенты, завтра будут создавать национальный продукт, развивать «экономику знаний», выводить страну на высокие конкурентные позиции. И будут, как мы, учить и воспитывать своих детей...

Наш святой долг – передать им максимум знаний, поделиться ценным опытом, создать благоприятную ценностно-культурную и духовную среду для их гармоничного развития.

В программной статье «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» Глава государства сформулировал ряд направлений, по которым должна проходить духовная модернизация.

Культ знаний, открытость и прагматизм, конкурентоспособность и способность к саморазвитию – все эти качества человека закладываются с самых ранних лет.

А вот иждивенчество, культ потребления, желание заработать «легкие» деньги, уход в виртуальную реальность – это тревожные симптомы дня сегодняшнего. Впрочем, это свойственно не только молодым...

Что же мы можем предложить для создания духовной, культурной, образовательной среды, в которой молодые казахстанцы получают высокий уровень знаний, духовное и патриотическое воспитание, базовые основы для их самодостаточности и конкурентоспособности?

Как сформировать у них четкое и полное представление о жизненных и духовных ценностях народа, о нашем национально-культурном коде? Конечно, зрелая современная личность в условиях глобализации сама будет выбирать модели поведения, руководствуясь нравственными установками, которые никогда не появляются автоматически. Они приходят к человеку из семьи и общества через различные каналы коммуникации. Таких же каналов сейчас много, намного больше, чем, например, дает школа или вуз...

Наши дети живут в глобальной информационной среде. И это накладывает отпечаток на их повседневное

поведение. Многие из них используют в своей речи лингвистические или информационные обороты из так называемой субкультуры, многие плохо знают историю народа, страны. Даже об «особенностях национального характера» дети черпают информацию из сетевых мемов и роликов.

Серьезно стоит вопрос информационных источников. Спросите любого молодого человека о его любимом фильме или книге, и вы не услышите в его персональном перечне ни одного названия отечественного произведения культуры. Да и в образовательном процессе учителя школы в качестве альтернативного источника пользуются зарубежными учебниками.

Безусловно, надо знать, понимать другие культуры, свободно выбирая информационные источники из всех каналов коммуникации. И дети должны расти культурно открытыми.

Но нам нужно самим осознать, что если серьезно и системно не заниматься патриотическим воспитанием, то мы рискуем вырастить поколение без духовной основы, эдаких «граждан мира», оценивающих свою Родину исключительно по экономическим условиям и жизненному комфорту.

Программа «Рухани жаңғыру» дает всему казахстанскому обществу широкие возможности и современные инструменты. Наш Президент выдвинул идею, как сформировать в сознании современного казахстанца «связь времён», как заимствовать уникальный опыт старшего поколения в наших сегодняшних делах и начинаниях. Мы должны уметь взять из прошлого все ценное и уникальное. Все это обогащает новое современное содержание образования и воспитания. Мудрость прошлого – это гарантия успешного будущего.

Умение ценить и хранить самобытную культуру народа, его обычаи и традиции, знание истории родного края – именно это формирует в молодых казахстанцах основы истинного патриотизма. Настоящий патриотизм приходит через воспитание молодых людей на примере героических подвигов наших предков, которые в разные периоды истории проявляли самоотверженность и доблесть. Патриотизм приходит через любовь к родному очагу, к своей малой Родине, а через нее и любовь к Родине в целом – той большой стране, в которой мы живем.

Сейчас в рамках реализации проекта «Рухани жаңғыру» в регионах страны проводится системная

работа, цель которой – сформировать единые системные подходы к патриотическому воспитанию. Здесь есть много направлений: посещение исторических мест, экскурсии в музеи, патриотические экспедиции школьников по родному краю, встречи с учеными-историками, известными людьми, экскурсии на сакральные объекты, на археологические раскопки.

Большой воспитательный эффект имеют проекты программы «Туған жер». Многие предприниматели, люди с активной жизненной позицией, сейчас активно помогают своим родным поселкам и аулам. Эти примеры дают прекрасный эффект в воспитательной работе с детьми. Видя реальные примеры помощи родному краю, в частности, поддержки школ, строительства детских площадок, улучшения облика населенных пунктов и зная, что все это люди делают от чистого сердца, дети начинают понимать, что каждый гражданин должен действовать, трудиться, созидать. Как раз с таких моментов начинается осмысление роли труда, роли человека в созидании будущего.

Особую роль в воспитании среди детей казахстанского патриотизма играет и проект «Сакральная география Казахстана». В разных регионах на его основе реализуются десятки инициатив, благодаря которым школьники получают возможность побывать в таких местах, прикоснуться к древним святыням, услышать удивительные истории о великих предках. А формирование такого цельного взгляда на историю народа лучше всего начинать в юном возрасте, когда душа открыта и восприимчива, а сознание ребенка еще не перегружено.

Конечно, вся эта работа только начинается. Сделать предстоит очень многое. И здесь очень важно не допускать поверхностного, формального подхода. Дети как никто другой способны чувствовать фальшь и неискренность. Поэтому в основе всех мер и программ патриотического воспитания детей должно лежать живое искреннее общение, знакомство с историей и природой родного края. Важно передать детям ту тонкую нить вечной связи поколений, которую мы получили от наших родителей, а они – от дедов и прадедов. И эта задача ответственна, как никогда.

Гульнар Иксанова

*Председатель Комитета по социально-культурному развитию Мажилиса Парламента РК,
член Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте РК*

Когда круглые даты слились в одну мелодию

«...чтобы добиться успеха, надо иметь труд, терпение и терпимость!»

А. Жармурян

- Айман Кожабековна, Вы являетесь членом Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте Республики Казахстан, в этом году которой исполнилось 20 лет. Наша прекрасная столица тоже отмечает 20-летие и, наконец, такой же юбилей в этом году празднует, можно сказать, ставший для Вас вторым домом университет «Шабит». Это достаточно немалое время, чтобы делиться, и причем делиться с гордостью о проделанной работе.

- Да, все круглые даты слились в одно. 20-летие Нацкомиссии, юбилей столицы и университета - это очень хорошо, будет много праздников у нас. Нужно одновременно праздновать и подводить итоги, что уже сделано и еще предстоит сделать. Время пролетело быстро и незаметно и, казалось бы, только сдавали Казахскую Академию искусств и музыки, а сейчас уже университет, имеющий 20-летнюю историю. Кроме факультета музыки здесь открыты другие: факультет искусства, факультет кинематографии и телевидения и т.д. Мы очень рады, что при поддержке Президента - а он стоял у самых истоков зарождения вуза - с гордостью можем сказать: нам 20 лет и мы воспитали выпускников, которые достойно выступают на известных сценах, по всему миру и являются уже сегодня лауреатами международных конкурсов, отмечены званиями, наградами нашей республики, наградами зарубежных стран. Прежде всего мы говорим о Сундете Байгожине, заслуженном артисте, солисте оперного театра «Астана опера», а также римский оперы, о Димаше

Кудайбергене, победителе конкурса «Im Singer» в Китае и лауреате премии MTV. Также гордимся известностью нашей Салтанат Ахметовой, победившей в конкурсе «Голос опера» в Москве, и Айгуль Ниязовой, Сауле Жаркынбаевой и многими другими нашими певцами, работающими сейчас в «Астана опера», других театрах республики, которые учатся и продолжают работать за границей в Америке, в Германии, Италии.

- Расскажите, пожалуйста, о деятельности вуза?

- Университет заключил более 60-ти договоров и меморандумов с зарубежными вузами, сейчас является членом Ассоциации европейских консерваторий, академий и высших школ музыки. Также мы прошли международную аккредитацию Бельгийской компании музыки и сейчас готовим по Болонскому процессу бакалавриат, магистратуру, докторантуру. По академической мобильности мы отправляем более 15-20 тысяч студентов в год на обучение за рубеж. Они могут выбирать любой вуз для обучения в течение полугода. В основном мы подписали договоры с Академией изящных искусств в Милане, которая готовит художников, дизайнеров, скульпторов, а также подписали договоры с Нью-Йоркской киноакадемией в Лос-Анджелесе, где готовят операторов, режиссеров, продюсеров, туда мы отправляем наших магистров, студентов, а также с консерваторией «Санта Чечилия» в Риме и консерваторией имени Джузеппе Верди в Милане - туда мы отправляем инструменталистов,

скрипачей, вокалистов, пианистов. На сегодня состоялись переговоры с Академией театра «Ла Скала». То есть по всему миру мы проводим активную деятельность для того, чтобы наши студенты, обучаясь, могли практиковаться на известных сценах, в известных вузах, получая образование у известных мастеров.

- По программе «Рухани жаңғыру» университет, наверное, уже провел ряд мероприятий?

- Да, по программе «Рухани жаңғыру» мы провели Неделю казахского кино в Лос-Анджелесе, с участием народных артистов Асанали Ашимова, Меруерт Утекешевой, ныне покойным уже Куманом Тастанбековым, а также показ фильмов, удостоенных национальной премии, премии «Тұлпар» - это, прежде всего, кинолента Ахана Сатаева «Дорога к матери», «Алмазный меч». В Нью-Йоркской киноакадемии был отдельный показ картины «Кыз Жібек», и там же вызвал большой интерес наш концерт «Звуки великой степи».

- Вот Вы многое делаете, но Вы делаете это в нашей с Вами любимой столице Астане, которой в этом году 20 лет. Вы вместе растете, процветаете, что Вы готовите к юбилею столицы?

- Во-первых, хочу сказать, что я никогда не загадывала оказаться здесь, потому что мы очень хорошо жили и трудились в южной столице, я работала в филармонии, в консерватории. Но на желание приехать в Астану повлияла инициатива президента, когда говорилось о том, что необходимо дать возможность развиваться республике, создать новую столицу, а значит, новые рабочие места, в общем, новую экономику, в новом формате, в новом веке. Это вызвало очень большой интерес со стороны молодежи. Я, конечно, не могла оставаться в стороне, в первую очередь приехала с идеей и обратилась к акиму города Адильбеку Рыскельдиновичу Джаксыбекову. Он сказал, что это хорошая идея, нам как раз тут не хватает музыки, искусства. И вот 31 марта 1998 года была создана Казахская национальная академия музыки.

- А любовь к большому искусству у Вас с детства пробудилась, Вы мечтали стать скрипачкой? Каким было Ваше детство?

- У нас был выбор определен, потому что мама прочитала объявление в газете «Вечерний Алматы» о том, что создана школа имени Куляш Байсеитовой, куда набирают талантливых детей. А у нас в детстве был большой дом в Алматы, большой казахский стол, и когда включался телевизор, передавался концерт, мы начинали

стучать по столу пальцами, изображая, что мы играем на пианино, и родители подумали, наверное, что есть какая-то тяга, пусть попробуют. Тогда модно было отдавать детей в музыку. Сперва повели старшую сестру Райсу. В комиссии директор Тусупжан Кузенович и учительница Нина Михайловна Патрушева. После прослушивания она сказала маме: «Мы девочку принимаем, а у Вас еще есть дети?». Мама говорит: «Есть». – «Сколько их?» - «Трое». – «Ну, приводите всех». И мама привела нас, сначала меня, после Раушан, потом Бахытжан, и вот мы все стали учиться и жить в школе-интернате им К. Байсеитовой. И, конечно, следует отметить, что изначально у нас была хорошая школа, достойные преподаватели, достойное образование. Мама сохранила все наши грамоты, награды. Она очень гордилась.

- Ваше теплое воспоминание о детстве?

- Тепло вспоминаю момент, когда в 1-м классе в нашу школу приехали профессора Московской консерватории и им показывали талантливых детей школы. Я еще не играла смычком, держала скрипку и играла щипком (пальчиком), и нас, одноклассников, учительница привела на встречу. Когда очередь дошла до меня, учительница представила: «Вот, Анна Михайловна, Айман надела бантик, фартук и хочет выступить на сцене». А она спрашивает: «Как ты, Айман, хочешь играть, ты же еще не умеешь играть?». Ребята: «Нет, она умеет играть на скрипке, она играет щипком». Так смешно было... Эту тягу к выступлениям помню с детства, когда маленькой девочкой вышла на сцену оперного театра и начала играть с оркестром «Русский танец» Чайковского перед членами Политбюро...

В 7-м классе Юрий Ахмадиевич, председатель Союза композиторов, наш народный артист, привел Арама Ильича Хачатуряна, всемирно известного композитора, в нашу школу. Удостоверившись, что я играю в концерте, он попросил, чтобы я сыграла перед Хачатуряном. После Арам Ильич спросил: «У тебя есть ноты?» и написал в моей тетради следующее: «Ты будешь выдающейся скрипачкой, но помни: для того чтобы добиться успеха, надо иметь труд, терпение и терпимость». Тогда Юрий Ахмадиевич сказал: «Он тебе дал большой бата, это дорогого стоит», поэтому я часто играю его концерты.

- Юбилейная дата - 20-летие Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике... Ваши взгляды на гендерную политику, равенство женщин и мужчин, мнение о проделанной работе?

- Нацкомиссия создавалась по решению Президента и первым председателем ее была Айткуль Бигазиевна Самакова. Тогда было все новое, и все спрашивали, что такое гендерная политика, где он гендер. Ездили на совещания по гендерной политике, организовывали совещания, выездные конференции. С приходом Гульшары Наушаевны Абдыкаликовой комиссия приобрела новый постоянный характер, статус членства комиссии. Ставились задачи, контролировались органы, требовались отчеты, именно по вопросам, касаемым гендерной политики, семьи и женщин, потому что не все могут говорить открыто о проблемах семьи. Особенно это касается семейного насилия, взаимодействия мужчин и женщин, тех проблем, которые связаны с детьми, ведь никто никогда из казахской семьи не говорил, не выносил эти проблемы на всеобщее обсуждение, но однако общество решает эти проблемы, и хорошо, что есть возможность решать их сообща. У нас созданы целые дома матери, дома ребенка, кризисные центры, которые решают очень многие вопросы: помогают женщинам, попавшим в трудную жизненную ситуацию. Помогают остановиться на краю пропасти и не делать страшный шаг – помогают сохранить ребенка, предотвратить отказ матери от своего новорожденного малыша. В таких заведениях помогают матерям не бросать детей, встать на нормальный путь, работать, они находят себя, впоследствии уже создают семьи, то есть ориентир на позитивное решение вопросов. И я очень рада, что могу внести лепту непосредственно в работу Национальной комиссии. Через эту комиссию мы видим, насколько развивается наше общество.

- Сегодня совсем другое понятие о гендере, а как это выглядело 20 лет назад?

- Конечно, разница очень большая, тогда мы даже не знали, что такое гендер и что с ним делать. Сегодня мы участвуем в комиссии ООН, активно работаем, следим за представительством в органах власти, анализируем их показатели, принимаем участие в работе парламента, заботимся о том, чтобы женщины

имели социальные пакеты, заработную плату наравне с мужчинами, и все эти вопросы прежде всего в Национальной комиссии.

- А в Вашем университете, в учебном процессе есть ли часы, посвященные вопросам гендерного равенства, гендерной политики?

- Да, у нас есть кафедра общественных наук, проводятся лекции наших докторов, социологов, работающих на воспитательном фронте, психологами уделяется время общению с девочками, решению их проблем, и сегодня мы говорим о необходимости развивать у молодежи прежде всего моральную сторону отношений.

- Ваш вуз занимается благотворительностью или помогает студентам, которые нуждаются именно в Вашей помощи?

- Среди обучающихся есть социально уязвимые слои, но прежде всего у нас учится 50 детей, оставшихся без попечения родителей, которых мы взяли на обучение из различных детских домов, областей Казахстана. Эти дети обучаются на гранте, обеспечиваются социальным пакетом, прежде всего одеждой, стипендией, бесплатным образованием. Также предоставляем им летний отдых в нашем лагере, доме творчества «Огонек», а в рамках академической мобильности отправляем их обучаться за рубеж, то есть они пользуются всеми нашими условиями.

- Мы с Вами беседуем в период очень красивого, теплого праздника Дня столицы. Ваши пожелания?

- Всем нашим соотечественникам хочу пожелать, чтобы все были живы-здоровы, чтобы небо над нами было чистое, чтобы нас не коснулись никакие катаклизмы, пусть в каждой семье будет достаток, чтобы были здоровы и счастливы наши семьи.

Хочу пожелать также процветания стране и стабильности в развитии нашего государства. Когда есть стабильность, взаимопонимание, тогда общество развивается, причем очень быстрыми темпами. Конечно, это все у нас есть, и пусть это продолжается и служит для дальнейшего развития общества.

Поздравления с Днем столицы я хочу адресовать и Президенту нашей страны, которому пришла эта великая идея - создать нашу новую столицу, новое государство. И уже прошло 25-летие независимости страны, отмечается в этом году 25-летие дипломатических отношений со всеми странами и в рамках этого - юбилей нашего университета. За это время выросло целое поколение.

Также хочу поздравить с 20-летием Национальной комиссии. За этот большой период Нацкомиссия поднялась, мы поняли роль женщин в государстве, ее место не только в семье, но и в сферах общественной жизни и, конечно, хотелось пожелать дальнейшего продвижения женщин во всех сферах, не только в бизнесе, но и в органах власти, увеличения их представительства в парламенте, в правительстве. Женская общественность сегодня вносит большой вклад в проведение различных социально значимых мероприятий. Ведь то, какое место занимает женщина сегодня в обществе, говорит о цивилизованности такого.

Алия Инкарбаева

*Құрметті қазақ елі,
сіздерді Астананың 20 жылдық мерейтойымен
шын жүректен құттықтаймын!*

«Астана - Жастар қаласы» деп жатамыз зой.

*Жастар театрының актері ретінде Астананың мәдени саласында
азды көпті еңбек етіп жатқаныма 10 жылдан астам уақыт болыпты.
Осы қалада өсіп өнгілі, ариандарымы орындалды. Ал мен сияқты қаншама
жастар кезінде Астанаға ариан қуып келген еді. Қазір олардың бәрі
әр саланың білікті мамандары ретінде жаңа елорданы дамытуға өз үлесін
қосып жатыр. Осы 20 жыл ішінде жастар үшін Астана орындалған
ариандар мекеніне айналды. Олай болса, барлық отандастарымыды осы
мерейлі мерекесімен құттықтап, елімізге еңігену мен өрлеу тілеймін!*

*Астанаға келген, әлі де келетін барлық жастардың ариандары
орындалсын! Елорданың әрбір шаңырағы шаттыққа толы болсын!*

*Театр және кино актері,
ҚР еңбек сіңірген қайраткері Әділ Ахметов*

Династия врачей: продолжение следует...

Подходит к завершению ежегодный конкурс «Мерейлі отбасым». Каждый регион выдал путевку лучшим конкурсантам для завершающего этапа, который пройдет накануне Дня семьи в столице. Среди финалистов регионального отбора представители династии врачей – Ерекешовы Асылжан и Манира.

Наша история берет начало в далеком 1946 году. В один из осенних дней в семье рыбака из Приаралья родился мальчик Абубакир. Его рождение стало точкой отсчета для ряда удивительных событий из фамильной летописи династии врачей Ерекешовых.

Абубакир вырос смысленным, целеустремленным молодым человеком. Четко следуя своей мечте помогать людям, он получил медицинское образование в Алматинском медицинском университете имени С.Д. Асфендиярова, здесь же встретил свою любовь – Раушан. По окончании университета молодые специалисты поженились и у них родился сын Асылжан. Как ни удивительно, но Асылжан повторит судьбу отца и спустя годы поступит в тот же университет и также встретит свою вторую половину. Но обо всем по порядку.

Жизнь показала, что выбор профессии врача стал решающим не только для семьи Ерекешовых, но и в целом для развития медицины Казахстана. За годы плодотворной работы Абубакир Ерекешович – доктор медицинских наук, профессор и лауреат государственной премии – запатентовал 46 собственных изобретений, провел 12 000 операций, вылечил более 100 000 детей. Его основной вклад пришелся на развитие детской ортопедии и травматологии Казахстана. Более 10 лет проработал заведующим кафедрой детской хирургии медицинского университета «Астана», где делился уникальным опытом из профессиональной деятельности. Выпустил 4 учебника по детской хирургии. В это же время его супруга Раушан Зияшевна - замечательный детский анестезиолог, в течение долгих лет работала в Научно-исследовательском институте глазных болезней города Алматы. Около пяти лет тому назад известного в Советском Союзе и странах СНГ Абубакира Ерекешовича не стало, но его славное дело продолжает сын – следующий вершитель фамильной истории.

Как говорилось ранее, Асылжан Абубакирович также, как и отец, страстно влюблен в профессию врача. Уже с 14 лет он начал свою трудовую деятельность в 1-й детской больнице города Алма-Ата санитаром. Затем поступил учиться в уже семейный Алматинский медицинский университет имени С.Д. Асфендиярова и, будучи на третьем курсе, начал работать медбратом в той же детской больнице. На последнем курсе университета он соединил свою судьбу с Манирой Асанбиевной и внес свою лепту в фамильную летопись – у них родился сын. Вы скажете дежавю, но и Аян – старший сын Асылжана Ерекешова – спустя годы выберет профессию врача и поступит все в тот же университет, чтобы продолжить фамильную династию в третьем поколении.

Возвращаясь к Асылжану Абубакировичу, надо сказать, что большой период профессиональной деятельности Ерекешов посвятил первой детской больнице Алматы. После окончания университета он проработал еще 10 лет детским хирургом в приемном покое родной больницы. Затем вернулся в университет, но уже преподавателем на кафедру детской хирургии.

Ветер перемен лета 2007-го принес новые события и новые повороты в жизнь семьи Ерекешовых. Асылжан Абубакирович с женой и тремя сыновьями переехал в столицу, где вступил в дружные ряды коллег из Национального центра материнства и детства в отделение хирургии новорожденных. А его супруга Манира Асанбиевна продолжила практику врача УЗИ-диагностики, но уже в детской городской больнице №2 города Астаны.

Сегодня Асылжан Абубакирович Ерекешов – кандидат медицинских наук, доцент – возглавляет отделение хирургии новорожденных столичного перинатального центра №1. Доктор продолжает творить чудеса и помогать еще совсем маленьким малышам удержаться в нашем мире, остаться рядом с родителями. Каждый день как новая битва, где в расход идут все физические и психологические силы. И заслуженные награды за колоссальный труд находят Асылжана Абубакировича. Признанием его профессионализма можно считать премию «Altyn shipager» в номинации «Уникальная операция», вручение которой было посвящено 20-летию здравоохранения города Астана.

Буквально по стопам отца и деда ступает Аян Ерекеш. Студент международного факультета третьего курса Казахского национального медицинского университета имени С.Д. Асфендиярова - будущее светило здравоохранения Казахстана. Средний сын Асылжана Абубакировича Алимбай планирует заниматься разработкой и внедрением медицинских протезов, а младший Батырхан видит себя адвокатом медицинской сферы, защитником интересов врачей.

Я рассказала вам удивительную историю казахстанской династии врачей. Летопись трех поколений семьи, посвятившей себя самой гуманной профессии, наверное, достойна написания целой книги. Тем более, что в лице детей Ерекешовых продолжение следует...

Салтанат Дарменшиева

«Мерейлі отбасы» - 2018

По инициативе Главы государства с 2014 года в стране проводится семейный конкурс «Мерейлі отбасым». В нем принимают участие семейные династии, многодетные, интернациональные, городские, молодые и семьи с многолетним стажем. Мероприятие ориентировано на пропаганду семейных ценностей и положительного имиджа казахстанской семьи.

Почти 3000 семей приняли участие в конкурсе «Мерейлі отбасым» 2018 года. Количество участников выросло в 2,3 раза за пятилетнюю жизнь проекта. Традиционно конкурс проходит в три этапа: районный, региональный и национальный. Позади два из них. Среди финалистов 16 претендентов.

В Астане по итогам конкурса первое место заняли две семьи: Ерекешовых, представляющая династию врачей, и

Баубериковых – семья военных специалистов.

В Южно-Казахстанской области всего заявилось 38 участников. Победили семья Мухтара Момынова из Казыгуртского района и семья Сапаралы Серикбаева из Мактааральского района.

В Усть-Каменогорске прошло чествование династии Канаевых из города Семей. Супруги вместе уже 61 год, воспитали 4 детей. Гордятся 7 внуками и 10 правнуками. Второе место - многодетная семья Анапьяновых из Аягоского района. Стаж семьи – 58 лет. Глава семьи Багдат, оставшись сиротой, вырастил своих братьев и сестер. Вместе с супругой Тлеугайшой в крепкой и дружной семье воспитали 15 детей, 33 внука, подрастают 10 правнуков.

В Талдыкоргане победителями стали образцовые семьи: Рақымбек из города Талдыкорган и Қарибаевых из Жамбылского района.

Из Шымкента на финал приедет семья Досмухаметовых, как настоящий пример для подражания.

Уральскую область представит семья Алмагамбетовых.

Қызылордау бүдет захищату на национальном этапе конкурсу семья Комекбаевых.

Победителем Ақтауского региона стала семья Қалдамановых из города Жанаозен. Глава семьи занимает активную гражданскую позицию, принимает участие во всех благотворительных мероприятиях города.

В Костанайской области главный приз и звание «Мерейлі отбасы» получила семья начальника конвойного взвода УАП ДВД области подполковника полиции Ердана Мусина.

Остальные регионы будут также представлены лучшими из лучших по итогам второго этапа. Но абсолютного победителя в конкурсе «Мерейлі отбасы» - 2018 объявят уже осенью этого года накануне Дня семьи.

Напоминаем, что казахстанцы могут проголосовать за понравившегося претендента посредством смс-сообщений или на сайте kaztube.kz и, тем самым, принять участие в определении победителя национального этапа конкурса.

Өмірімнің мәні – Отбасым

Әйел – шаңырақтың шамшырағы, үйдің жылуы, әулеттің берекесі. Еліміздің танымал серілерінің келіншектері өздерінің отбасылық өмірі және беделді азаматтарымен өтіп жатқан отбасылық күндері туралы ақиқатын ақтарады. "Мықты ер азаматтың тылы болу тек мықты әйелдердің қолынан келеді" деген ойға осы ханымдарды көрген сайын көзіміз жете түседі. Дей тұрғанмен, атақты күйеуінің табысы мен жетістігін місе тұтып, қарап жүрген олар жоқ. Әрқайсысы қоғамда өз орны бар ісмер болмағанымен, іскер әйелдер, жарымен жағаласуды емес, жанынан табылуды білетін асыл жарлар, адал жандар.

Айнұр Бермұхамбет – Театр және кино актрисасы, әнші, ҚР Еңбек сіңірген қайраткері. Бұл ханым Театр және кино актері Нұркен Өтеуловтың жұбайы, танымал мультфильмдерді дыбыстаған талантты балалар Бейбарыс Нұркенұлы және Ақарыс Әшімханның аяулы анасы.

– Нұркен Өтеуловпен қалай таныстыңыз? Танымал актер сізді несімен баурап алды?

– Нұркенмен университетте бірге оқыдық. Басында курстастар ретінде араласқан едік. Бірінші курстың соңында ерлі-зайыптылардың рөлін ойнап жүрдік. Біздің махаббат оты сол кезде лаулай бастаған сияқты. Нұркен өз ортасында беделді, белсенді жігіт еді. Әрбір ортаның шырайын кіргізетін серілігімен баурап алған шығар. Негізі Ресейдің жоғары оқу орнына түсіп тұрған жерімнен бір себептермен бара алмай қалдым. Сосын Алматыда оқуыма тура келді. Кейде ойлаймын, Нұркенмен кездесу маған осылай бұйырған шығар деп. Ол кезде қазіргі жастар сияқты қызды арнайы мейрамханаға шақырып, ансамбльге серенада айтқызып, жүзік ұсыну деген болмайтын. Біз бірге оқып, бірге Астанаға арман қуып келдік. Бақыттан басымыз айналып құлап қалдық деп айта алмаймын. Уақыт сынынан өткен махаббатымыз ары

қарай бірге шаңырақ көтеруге ұласатынын екеуіміз де жақсы түсіндік және соны қаладық.

– Тойдың қызықтарын айта отырсаңыз?

– Біздің үйлену тойымыз туралы қазіргі жастарға айтсақ, қызық естілер. Мен жақта қыз ұзату өткеннен кейін, Нұркеннің елінде үйлену тойы болды. Ауылда палатканың астында бес жүз адамға ас та төк той жасалды. Кілемге мақтамен есімдеріміз жазылып, аққудың суреті салынып, жигули мен москвичтерден ауылда "той кортежі" жүрді. Менің бетімді о дүниелік болған белгілі ақын Оразалы Досбосынов ашып, ақын Бақыт Беделхан екеуі тойымызды басқарды. Ол кезде барлық тойлар шамасы солай өтетін еді ғой. Нұркеннің ағасы да бізбен қатар үйленгесін, екі жұпқа бір той болды. Үйге бірден екі келін түсіп отырғасын, көз тимесін деген ниетпен "Бір келін есіктен, бір келін тесіктен" деп ырым жасайды екен. Мені кіші келін деп терезені алып тастап, сол жерден түсірді. Қызықтың қызығы сол болып, тойға келген бүкіл елдің есінде қалған-тын. Қазіргі келіндер торттан, гүлден, шаңырақтан, каретадан шықса, мен терезеден түскенмін.

– Балаларыңыз туралы айтып беріңізші.

– Үлкен ұлымыздың есімін Бейбарыс деп қайын атам қойды. Мен перзентханаға түскенде ол кісі түс көріпті. Түсінде қолына бүркіт қонған екен. Жақсы ырымға балап, есімін солай қойды. Кіші ұлымыздың есімін сол кезде депутат болған ел ағасы, қоғам қайраткері Уәлихан Қалижан деген азамат Ақарыс деп қойды. Екеуінің де реңі әкесіне тартқан. Менің тіпті қатысым жоқ сияқты бұл балаларға. Бала тәрбиесінде әкенің де, ананың да рөлі маңызды ғой. Бірақ біздің отағасы түздің адамы болғасын, көбінесе балалармен мен айналысамын. Қарапайым қазақтың отбасындағыдай "Әкең келе жатыр", "Әкең естимесін" деп тәрбиелеймін. Бала әкесінен ығу керек деп ойлаймын. Ал өзім анасы болсам да, керек кезде қаталдауым, бірақ балаларымның құрдасы сияқты болып кететін де кездерім жиі болады.

– Үйде кім бастық?

– Үйде, әрине, жолдасым бастық. Ол кісі біздің үйдің Президенті, ал мен Денсаулық сақтау, Білім және Қаржы министрлерінің қызметіндемін деуге болады. Барлық маңызды шешімді отағасы өзі қабылдайды.

– Қайын жұртпен қалайсыз?

– Мен келін болып түскенде өз ата мен енемнен бөлек сол үйдің қариялары бар еді. Атасы мен әжесіне немере келін әкеліп, ол кісілерді қуанта білген Нұркен де, қария ата-ененің батасын алған мен де бақытты жандармыз деп есептеймін. Қайын енемді анамдай көремін. Басқа келіндер сияқты емес, қызы сияқты еркелеуге де қысылмаймын.

– Уақыт өте келе жұбайлар туыстай болып кетеді дегенге келісесіз бе? Жұптарыңыздың романтикалық көңіл-күйін қалай сақтайсыздар?

– Жұбайлар туыстай болып кетеді дегенге кейде келісемін. Әрине, ең жақын адамың ол жарың болғасын, солай болуы тиіс деп ойлаймын. Жалпы тұрмыс кез келген жұптың романтикасын билеп кететіні рас. Солай болмас үшін, көбінесе мен жолдасыма "киноға барайық", "мейрамханаға барайық", "өзімізге уақыт бөлейік" деп еркелеп айтсам, ол да қолдай кетеді. Осылай екеуіміз бір жадырап, жасап қаламыз.

– Азық-түлікке кім барады?

– Азық-түлікке мен барамын. Ер азаматтың дорбасын толтырып, саудаласып базарда жүргенін қаламаймын. Ер жігіт болғасын одан да сол уақытын пайдалы жұмысқа жұмсап, ақшасын тапсын. Базарға балаларды ертіп, көлікке мініп, өзім-ақ бара беремін. Оның үстіне үйге не керек екенін әйел адам өзі жақсы біледі. Сондықтан, базар, дүкен мәселесі менің мойнымда.

– Үй шаруасында, бала баптауда көмекшіңіз бар ма?

– "Қариясы бар үйдің қазынасы бар" дейді ғой. Бізбен бірге менің анам тұрады. Балаларымыз нағашы әжесінің тәрбиесімен өсіп келеді. Біздің өнер мен отбасын қатар алып жүргеніміз де осы кісінің арқасы деп білемін. Тылымыз мықты болғасын да, алаңдамай жұмысқа беріліп кеттік деуге болады. Сол үшін анама басымды иемін.

– Балаларыңыз ата-анасының танымалдығын пайдаланады ма?

– Әдетте, ата-аналар жиналысына мен ғана баратынмын. Сондықтан мектепте Нұркенді ешкім көрмейтін. Бірде үлкен ұлымыздың сынып жетекшісі бір жиналыстан соң маған: "Сіздер осындай танымал актердің, әншінің отбасы екенсіздер ғой, неге айтпағансыздар?" деп ағынан жарылды. Оны білгенде не өзгеретінін өз басым түсінбедім. Біз балаларымызға дайын даңғыл салмаймыз. Таныстықпен өтіп кетсін деп әр тесікке тықпалай бермейміз. Керісінше, өз еңбегімен алға ұмтылса екен деп ойлаймыз. Біздің балалар басқа құрдастары сияқты кастингтерге қатысады. Бірінен өтеді, бірінен өтпейді. Ол актерлер үшін қалыпты жағдай. Олар қазақша өте сауатты сөйлейді, әнді жақсы айтады, актерлік қабілеттері жақсы. Біріншіден, қабілет тегінде бар, екіншіден, көздерін ашқаннан көргені осы өнер ғой. Сондықтан олар басқа құрдастарына қарағанда актерлікті алып кете білді деп есептеймін.

– Салтты сақтайтын отбасысыз ба?

– Әрине. Қазақ болғасын, салт-дәстүрге берік болуға, ұлттық мерекелерімізді атауға дағдыланып жатырмыз. Жаңа жыл шыршасынан гөрі наурыз, көрісу, айт мейрамдарын тойлағанды жақсы көреміз. Жыл сайын ораза ұстаймыз.

– Балаларыңыз өздеріңіз сияқты өнер даңғылымен жүргенін қалайсыз ба?

– Өздері шешсін деп ойлаймын. Мен оларға өз ойымды байлағым келмейді. Егер олардың бойында тұнып тұрған талант болса, неге қолдамасқа? Ал егер өнерді сүйіп тұрғанымен, бойында қабілеті болмаса, мен актриса, ұстаз, ана ретінде оларға соны жеткізуім керек деп санаймын.

– Балаларыңызбен бірге мультфильмдер көресіздер ме? Олар сіздерді қандай кейіпкерге ұқсатады?

– Әрине, көремін. Әсіресе, балалардың өздері дыбыстаған мультфильмдерді жиі көреміз. Кинотеатрлардағы мультфильмдерге барып тұрамыз. Балаларым қазір өсіп қалғасын, ерекше бір кейіпкер туралы айта бермейді, бірақ әкесін үнемі арыстанға ұқсатып, өз мекенінің иесі ретінде көреді.

– Шаңырақты шаттыққа бөлейтін не деп ойлайсыз?

– Балаларымыздың дені сау болса, ұйқысы алаңсыз болса, олар өз еңбегімен жетістіктерге жетіп жатса, өзіміздің еңбегіміз еленіп жатса, шаңырағымыздың шаттығы сол болар.

Сымбат Талғатқызы

Асылгүл Рахымжанқызы: *Еліміздің жүрегі — Астанаға 20 жыл!*

Елордамыздың 20 жылдық мерейтойына қарсы елордамыздың үлгілі отбасыларының бірі, ұлы ақын С.Сейфуллиннің нағашы қарындасы, Заң университетінің ардақты, ардагер ұстазы Асылгүл Рахымжанқызының отбасы жайлы ойларымен бөлісіп қайттық.

Тәуелсіздігіміздің тал бесігі болған Елордамыз Астана төрінде, Мемлекет және қоғам қайраткері, ақын, жазушы, педагог Сәкен Сейфуллиннің музейі тұр.

Халқымыз «жақсының аты өлмейді» демей ме? Расында, жақсының атын да, хатын да өлтірмейтін оның артында қалған асыл мол мұрасы және ұрпақтары біз болармыз.

Бар қысқа жарқын ғұмырын ұлтына арнаған, өлеңнен өрнек өрген, қазақтың біртуар асыл перзенті Сәкен Сейфуллиннің музей үйі, Елордамыз Астананың көркіне көрік қосып тұрғандай, биыл оның ашылғанына 30 жыл!

Астананың Ақмола кезіндегі тарихына көз жүгіртсек... Сәкен музейі, 19 ғасырдың екінші жартысында салынған сәулет өнерінің жауһары. Сол кезеңдегі көпес Казанцевтің әкімшілік үйі және Сәкеннің досы, дәрігер Благовещенскийдің үйі болған екен.

Сәкен Сейфуллин 1908 жылы, алғаш рет Ақмолаға келіп, 2 кластық приход мектебінде оқиды. Кейін 3 жылдық училищеде оқуын жалғастырып оқып жүріп, Ақмолада мұсылман медресесінде қазақ және татар балаларына орыс тілінде сабақ береді.

Сұңқар Сәкен, 1922-24 жылдары жас Қазақ автономиялық Республикасының тұңғыш өкімет басшысы Совнарком төрағасы болып тұрып, қыруар жоба, жоспарлар құрып, Ақмоланы қазақтың үлгілі қаласы, қазақ даласының орталығы жасамақ болады. Алдыңғы қатарлы, жалындаған жастардың болашағын ойлайды. Міне, сол Сәкен ағамыздың қазақ ұлтының басқа елмен терезесі тең болғанын:

«Азамат жүнжіме жүрме бос,
Қол ұстас, бірігіп тізе қос.

Ту ұстап дұшпанға барайық,

Теңдіктің ұранын салайық! - деп көксеген арманына, егемендікке біз жетіп отырмыз.

1995 жылы 17 тамызда Елбасымыз музейге арнайы ат басын бұрып, С. Сейфуллиннің «Көкшетау» кітабына: «Асыл бабамыз Сәкен Сейфуллиннің аруағы тәуелсіз елімізді желеп-жебеп жүрсін» деп қолтаңбасын қалдырған. Әңгімемді Сәкен Сейфуллиннен бастау алғанымның да өзіндік бір себебі бар, ол кісі менің нағашы ағам болып келеді, осы музейдегі нәресте Сәкенді құшағына қысқан анасының бейнесін менің суретіме қарап сомдаған болатын. Кешегі болып өткен Астанамыздың 20 жылдық мерейтойына арналған музейде үлкен шара болып өтті. Ол шараға да отбасымыз болып қатысып, атсалыстық. «ЖҰЛДЫЗДЫ ГИД» жобасына қатысып, музейде экскурсия жүргіздім.

Наурыз-2018 мерекесінде де Қазақстанның атынан, Астанамыздың атынан Еуропаның төрі Бельгияның Антверпен қаласына барып, шетелдік қазақ бауырларымыз, қандастарымызды, шетелдіктер асырап алған қаракөз қазақ балаларын құшақтап, бетінен сүйіп, апарған кәдесыйларымды сыйлап қайттым. Еуропаның талай қалаларын аралап, өнер көрсетіп, салт-дәстүрімізді насихаттап, ұлттық дәмдерімізді паш етіп, Еуропа елдерінің сахнасында қазақ әндерін қалықтатып келген жайымыз бар.

Менің отбасымды Арқа төсінің ажары мен айбынына айналған Бас қаламыз Астананың алғашқы қарлығашы десек болады. Себебі, Астанамыздың осы 20 жыл ішіндегі тағдыры, тынысы мен тіршілігі, менің отбасымның тағдыры, арқалаған асқақ рухымыз, арман тілегіміздің нәтижесі.

Елордамыз достық пен татулық ордасы болса, біздің сүттей ұйыған отбасымыз - кішігірім мемлекетіміз де, ынтымақ пен татулық ордасы болып, біте қайнасып, уақыт - таразы, тарих төреші болып отыр.

Меніңше, Астана орталық ретінде еліміздің басқа өңірлерінің дамуына да сергек серпін беріп келеді.

Біздің отбасымыз, Астанаға қарап бой түзейміз. Елордамыз жаңарып, әсем көркем бола түскен сайын, жан-жағымызға қарап, көрсек көзіміз тоймай, өзімізде құлпыра түскендейміз... 20 жылдың ішінде, әсіресе

алғашқы жылдары, әр тұрғызылған ғимарат үшін балаша қуанып мәз болатынбыз.

Бақытым, байлығым - отбасым осы жылдар ішінде сан және сапа жағынан өсіп-өніп, ұлдарымыз Ержан, Ердос ұяға, қызымыз Гүлжан қияға қонып, Астанада немерелеріміз Едіге, Іңкәр, Іңжу дүниеге келді.

Өскелең ұрпақтарымыз немерелеріміз, тағылымды тәрбие алып, спорт, өнер саласына жаңа ғимарат Оқушылар сарайы баулуда. Кіші немерем Едіге Оқушылар сарайында «Тұмар» би ансамблінің солисі. Көптеген байқаулар жеңімпазы, оның ішінде Италияға барып, би жарысынан ГРАН-ПРИ жеңіп келді.

Италия демекші, осы шет мемлекеттерге қыдырып шыққан кезде, демалуға барғанда Астанамды сағынып, қайта оралғанша асығып тұрамын.

Осы жылдар ішінде ашылған театр, музейлерге отбасымызбен бірге барып тұру әдетімізге айналған.

Күрт құбылмалы климатты Арқа төсіндегі Астанамызда көгалдандыру, ағаш отырғызу Елбасы бастамасымен қарқынды жүргізілгеннің нәтижесінде, келешекте Елордамыз жайқалған жасыл орманға айналуы да ғажап емес!

Астана мерейтойы – менің отбасымның қуаныш тойы!

Жайнай бер, жайқала бер, мерейің асқақтай берсін, біздің сүйікті Астана!

Жеңісті аңсаған жүрек!

Шүйінші, халқым, шүйінші!
Шүйіншіге сүйінші!
Шаттан, ата-анамыз,
Шаттан, аға-бабамыз,
Кек қайтарып фашистен,
Соғыс бітті жеңіспен,
Жеңдік жауды күресте
Жасалсын той-мереке.
(Т. Жароков)

Міне, биыл кеңес халқының ержүректілігі мен төзімділіктерін күллі әлемге паш еткен Ұлы Отан соғысының Ұлы Жеңіспен аяқталғанына 73 жыл толып отыр. Бұл жеңіс – қасіретке толы төрт жыл бойғы ата-бабаларымыздың көрген бейнеті мен төккен терінің нәтижесі. Ұлы Отан соғысы сол уақыттағы кеңес халқының басына төнген ең бір зұлмат қырғын еді. «Бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып» қарсы алдындағы жауға алмас қамал болып жұмылған кеңес халқының 1418 күн мен түн бойы өз жері мен елі, Отаны үшін, келешек ұрпақтың жарқын болашағы үшін жауға қарсы атой салып, кеуделерін оққа төсеп, жандарын пидә еткенінің арқасында келді бұл жеңіс бізге.

Қазақ ел басына күн туғанда етігімен су кешкен, жалғыз жанын қу шүберекке түйген жауынгер халық болған. Тіпті арыға бармай-ақ кешегі Ұлы Отан соғысының әлі сарғайып үлгермеген қатпарлы парақтарына үңіліп қарасақ, қазақтардың қанды қырғында қаймықпай соғысқанына анық көзіміз жетеді. Оған мысал, айқас алаңдарында өшпес ерлік жасаған жүз қазақтың (ең соңғысын арада 50 жыл өткен соң Бауыржан Момышұлы алды) Кеңестер Одағының батыры атағын алғанын айтсақ та жетеді. Бұны сол кездегі 2,5-3 млн. қазаққа шаққанда басқа халықтардың алдына

шығып кетеді екен. Ердің ері шыдайтын жаңбырша жауған оқ пен қарша бораған бомбаның арасында олардың нәзік жүректері тасқа айналып, гүл ғұмырлары ажалдың қанды тырнағына ілікті.

Сол бір сұрапыл жылдары қазақ халқы өзінің Отанына, жеріне деген патриоттық сезімін, ұлттық мақтанышын дәлелдеді. Соғысқа қатысқан біздің бабаларымыз бен әжелеріміз қазақтың қайсар, рухы биік, батыр халық екенін дүние жүзіне дәлелдеп берді. Екінші дүниежүзілік соғыста біздің ержүрек жауынгер ата-бабаларының жолын лайықты жалғастыра білді. Олардың көбісі арамызда өкінішке орай жоқ, бірақ есімдері мен ерліктері мәңгілікке ұмытылмасы хақ.

Отан отқа оранғанда кеудесін оққа төсеп, жауға қарсы аттанған батыр бабаларымыздың бірі Ақажанов Мұқажан ақсақал – бүгінде Қарағанды облысы Шет ауданы Ақсу-Аюлы ауылының тұрғыны. Бүгінде осы ауылдағы көзі тірі жалғыз соғыс ардагері.

Қасиетті Ақсу-Аюлының абыз ақсақалдарының бірегейі, Ұлы Отан соғысының ардагері Мұқажан Ақажанов 1914 жылдың 15 тамызында Қызылту болысында дүниеге келген.

Әкесі Ақажан – ескіше оқыған сауатты адам. Баласының хат танып, білім алуына бар жағдайды жасайды. Өңірде ешқандай білім алу ошақтары болмағандықтан, Мұқанды 1922 жылы алғашқы білім алуға, ал, 1924 жылдан бастап 1927 жылға дейін төте жазуға әкесі өзі үйреткен екен. Алайда, 1928 жылы кәмпеске (конфискация) науқаны басталып, Ақажан молланың отбасы соған іліккен...

Еңбек жолын Мұқажан Ақажанов 1929 жылы Ақтөбе ұйымында (қазіргі Ақтөбе ауылы) жаяу пошташы болып бастайды. Ашаршылық жылдары (1931-1932) Мұқаң Ақтөбе ұжымының халқын қажетті азық-түлік, киім-кешек және басқа да тұрмыстық құрал-жабдықтармен қамтамасыз ететін қызметті басқарды. Қарамағында сегіздей ат шана мен ат арба және он алты адам болған. 1932 жылы Мұқаңның басшылығымен Ақтөбе ұжымына қарасты жерде тек қол күшімен біршама егін салынды. Жалғыз ат соқамен және күрепкен жер өңделіп, қол тырмамен сол жылдың күзінде бұрын-соңды болмаған астық алынды. Осы астықтың арқасында өңірдегі ашаршылықтың беті едәуір қайта бастайды және келешекке біршама тұқым қоры қалды.

Мұқаң 1939 жылдың қазан айында әскер қатарына шақырылып, әскери борышын өтеу уақыты екінші дүниежүзілік соғысына тұспа-тұс болғандықтан, еліне тек 1946 жылдың мамыр айында оралған-ды. Сұрапыл соғыс жылдары Кеңес Одағының Қиыр Шығыс әскери округі Комсомольск қаласының іргесіндегі арнайы бөлімде шекарадағы әскери барлау бағытындағы жауапты қызметте болған.

Сол соғыс жылдарындағы оқиғалардың бірін Мұқаң есіне түсіріп, былай дейді:

«Екі ай карантин біткеннен кейін барлық жауынгерлер жалпы сапқа тұрғызылып, полк командирі Мұхамбетжан Айтжанов деген полковник келді. Ол бірден сапқа қарап тұрып: «Қазақстаннан Қарағанды облысынан жауынгерлер бар ма?» деді. Рота командирі: «Бар, Мұқажан Ақажанов» деді. Мен саптан шықтым, ал, полк командирі жаныма келіп Қарағандының қай жерінен екенімді, әке-шешем, туған-туысқандарымның арасында саяси сотталғандар бар-жоқтығын білді. Одан кейін ол өзі Теміртаудан екенін айтып, маған құпия бөлімшесіне қарасты арнайы бөлімде боласың деді. Осыдан кейін мен бірінші арнайы бөлімде орынбасар, кейіннен бөлімше командирі болдым.

1945 жылы Жапониямен соғыс алдында біз Амур өзенінің жағалауында шекара күзетінде болдық. Қарамағымда қатардағы 9 жауынгер және бір орынбасарым бар. Ұзындығы бір шақырымдай траншея қаздық. Басқа әскери бөлімшелер тылдан біздің траншеяға дейін жер астымен байланыс жасады. Тамақ, киім-кешектер осы жер астымен бізге жеткізіліп тұрды. Шекарада талай жапон әскері тыңшыларын кейін қайтарып отырдық. Осы кезде жапон әскерлері жарылғыш заттармен өз өздерін жарып жібергенін талай көрдік. Оларды бірден шекараға

тақалтпай, снайперлермен атып отырдық. Күніне кезектесіп, 2-3 сағат қана ұйықтаған кездер болды.

Бір күні таң ата дүрбімен Амур өзенінің жағасында қозғалған жанды байқап қалдым. Күзеттегі бес адамның үшеуін алып, үстімізге маскировка киімдерді киіп, өзенге қарай барлауға кеттік. Өзенге жарты шақырым қалған кезде жапон барлаушысы бізді байқамай, бірден қолға түсті. Кенеттен ұсталғандықтан өз-өзін жаруға үлгермеді. Оны байлап, бөлімшеге әкеліп, офицерлерге тапсырдық. Ұстағанымыз Жапон әскерінің барлаушысы болғанын және одан құпия ақпараттар алынғанын рота командирімізден естідік. Соғыстың соңына дейін осы шекараны күзетуде болдық.

Қиыр шығыстағы соғыста жеңіске жеткеннен кейін Мәскеуден арнайы бір офицер келіп маған И.Сталиннің қолы қойылған арнайы грамота және 15000 сом ақшалай сыйлық, орынбасарыма 10000 сом тапсырды. Қарамағымдағы жауынгерлеріме ресми алғыс айтылды».

Соғыстан кейін 1947 жылдың қаңтар айынан бастап 1949 жылдың қазанына дейін Мұқаң аудандық тұтыну одағы (Райпотребсоюз) мекемесінде ревизор болып азаматтық қызметін қайта жалғастырды. Одан кейін сол мекемеде қойма меңгерушісі, ал, 1950-1956 жылдар аралығында Шет аудандық тұтыну одағы төрағасының орынбасары қызметінде болды.

1956-1960 жылдар аралығында «Орталық аудандық аурухана», 1960-1974 жылдары «Аудандық коммуналдық шаруашылығы» мекемелерінде шаруашылық меңгерушісі (завхоз) болып қызмет атқарды.

1974-1977 жылдар аралығында Кеншоқы кеңшарында бас шопан болып жұмыс атқарды, соңынан 1977 жылы зейнеткерлікке шыққан болатын. Бірақ «Орталық аудандық аурухана» мекемесінің басшылығы Мұқаңның мол тәжірибесін және жауапкершілігін бағалап, 1977 жылы бұрынғы шаруашылық меңгерушісі қызметіне қайта шақырады. Зейнеткерлікте бола тұра, Мұқаң осы қызметті он жыл, яғни, 1987 жылға дейін абыроймен атқарды. Өндірістегі жоғарғы көрсеткіштері үшін Мұқаң ауданның, облыстың бірнеше дүркін кәсіподақ ұйымының жеңімпазы аталып, мақтау грамоталары және бағалы сыйлықтармен марапатталған.

Ұлы Отан соғысындағы ерліктері лайықты бағаланып, ол «Отан соғысы» орденімен, «Георгий Жуков», «Ұлы Отан соғысы жеңісі үшін», «Соғыс ардагері» медальдарымен және Ұлы Отан соғысынаң жеңісіне арналған мерейтойлық медальдарымен, Украина мемлекетінің арнайы медалімен, «Астана қаласына – 10 жыл» медалімен, көптеген Құрмет грамоталарымен марапатталған.

Бүгінде Мұқаң екі қызынан төрт немере, үш шөбере көріп, еліміздің Құрметті һәм сыйлы ақсақалы және қазыналы қарты болып өмір кешуде.

Тоғжан Ескендірова

Өткен өмір белестері

Сұм соғыс талай жанды жылатып, талайды барынан айырды. Балалар ерте есейіп, жастар соғыс майданына кетті. Соғыс жылдары деп еске ала бастасақ қолына пулемет ұстап, жауырынын оққа төсеп жүрген ерлер көз алдымызға елестейді. Ал соғысқа ерлерін, балаларын жіберіп, күндіз күлкіден, түнде ұйқыдан айырылған, қолдарына қару ұстаған майдан болмаса да, өмір майданымен күрескендер қаншама. Бүгінгі әңгіме барысы тылда еңбек еткен ақсақал жайлы болмақ. Өз өмірін баяндай бастаған қарияның қасына тыңдайық деген ниетпен жайғаса кеттік.

Мен Қабдылнәсір Әмірғалиұлы 1927 жылдың қараша айының 7-сінде Жалаулы елінің Қарасу деген елді мекенінде дүниеге келіппін деп бастады әңгімесін Қабдылнәсір ақсақал. 1931-32 жылдардағы елді мекендерді колхоздандыру кезінде ұйымдасқан, Көшербай деген жерде орналасқан, Лениншіл колхозына мүше болып қосылып, сол елді мекендегі бастауыш мектепте қазақ тілінде төртінші сыныпты оқып бітірдім. 1939-40 оқу жылдарында 12 шақырым жерде тұратын ол кезде Новотроицк совхозы болып ұйымдасқан елдегі 7-жылдық мектептің 5-інші сыныбын оқып бітірдім. 1940-ыншы жылдан 1941-інші жылдың қаңтарына дейін 6-ыншы сыныпта оқыдым, ал содан кейін мектеп партасында отырып оқудың мүмкіндігі болмағандықтан, оқуды осы жерден тоқтатуға мәжбүр болдым. Жалдамалы пәтер жоқ, болса да оған төлейтін колхозшыларда ақша жоқ. Сол жылы егін шықпай колхозшылардың еңбек ақыларына астық та тимеді, осының салдарынан оқу тоқтатылды.

Осыдан кейін өмірдің тар жол тайғақ кешулері басталды. 1938 жылдың мамыр айында анам Назиха Рақымқызы өмірден өтіп, анадан жетім қалдым. 1939 жылдың желтоқсан айында әкем үйленіп Зүбилә Қойтайқызын маған екінші ана етіп алып келді. Маған туған анамнан бірде кем болмады. Ақылды, көрікті, әдепті, ісмер, елге сыйлы, жұртқа мадақты, жақсы адам еді. Ешбір өгейлік көрсетпей, мені өзінің туған баладай көрді. Ол кісі 12 жыл бұрын тұрмыста болған екен, бірақ перзент көтермепті. Біздің үйге келген соң 1942 жылдың 20-сыншы ақпан айында дүниеге Амантай атты перзент әкелді, бірақ көп жасамай 1953 жылы наурыз айында соқырішек ауруынан қайтыс болды. Әкем Әмірғали Жақияұлын 1942 жылдың мамыр айында совет армиясының қатарына шақыртып әкетті, сонда алдыңғы атқыштар қатарында соғысып жүріп, екі рет жарақат алды, жазылғанымен қоймай, ақыры 1943 жылы тамыз айында снарядтың жарылуынан жараланып соғыс даласындағы дала госпиталында қаза тапты.

Осы жылдардан бастап колхоздың ауылшаруашылық дала жұмыстарына араласып, елде қалған егде адамдармен, әйелдермен бірге қысы-жазы ерте тұрып кеш жатып, таңның атуынан күннің батуына дейін жұмыс істеп колхоз бригадаларының дала қостарында жатып, ішетін ас бірде бар, бірде жоқ болса да, жасымыз жұмыс істеуге, кәмелетке толмасам да осының бәріне көніп, шыдап еңбек еттім. Көктемгі егіс кезінде төрт атқа тіркеген екі тілді соқамен жер жырттық. Егін егеміз, күндік норма 2,5 гектар болатын, осыны орындау үшін ұзындығы екі шақырым егіс даласын он айналу керек, яғни күн сайын 40 шақырым жерді жаяу жүріп айналып жырттып жүрдік.

Шөп шабу, малға азық дайындау кезінде шөп жинайтын тырнауышқа ат жегіп шабылған шөптерді десбеге жинайтынбыз. Егін орағы кезінде егін шабуға арналған «Лобагрейка» деген үш атқа тіркеп сүйрейтін машинаның аттарын айдап егін ордық.

Қыста мал азығын қорадағы малдарға тасып әкеліп беру үшін әрбіріне екі өгізден жегілген екі шанаға қардың астынан қазып алып, шөп артып мал қораларына жеткіземіз. Қыстың қысқа күнінде өгіздің жүрісімен шөпті қазып алып шанаға тиеумен жүріп түнге дейін жүреміз. Қиын да болса осы жұмыстарды біз атқардық. Өйткені басқа мүмкіндік жоқ, жұмыс істейтін адамдар жоқ, бәрі соғыста соны көріп біле тұра осының бәріне көнесің, шыдайсың, орындайсың, басқадай лаж жоқ. Өйткені жауды жеңу үшін елді, жұртты, әскерлерді азық-түлікпен қамтамасыз ету керек. Сол үшін жас та, кәрі де, әйелдер де жабылып жұмыла жұмыс істедік. Сол аянбай істеген адал еңбегіміздің арқасында жанып жатқан отқа қарлығаштың қанатымен су сепкендей болса да септігіміз тиіп, аждаһадай аузын ашып басып көктеп әлемді жаулап алып билігін жүргізбек болған неміс фашист басқыншыларының «Барбарос» планының күлін көкке ұшырып, өз ұясында талқандадық. Соғыстан кейінгі соғыстан бүлінген ауыл шаруашылығын қалпына келтіру науқанына да белсене кірісіп, білекті сыбанып еңбек етуге кірістім. 1946 жылдың көктем егісі науқанының кезінде алғаш рет тракторшы болып НАТИ тракторына отырып егіс даласында еңбек еттім. НАТИ тракторы шынжыр табанды, Лигрогин отынымен жұмыс істеуге арналған төрт цилиндрлі карбюраторлы қозғалтқышы бар трактор еді. Ол кезде Лигроин отыны жоқ болғандықтан, керосинмен жұмыс істеуге бейімдеп мәжбүрледік. Төрт цилиндрлі қозғалтқышты бұрап айналдырып оталдыруға көп күш керек болушы еді. Соның бәріне айла-амал мүмкіндік тауып жұмыс істетіп, егіс даласында күні-түні еңбектеніп, соғыстан болған зардапты қалпына келтіру жолында да

механизацияда жұмыс істеуге алған арнаулы мамандығым білімім болмаса да, талпынып адал еңбек етуімнің арқасында еңбекте үздік табыстарға қол жеткіздім. Сол жылдың күзінде жақсы талапты маман механизатор деп сол кездегі МТС директоры болған Халиев Көкіштің бұйрығы бойынша Шарбақтыда орналасқан Павлодар облысындағы ауыл шаруашылығын механизацияландыру мектебінің трактор бригадасының бригадирлерін дайындау бөліміне оқуға жіберді. Сол оқу орнын 1949 жылдың 20-сыншы шілде айында аяқтап шықтым.

1948 жылдың қараша айында мені Коминтерін МТСы атынан Шарбақтыда орналасқан Павлодар ауыл шаруашылық мамандарын дайындайтын техникумға трактор бригадасының бригадирлерін дайындайтын бір жылдық оқуға жіберді. Сол оқу орнын 1949 жылдың шілде айында ойдағыдай аяқтап келіп МТСта механик-контролер жұмысқа орналасып, сол жұмысты өз дәрежесінде орындап жүрдім. Ол кезде колхоздарда МТСта механизатор мамандығы бар тракторда жұмыс істейтін мамандар жоқтың қасы. Механизаторлар дайындайтын оқу орындары жақын жерде жоқ. Ертісте бар, онда барып оқуға қаражаттары жоқ және бастауыш мектепті қазақ тілінде оқыған ауыл балалары орыс тілінде сабақ оқытатын мектептерге оқу оқуға бармады. Осындай жағдайлардың салдарынан МТС директорының приказымен колхоздардан 18-20 жастағы жас жігіттерді жинап тракторшы мамандарды дайындайтын 3 айлық қысқа курс ұйымдастырып, сол курсты басқарып 1950-53 жылдары жыл сайын 30-35 қазақ жастарын тракторшы мамандығына оқып үйретіп шығардым. Олардың көбі маман механизатор, үздік еңбеккер адамдар болып, колхоз-совхоз шаруашылықтарының дала жұмыстарында аянбай еңбек ететін маман тракторшылар болып, соғыстың салдарынан болған ауыртпашылықтарды қалпына келтіру жөнінде өз үлестерін қосты.

1956 жылы сәуір айынан бастап МТС директор бұйрығымен тың және тыңайған жерлерді игеру мақсатында колхоздарда ұйымдастырылған тракторегіс бригадасының бригадирлері болып Шілікті колхозындағы №4 бригадаға бригадир болып тағайындалдым. Бұл бригаданың бір ерекшелігі мұнда тың игеруге Ресейдің орталық қалалары

мен орталық облыстарынан жолдамамен келген тың игерушілермен бірге жергілікті курста дайындалған бірыңғай ауыл жастары жұмыс істейтін болды. Өйткені тың игеруге жолдамамен келген бригадирлер ауыл жастарын өз қатарына жұмыс істеуге араластырмады. Олардың механизацияда жұмыс істейтін мамандықтары жоқ, еңбек етуге қабілеттері жоқ деп, оларды сол жергілікті қысқа мерзімді курстарда өзін оқытып дайындаған жастардан жасақталған бригада болып тың және тыңайған жерлерді игеруде де талаптарға сай еңбектегі үздік табыстарға жетіп, бригадамиз МТС көлемінде алдыңғы көрсеткіштерге қол жеткізді. Сол кезде 1954-46 жылдары дәнді дақылдардың әр гектарынан 16-18 ц. өнім жиналды. Жүгерінің әр гектарынан 400-450 ц көк балауса жиналды. Жүгеріні егіп өсіруге Н. С. Хрущевтың ерекше мән беруінің салдарынан және жоғарғы өнім алуға қол жеткізу үшін жүгеріні арнаулы жабдықталған сеялқалармен шаршы ұялап отырғызу әдісі қолданылды. Сол жұмыстарды бақылап қадағалау үшін әрбір жүгері егетін бригадаларға обкомнан, райкомнан партияның басқарушы аппаратының нұсқаушылары жіберіліп, жүгеріні шаршы ұялап себу агрегаттарымен бірге егіс даласының басында болатын еді. 1958 жылдың көктемінде мен бригадир болып істейтін №4 бригадаға Павлодар обкомының аппаратынан Нуркин Кабиден келіп біздермен бірге егіс даласында тұқымды шаршы ұялап түсіретін егіс алаңының бір шетінен екінші шетіне тартылған түйіншекті сымның бойымен сеялқа жүргізіп, 200 гектар жерге жүгері егіп, күзде әр гектарынан 400-450 ц өнім алдық.

Үздік табыстарға жетіп алдыңғы қатарлы механизаторлардың қатарына ілесіп, еңбекте жоғары табыстарға қол жеткізген егіс дала бригадасының бригадирі болғандықтан, Павлодар облыстық партия комитетінің Пленум мүшелігіне екі рет сайландым. Сол кезде Целинный өлкелік конференциясына да қатынастым. 1962 жылы Коминтерін атындағы совхозының МТМ меңгерушісі болып тағайындалдым, бұл жылдарда тың жерлерді игерудің қызу науқаны болып қолға алынап жатқан кезі еді. Совхозда дала жұмыстарына пайдалануға берілген ауыл шаруашылық техникаларының саны өте көп, оларды жылма-жыл жөндеп қалпына келтіру

үшін жөндеу шеберханасының алар орны ерекше. 1962 жылдан бастап МТМды тракторларды торапты жылжымалы жөндеу әдісімен жүргізу әдісін бірінші болып қолданып, жақсы көрсеткішке қол жеткіздік.

1964 жылдың қараша айынан совхоз директорының бұйрығымен совхоздың бас инженері болып тағайындалдым. 1974 жылдың желтоқсан айына дейін сол Коминтерін совхозының бас инженері болып істедім.

1975 жылдың қаңтар айынан 1987 жылдың қараша айында зейнеткерлік жасқа жетіп, кезекті демалысқа шыққанша осы ауылда орналасқан Ново-Алексеевка астық қабылдау мекемесінде әуелі 1975 ж. Директордың орынбасары, кейіннен 1980-87 жылға дейін бас инженер болып еңбек еттім.

Зейнеткерлікке шыққаннан кейін де қол қусырып қарап отыра алмай, совхоз орталығынан салынған жаңа мектептің шаруашылығын басқарып, барлық сыныптарының тиісті жабдықтарымен құрастырып жинастырып, сыныптарға орналастырып кем-кетіктерін түгендеп, тиісті дәрежесіне дейін қалпына келтіріп, жаңа мектепті жаңа оқу жылына ашылу салтанатына дайындап, мектептің сол кездегі директоры Әнуарбек Ахметшаиховқа кілтті ашып тапсырдық. Содан бастап әр сабаққа арналған арнаулы сыныптарды тиісті оқу жабдықтарымен қамтамасыз етілген жаңа мектептің қабырғасынан талай жас түлектер білім, тәлім-тәрбие алып қанат қағып ұшып жатыр.

1954 жылдан 1989 жылға дейін коммунист партиясының қатарында болып, партия ыдырап, бастауыш партия орындары иесіз қалған кезде қалтадағы партия билетті жайына қалдырып, мұсылмандық имандылық жолына бет бұрдым. Бірақ діни сауатым жоқ еді. Біздің Жолболды ауылында да арабша оқыған құран кәрімнің араб әріптерімен жазылғанын танитын адамдар жоқ. Оқып үйренгісі келетін адамдарға ондай мүмкіндік жоқ еді. Ақтоғайдағы Жандарбек қожа атындағы мешіттің имамы Ахметолла қажының басқарып, ұйымдастыруымен сол олқылықтың орны толып, Жолболды ауылында алғашқы арабша сауат ашу оқуы ұйымдастырылды. Ұстаздық етуші ауылымыздағы ақсақалдар алқасының төрағасы Мәнәп Кәженұлының немересі Нұрмүбәрәк университетінің шәкірті Әбілқайыр жазғы демалыс уақытында екі ай осы араб әліппесін оқып үйренемін ниет білдірген адамдарды оқытып үйретті. Оқимыз деп ниет білдіруші көрші Аграномия, Бегенбай, Қарасу, Балтасап ауылдарының адамдары да келіп қатынасып оқып жүрді. Мәнәптің әкесі Кәжен (Қажмағамбет) деген адам үлкен ғалым молда болған кісі екен. Советтік кездің өзінде де қанша қиындықтарға қауіп-қатерлерге төзе отырып, мұсылмандық жолынан ауытқымай, парыздарын шын ниетімен орындай отырып, сол жолды халыққа уағыздап өткен адам екен. Ата жолын қуған Мәнәп өзі де сол

жолға дін жолына бет бұрып, мұсылмандық парыздарын орындауға кірісті. Сол дін жолына бет бұрғандығының айғағы әлгі араб әліппесінің алғашқы сабақтарын жиналған адамдарға сабақ өткізуге өз үйінің бір бөлмесін берді. Мен де сол ұйымдастырылған оқуға қатынасып, діни сауатымның көзін ашып дін кітаптардың кирил әрпімен жазылған нұсқаларын оқып, құран сүрелері мен аяттарын жаттап, намаз сабақтарын үйреніп басқа да деректерден діни сана-сезімді толықтырып, ораза ұстап, бес уақыт намаз ұстауға ниет етіп және дін жолына бет бұрып, мұсылмандық парыздарын орындауға талпынушы адамдарға мүмкіндігімше білгенімді үйретіп жүрмін. Осы орайда айта кететін көпшілік пікірі жастарды имандылыққа тәрбиелеу қылмыстық істерге тосқауыл болар еді.

Біздің қазақ халқы 250 жылдан аса Ресей патшалығының бодандығында болып, одан кейін 70-80 жыл коммунист партиясының дінді халыққа құбыжық етіп көрсететін атеистік тәрбиесінің салдарынан өз дініміз ислам дінінен қол үзіп, діни тәрбиеден шеттеп қалдық. 22-23 жыл тәуелсіз ел болдық деп қуанғанымызбен, әлі де болса ұлттық тәлім-тәрбиенің жоқтығынан, діни тәрбиенің болмауынан елімізде қазақ топырағында бұрын кездеспеген жат қылықтар, өрескел қылмыстар орын алуда. Жастарымыздың өзге дінге басқа ағымға өтуі, қыз зорлап, адам өлтіруі, ұрлық-қарақшылық жасауы, нашақорлыққа, ішімдікке салынуы қыздарымыздың қазақ қыздарына тән инабаттылықтан, ізеттіліктен алшақтап, ар-намысын саудаға салуы, басқа да күннен-күнге көбейіп бара жатқан қылмыс түрлеріне бет бұруы дінсіздіктен туындап отырған жағдай деп білемін. Сондықтан сөзімнің соңында айтарым, жастарымызды жақсылыққа жетелейтін, барлық қылмысқа қалқан болатын имандылыққа, инабаттылыққа, әдептілікке, жан-тазалығына тәрбиелейтін тек қана ислам діні екенін айта келіп, жоғары сыныптарды оқитын қазақ балаларына мектептің оқу кестесіне енгізіп ислам дінінің шариғатымен таныстырып, діни сауаттарының көзін ашып, имандылыққа тәрбиелеу жұмысын қолға алатынын уақыт талап етуде екенін ескеруіміз керек-ақ.

Біз асарымызды асап, жасарымызды жасадық, ендігі еліміздің болашағы жастардың еншісінде. Мен сонау совет үкіметінің ауыл шаруашылығын коллективтендіру дәуірінен бастап, ел басынан өткен тар жол тайғақ кешулерінің бел ортасында өз шама шарқымша еңбек етіп, қазір соғыс ардагерлеріне теңестірілген еңбек ардагері болып, тоқсаннан асқан шағымда қазақ елінің күннен-күнге алға басып, өсіп-өніп, өркендеген елдердің алдына шыға беруінің тілегін тілеп отырған қарттардың бірімін. Осы күнге жетемін деп кім ойлаған, міне, Астананың да 20 жылдығы тойланғалы жатыр, аспанымызды бұлт торламасын, ешқашан соғыс болмасын, ұрпағымыз осы гүлденген елімізде өсе берсін!

Рухани жаңғырудың негіздері отбасында қалануы керек

«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласы – тәуелсіз Қазақстанның ендігі жаһандану алдында ұлттық кодын сақтаған, терең білімді, отбасы құндылықтарын бойына сіңіріп өскен, бәсекеге қабілетті, тұлға болуға маңыз береді.

Отбасының адамзат ұрпағына деген ықпалы мен әсер күшін өмірдегі басқа еш нәрсенің күшімен салыстыруға болмайтындай. Өйткені ата-ананың балаға деген тәрбиесінің орнын еш нәрсе толтыра алмас. Сондықтан, отбасының құрылымына зор маңыз беріліп, мәнін қорғаған, отбасының ар-намысын сақтауға, адалдыққа тәрбиелеген. «Отан отбасынан басталады» деген сөздің мәні де осында.

Отбасы – болашақ жеке тұлғаның негізі қаланатын қоғамның бастауыш құрылым бірлігі, баланың алғашқы ұжымы, оның табиғи даму ортасы. Отбасы тәрбиесі адамдар арасындағы оңтайлы және эмоционалды көңіл-күй қарым-қатынасы арқылы адамгершілік, рухани және гуманитарлық құндылықтарға басымдық беруде әлеуметтік-тарихи тәжірибені таратудың анықтаушы құрамдас бөлігі болып саналады. Бала бойына ізгі адамгершілік қасиеттерді сіңіре отырып, жауапкершілік, қамқорлық пен бауырмалдық, қолдау мен қанағат, мейірім мен махаббат сынды сезімдерді қалыптастырады. Отбасылық өмір даналыққа және өркендеуге апаратын бастау болуы керек.

Мемлекеттің негізгі тірегі де – отбасы. Сондықтан мемлекет бұл мәселені назардан тыс қалдырмаған. Елбасы мақаласының бастауы да осы отбасы тәрбиесіне келіп тіреледі. Отбасы құндылығы құнсызданып барады деуге еш негіз жоқ. Себебі, біздің ортақ үйіміз – Қазақстанда оның құнын арттыруға барлық жағдай жасалған. Тек, қоғамдық сананы арттыруымыз қажет. Қоғам өміріне етене араласқан әр азамат ұрпақ

тәрбиесі мен отбасы құндылықтары мәселесінде де осы идеяларды басшылыққа алуға тиіс. Бәсекеге қабілеттілік, ұлттық бірегейлікті сақтау, ұлттық санамызға серпіліс берген бағдарлама өскелең ұрпақ үшін қажет дүние деп айтуға толық негіз бар. Өйткені, тілімізді, ұлттық мүдделерімізді насихаттайтын да, өзімізді-өзгелерге танытатын да, өскелең ұрпақ! Әр бала өз бойындағы мінезі мен қасиеттерін, ұлттық рухани құндылықтарға деген сүйіспеншілікті ең алдымен отбасында, ата-ананың тәрбиесімен сіңіретіні анық. Ұлттық тәрбие және еліміздің ежелден сақталып келе жатқан отбасына қатысты құндылықтары – ұлт болып ұйысудың, ел болып, ертеңге нық қадам басудың негізі болмақ.

Өкінішке қарай, дәстүрлі отбасы институтының дағдарысқа ұшырап, ажырасу көрсеткіштерінің жыл сайын артып, осынау бейбіт заманда жесір әйелдің, жетім баланың, тастанды балалардың көбейіп, балалары бола тұра қарттар үйіне ата-анасын өткізу сияқты келеңсіз фактілердің белең алуы қазіргі қоғам үшін өте өзекті мәселеге айналғаны ақиқат.

Бүгінгі тәрбие берудің негізгі міндеттері ең алдымен, дені сау, ұлттық сана-сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, ар-ожданы мол, мәдениетті, парасатты, еңбекқор, іскер, бойында басқа да ізгі қасиеттер қалыптасқан адамды тәрбиелеу болып табылады. Қазақстан Республикасының тәлім-тәрбие тұжырымдамасында да отбасы тәрбиесінің негізгі мәні отбасындағы өзара ынтымақтастық пен түсіністік деп көрсетілген. Демек, қоғамдық сананың жаңғыруы отбасындағы тәрбиеден басталуы керек. Отбасындағы ынтымақ пен татулық мемлекетіміздегі жасампаз бірлік пен бейбітшілікті нығайтып, халқымыздың бойындағы адамгершілік, меймандостық, жомарттық сияқты дәстүрлі құндылықтар, ел ішіндегі татулыққа негіз болуы шарт.

Будущее Улытау в наших руках

Как должен развиваться туризм в Улытау? Чтобы найти ответ на этот вопрос, необходимо изучить опыт развития туризма в регионах страны и за ее пределами. С этой целью Национальный заповедник-музей «Улытау» ежегодно организует выезд своих сотрудников за пределы Карагандинской области. За последние три года они побывали во многих городах Казахстана, Киргизии, России, а также Турции, Израиля, Перу, Европы. Нас заинтересовала поездка директора заповедника-музея Бактияра Кожаметова в Камбоджу.

– С Тайландом все понятно, туда едет весь мир, а почему Камбоджа?

Основной целью поездки было посещение культового храма - Ангкор Ват. Он находится в Юго-Восточной Азии в Королевстве Камбоджа, на севере страны, неподалеку от большого озера Тонлесап. Ангкор Ват - самое крупное культовое сооружение, когда-либо возводимое человеком. Он гораздо больше любой мусульманской мечети, европейского собора, любой пирамиды. Ангкор по праву считается одним из чудес света. С 1992 года находится под эгидой ЮНЕСКО.

Храмы Ангкора - это не только всемирно известный Ангкор Ват (главный храм). Комплекс состоит из более чем 200 мелких храмов, расположенных на территории более чем 30 кв. км, и многие из них все еще находятся в стадии исследования. Ангкор был крупнейшим городом средневекового мира. По размерам можно сравнить с современным Манхэттеном. Жили в нем более полумиллиона человек, а в окрестностях города - еще не менее миллиона. Непосредственно в храмах жили монахи и прислуга. Жителями Ангкора были кхмеры, пришедшие из Индонезийских островов, с 1-го века н.э. исповедовавшие индуизм.

История Ангкорского периода берет свое начало с 9-го века н.э., когда кхмерский король Джаяваман II объявляет о независимости Камбоджи от Явы и основывает столицу нового государства – город Харихаралая. Начиная с этого момента, кхмеры ведут активную деятельность по захвату территорий ближних государств, таких как Китай, Лаос, Тайланд и Вьетнам. На протяжении последующих 300 лет великие правители Кхмерской империи построили немало храмовых комплексов.

Как ни странно, но об этом мощном комплексе узнали сравнительно недавно - 100 лет назад. Французский путешественник Шарль Биво в погоне за бабочками, заблудившись в джунглях, случайно наткнулся на древний город.

Ангкор Ват – храм-гора. Храм относится к индуистской традиции: его архитектура говорит о символике индуизма. Главная башня символизирует священную гору Меру из индийской мифологии. Поэтому сразу в глаза бросается то, что храм горообразный, пирамидообразный. Из истории мы знаем, что все известные пирамиды, будь то в Египте, Мексике, Китае, строились по типу горы. По древнему мировоззрению это были образы мировой горы. Они использовались для ритуальных мероприятий. Древние верили, что эти сооружения служат средством связи со Всевышним, место, достойное внимания Бога, и место для общения с ним. Вот и кхмеры посреди своих равнин построили храм-гору.

Первое заключение, которое я сделал во время поездки, – это то, что люди строят великие сооружения в виде пирамид и храмов Ангкор Ват непосильным трудом и обожествляют это место. Подобное место поклонения мировой горе есть и в Казахстане, точнее в Улытау. Но, у нас в Улытау, не нужно было строить гигантские сооружения, у нас есть дар Божий – Аулиетау (святая гора) – вершина Улытау.

По поверью местного населения, вершина Улытау находится ближе всего к небу, именно там встречаются Небо и Земля, поэтому издревле гора считалась сакральным местом, обиталищем Бога и духов, местом постоянно действующих священных сил, местом ритуального поведения, связи человека с природой на тонком уровне. Это место связи и коммуникации человека и природы, сохранившееся до наших дней.

История сакрализации Улытау уходит в далекую древность. Подтверждением тому служат археологические памятники вокруг горы: многочисленные стоянки эпохи камня и бронзы, ритуальные сооружения эпохи ранних кочевников - курганы с «усами», тюркские поминальные ограды, ритуальные каменные башни эпохи огуз-кипчаков, заповедные ханские территории и могилы семи святых и исторических личностей. И до сих пор в регионе среди населения сохранились реликты домусульманских

верований, связанные с поклонением небу, земле, горе, камням и святыням духов предков.

Второе заключение – это то, что Аулиетау, действительно, может стать самой доходной частью местного бюджета. Камбоджа беднейшая страна, но население вокруг храма Ангкор Ват заметно живет лучше, чем в других регионах этого государства. Поэтому будущее Улытау - это туризм.

– Как сделать Улытау притягательным для внешнего и внутреннего туризма?

Исходя из тенденций мировой практики, развитие туризма происходит преимущественно за счет появления новых посещаемых территорий. Традиционные районы мирового туристского рынка практически достигли своего предела «развития». Туристы, которые уже хорошо изучили известные курорты мира, стремятся в страны, где туристский сектор только начинает развиваться. Казахстан и, в частности, Улытау имеет все шансы вывести свой туристский рынок на международный уровень.

Туризм характеризуют четыре положительных момента, направленных на развитие Улытау: во-первых, обеспечить приток иностранной валюты; во-вторых, способствовать увеличению занятости населения; в-третьих, способствовать развитию инфраструктуры района и, что немаловажно – воспитывать патриотизм, закладывать основы мировоззрения туристам-соотечественникам.

– Что же препятствует казахстанским туристам путешествовать по своей стране?

Сегодня внутренний туризм в стране держится в основном за счет непродолжительных корпоративных и семейных выездов в близлежащие местности.

В общем, у казахстанского внутреннего туризма две проблемы – высокие цены и отсутствие достойной этих цен инфраструктуры. Поэтому участникам туристического рынка стоит помнить, что при выборе места для проведения летних отпусков и каникул, туристов обычно интересуют 3 основных фактора: финансовые затраты, безопасность отдыха и качество обслуживания. С этой точки зрения Казахстан проявляет уязвимость по всем составляющим.

Так, подводя итоги, можно выделить три ключевых недостатка, тормозящих развитие въездного и внутреннего туризма в Казахстане:

- завышенные цены на все виды транспортных, гостиничных и ресторанных услуг;
- слабый контроль и внимание туристической сферы на государственном и местном уровне;
- отсутствие хороших дорог и низкий уровень развития транспортной и гостиничной инфраструктуры;

Развивая туризм в Улытау, конечно, мы не сможем враз решить все перечисленные проблемы. И не сможем в ближайшее время построить курорты и санатории. Поэтому мы, в первую очередь, популяризовываем то, что не требует больших затрат и то, на что люди идут без приглашения, то есть - паломнический туризм на Аулиетау.

Бахтияр Кожаметов

директор Национального заповедника-музея «Улытау»

Цифровая медицина: Гаджеты на страже здоровья

В рамках послания Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана «Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции» цифровизация в нашей медицине становится самой настоящей реальностью. Сегодня можно записаться на прием в поликлинику онлайн, дистанционно получить консультации лечащего врача, следить за своей беременностью и управлять хроническими заболеваниями с помощью приложений в смартфоне. Этот список электронных услуг в сфере здравоохранения можно продолжить, наверное, до того момента, когда системы с искусственным интеллектом смогут точнее самих врачей распознавать болезни и находить самые верные способы их лечения.

Лучшими помощниками современного человека в деле сохранения здоровья могут стать мобильные приложения, социальные сети, смарт-часы, фитнес-трекеры и другие гаджеты.

Ведь уже сегодня многие ведут мониторинг и контроль своего самочувствия с помощью смартфонов и датчиков, которые сообщают своему хозяину персональные показатели активности, питания, сна, иммунизации и другую полезную информацию.

Согласно программе цифровизации казахстанского здравоохранения, предусмотрены такие технологии, которые могут быть применимы для раннего выявления недугов, управления хроническими болезнями дистанционно, диагностики и передачи на пульт тревожных симптомов организма. И, конечно, внедряемые сегодня электронные паспорта здоровья способны значительно улучшить больничный сервис, сократить очереди и освободить врача от рутинного бумажотворчества. Электронные паспорта здоровья на больных уже в полной мере заполняются и применяются в медицинских организациях четырех пилотных регионов страны: Акмолинской, Карагандинской, Костанайской, Западно-

Казахстанской областях. Это значит, что все данные из историй болезней казахстанцев, включая результаты анализов, назначения и показатели, будут храниться в электронном формате на серверах. В любой момент по ИИН и электронной цифровой подписи пациент сможет получить к ним доступ и передать сведения лечащему врачу.

Электронный формат работы позволит доктору иметь исчерпывающую информацию о состоянии здоровья пациента и, как следствие, назначить ему оптимальное лечение. Сами больные смогут получать консультации врача, рецепты, больничные листы, результаты лабораторных исследований, не выходя из дома. В настоящее время медперсонал занимается оцифровкой данных, переводя всю информацию от бумажных носителей в информационную систему. С запуском интеграционной платформы к концу 2018 года паспорт здоровья каждого пациента и его личный кабинет станут доступными в любом регионе страны.

Вместе с тем, в профильном ведомстве страны озаботились безопасностью в использовании столь большого массива персональных данных. Поэтому в минздраве предлагают приравнять всю информацию о здоровье человека, которая хранится в электронном виде, к врачебной тайне. За нарушение данной нормы в проекте предлагаемых изменений в Кодекс предлагается ввести административную ответственность. Ограничен будет и доступ к личному кабинету пациента. Планируется, что зайти туда и просмотреть сведения о здоровье, получить необходимые справки или записаться на прием к врачу пациент сможет через портал электронного правительства, используя личную электронную цифровую подпись. Те же граждане, у которых нет дома компьютера или нет ЭЦП, смогут получить эти услуги в любом ЦОНе страны.

Что касается других опций цифровой медицины, то очень востребованной является сервис по управлению хроническими заболеваниями. Что это значит? К примеру, пациенты, страдающие хроническими заболеваниями и находящиеся на реабилитации, могут использовать носимые медустройства, передающие показания на смартфон и личный кабинет пациента. Это позволит врачу дистанционно следить за состоянием пациента. Для развития профилактики болезней жителям могут высылаться push-уведомления на мобильные телефоны с приглашением на скрининги или прием к врачу.

Самый широкий спектр электронных услуг могут получить сегодня пациенты карагандинских больниц и поликлиник. Здесь любой житель области через ИИН может зайти в мобильное приложение «Даму мед», назначить встречу с врачом, отслеживать свои рекомендации. Функционал данного приложения будет расти, охватывая

диспансерных больных, беременных, педиатрию и другие необходимые сервисы.

В Актюбинской области электронную систему «Камкор» внедрили в 7 государственных поликлиниках Актобе и трех районах области. Система позволяет пациентам отказаться от бумажных амбулаторных карт, которые нужно носить с собой, либо они теряются в самих поликлиниках. «К электронному формату работы в регионе готовы 72% медучреждения. Разработаны мобильные приложения, где можно записаться на прием к врачу либо сделать вызов на дом. Также можно получить свои анализы через приложение и не нужно за результатами вновь идти в поликлинику», – рассказывает руководитель Управления здравоохранения области Асет Калиев. Также в мобильном приложении будет действовать графа «личный кабинет», где можно задать вопросы лечащему врачу.

Многим уже знакомо мобильное приложение «ФМС: Народный контроль», запущенное в рамках внедрения социального медицинского страхования. Главная ценность данного приложения – это возможность прикрепления к поликлиникам и оценки работы медицинской организации, куда обратился пациент. На основе анализа оценок будет формироваться рейтинг лечебных учреждений, который поможет гражданам ориентироваться в выборе лучшей клиники.

Однако следует отметить, что для полноценной реализации всех намеченных проектов в рамках цифровизации системы здравоохранения необходимо обеспечить их в первую очередь ИТ-инфраструктурой. К настоящему моменту, по данным минздрава, из 6283 объектов здравоохранения к сети Интернет подключены 3050, или 51%. Из 97 784 рабочих мест врачей и среднего медицинского персонала компьютерной техникой обеспечены 82 149, или 84,9%. Из 757 организаций здравоохранения медицинскими информационными системами охвачены 619, или 85,4%.

Этапы цифровизации здравоохранения

На сегодняшний день цифровизация в здравоохранении Казахстана – одна из приоритетных задач. Актуальность вопросов цифровизации продиктована растущим запросом граждан на качественное медицинское обслуживание.

С помощью цифровизации в медицине интегрируются такие новые процессы, как:

- Электронный паспорт здоровья;
- Переход на безбумажные больницы;
- Мобильные цифровые приложения;
- Дистанционный метод диагностики.

Однако все эти процессы в то же время не отменяют традиционный поход в поликлиники. Люди, привыкшие ходить к врачам на прием лично, также по-прежнему смогут ходить на консультации.

Министр здравоохранения РК Елжан Биртанов: «По всей стране в онлайн режиме функционируют 22 информационные системы Министерства здравоохранения. Они обеспечивают сбор данных с медицинских организаций и предоставление их на национальном уровне, однако в этом информационном потоке практически не участвуют пациенты».

Как передает информационный сайт magnolia.kz, на март 2018 года в Кызылординской и Мангистауской областях уже в пилотном режиме внедряется мобильное приложение. Оно позволяет вести историю родовых и патронажных посещений, посещений детей с рождения и до трех лет, оценку рисков бытовых и социальных условий семьи, оценку рисков здоровья беременной женщины.

В Акмолинской, Западно-Казахстанской, Карагандинской и Костанайской областях также в пилотном режиме осуществляется переход на безбумажное ведение медицинской документации («Безбумажные больницы»).

Одной из информационных систем Министерства здравоохранения является Регистр прикрепленного населения. Это один из ключевых порталов, который предназначен для формирования единой базы данных всего прикрепленного населения области.

Информационная система «Лекарственное обеспечение» предназначена для учета и обеспечения амбулаторных больных бесплатными лекарственными средствами в рамках гарантированного объема бесплатной медицинской помощи.

В некоторых медицинских учреждениях пока не хватает компьютеров. Перед руководителями медицинских организаций ставятся задачи по компьютерному оснащению и повышению компьютерной грамотности медицинского персонала.

Напомним, что в 2013 году в рамках проекта Всемирного Банка Швейцарским институтом общественного здравоохранения была проведена оценка информационных систем Министерства здравоохранения РК, по итогам которой была разработана Концепция развития электронного здравоохранения Республики Казахстан на 2013-2020 годы.

Зауреш Балкенова

В стиле цифровизации

Мировой опыт показывает, что система цифровизации в образовательном процессе необходима. Так, многие университеты, проанализировав многолетний опыт системы образования, уже осознали пользу данного метода. Он необходим для того, чтобы повысить качество образования, идти в ногу со временем с развитием новых информационных технологий и ускорить повседневные бумажные процессы для преподавателей и административно-управленческого состава заведения.

В Казахстане Министерством образования и науки в области цифровизации поставлено несколько задач:

- Развитие информатизации в системе среднего образования;
- Автоматизация процесса управления образованием и наукой;
- Подготовка IT-специалистов.

По первому направлению (развитие информатизации в системе среднего образования) министерство выступило с инициативой о более раннем введении предмета «Информатика» в школьную программу. В идеале планируется внедрить предмет с 1-го класса. Сейчас эта возможность обсуждается с экспертами.

По мировому опыту, например, в странах ОЭСР, основам программирования обучают с 1-го класса. В Казахстане же предмет «Информатика» в школе изучается с 5-го класса, а в этом году – с 3-го класса. Также детей будут вовлекать в робототехнику. В настоящее время более чем в 3000 школ и дворцов школьников введен элективный курс по робототехнике. Планируется довести охват до 100% – кабинеты робототехники будут дооснащаться, а учителя – проходить курсы повышения квалификации, - сказано на сайте МОН РК.

Около 70% займа Всемирного Банка пойдет на видеооборудование. Задача – довести оснащение классов в аулах и в городах до 80%. На сегодняшний день в 600 школах страны уже есть электронные журналы «Bilimal» и «Мектеп» (3,5 млн пользователей).

Второе направление цифровизации образования относится к автоматизации самого процесса управления образованием и наукой. Автоматизация государственных услуг должна охватить все уровни образования, начиная с направлений в детские сады и заканчивая дипломами PhD.

В дошкольном образовании уже внедряется система автоматического распределения в детсады. На сегодня постановка на очередь и выдача направлений в детсады полностью автоматизирована в Астане, Алматы, Шымкенте и Западно-Казахстанской области. В остальных областях

проект находится на стадии завершения. Планируется завершить эту работу до конца текущего года.

В системе среднего образования для избавления учителей от несвойственной им работы (заполнение множества отчетов) и исключения дублирования информации планируется оставить в использовании три системы:

- Национальную образовательную базу данных (НОБД);
- Электронный журнал (Күнделік);
- Облачную бухгалтерию.

В сфере технического и профессионального образования ведется тестирование информационной системы управления и разработки электронной библиотеки.

К концу 2018 года планируется цифровизировать конкурсное зачисление и предоставление места в общежитиях, зачетные книжки, электронный паспорт студента, расписание уроков и домашние задания. В высшем образовании уже переведены в цифровой формат зачетные книжки, расписание уроков и домашние задания. Данная автоматизация процесса управления образованием и наукой поможет решить ряд проблем, в их числе – разрыв в качестве образования между сельскими и городскими школами, тяжелые рюкзаки школьников, большое количество бумажной отчетности у педагогов, отсутствие компьютеров и интернета, недостаточный контроль образовательного процесса ребенка и его успеваемости.

Третье направление работы – подготовка IT-специалистов. В Казахстане ежегодно увеличивается число грантов в высшем образовании на данную специальность. В этом году по поручению Президента дополнительно выделено 20 тысяч грантов, из них на технические специальности – 11 тысяч, где особый акцент делают на сферу «кибербезопасности». Казахстанские студенты уже получают стипендии для освоения этой профессии в зарубежных странах.

Все три перечисленных направления будут развиваться поэтапно и системно, начиная с текущего года, однако на сегодняшний день существуют несколько проблем, которые могут замедлить процесс внедрения. Среди них недостаточное оснащение компьютерами/ноутбуками и смартфонами. Еще одно препятствие – отсутствие доступа к сети Интернет. По данным МОН РК, только 62% школ подключены к интернету, тогда как 37% нет.

В правительстве создан масштабный план подключения всех школ, согласно программе «Цифровой Казахстан».

Латиница работает на перспективу

Указом Президента Республики Казахстан утвержден переход казахского языка на латинскую графику в период до 2025 года. Вопрос нового взгляда на содержание казахского языка, его звучания в современном мире как никогда актуален.

Листая страницы истории, мы видим, что казахи в разные периоды развития использовали для письменности такие системы, как древнетюркское руническое письмо, именуемое в науке орхоно-енисейскими надписями, арабскую вязь под влиянием принятия ислама и латиницу на базе пиньиня. С 1940 года все народы Советского Союза, в который входила Республика Казахстан, полностью перешли на алфавит с кириллической основой. С развалом СССР кириллица осталась актуальной для суверенного Казахстана, но все чаще в обществе стали звучать идеи реформирования письменности. Значит за несколько столетий и смену разных систем народ не нашел той платформы, которая бы полностью удовлетворяла запросы носителей казахского языка.

Почему мы стремимся перейти на другую основу алфавита? Требование нового поколения казахов по переходу на латинскую письменность аргументируется тремя основными причинами.

Во-первых, в нынешнем алфавите занимают место буквы, обозначающие отсутствующие в казахском языке фонемы ё, һ, ц, ч, щ, ь, ь, э. Таким образом, для государственного языка в силу специфики фонетики латиница более приемлема и естественна.

Вторая причина – культурная самоидентификация. Здесь переход казахского языка представлен как основа духовной модернизации казахстанской нации и вклад в будущее Казахстана. Что примечательно, будущее в лице молодого поколения уже сегодня с большим энтузиазмом встречает инициативу перехода на латиницу. Безусловно, молодежь видит свой родной язык через элементы латинского алфавита в силу большого влияния цифровизации в нашей жизни.

Отсюда следует третья причина – стремление Казахстана к международной интеграции, где большинство языков основано на латинице. Также принято считать, что введение латинской графики будет способствовать контакту с этническими казахами из других стран и возможности более свободного обмена информацией на одной языковой основе.

Как будет осуществляться переход?

Для этого Указом Главы государства создана Национальная комиссия, ее миссией является контроль поэтапного перевода казахского языка на латинскую графику.

В составе Национальной комиссии с декабря прошлого года работают четыре специальные рабочие группы: орфографическая, методическая, терминологическая и экспертно-техническая. В их задачу входит прорабатывание правил и методики для поэтапного внедрения латиницы в образовательную систему, систематизация терминологического фонда языка, адаптация латинской графики к информационным технологиям и пространствам.

Также для точного и своевременного внедрения плана перехода алфавита на латинскую основу при Министерстве культуры и спорта РК создается центр – куратор программы перехода «Тіл қазына».

Какими этапами представлена программа перехода?

До реализации перехода осталось чуть меньше семи лет. Национальной комиссией с учетом временного фактора был разработан эффективный план мероприятий.

2018-2020 годы отведены для проведения подготовительных работ и мероприятий для совершенствования нормативно-правовой базы. На основе латинской графики будут разработаны правила правописания на новом казахском алфавите, IT-приложения для текстового перекодировщика на латиницу.

2021-2023 годы затронут обеспечение граждан Казахстана документами, удостоверяющими личность, и иными документами на государственном языке на основе латинской графики. Планируется обучение преподавателей и населения путем проведения семинаров, лекций и курсов с участием филологов и лингвистов.

2024-2025 годы, завершающие программу внедрения латинской основы для казахского языка, будут заняты поэтапным переводом делопроизводства госорганов, организаций образования, государственных СМИ и печатных изданий на латинскую графику.

Рассматривая вопрос перехода казахского языка на латиницу, надо заметить, что уже сделаны некоторые шаги. К примеру, утвержден график перехода образовательных учреждений на латинский алфавит, разработано и запущено мобильное приложение Qazaq Latin Keyboard для iOS и Android.

И, если взглянуть на процесс перехода детально, то видна причастность каждого казахстанца к большой миссии. Наши современники открыли для себя новый казахский язык – древний, красивый и родной.

Латын графикасына негізделген қазақ тілі ӘЛІПБИ

№	Жазылуы	Дыбысталуды
1	Aa	[a]
2	Áá	[ə]
3	Bb	[b]
4	Dd	[d]
5	Ee	[e]
6	Ff	[f]
7	Gg	[g]
8	Ĝĝ	[ɣ]
9	Hh	[x], [h]
10	Ii	[i]
11	Iı	[и], [й]
12	Jj	[ж]
13	Kk	[k]
14	Ll	[л]
15	Mm	[m]
16	Nn	[n]

№	Жазылуы	Дыбысталуды
17	Ńń	[ɳ]
18	Oo	[o]
19	Óó	[ə]
20	Pp	[p]
21	Qq	[q]
22	Rr	[r]
23	Ss	[c]
24	Tt	[t]
25	Uu	[ʏ]
26	Úú	[y]
27	Vv	[v]
28	Yy	[ɣ]
29	Ýý	[y]
30	Zz	[z]
31	Sh sh	[ш]
32	Ch ch	[ч]

Бала құқығы – асыл қазына

Журналымыздың «Отбасым – Заң» айдарының бүгінгі қонағы, заңгер, медиатор Гүлбаршын Шаймұратқызы қоғамымыздың ең кішкене өкілдері – балалар құқығы жайлы «Халықаралық балалар құқығын қорғау күніне» орай өз ойымен бөлісті.

- 2002 жылы тамызда Қазақстанда «Бала құқығы туралы заң» қабылданды. Бұл заң 9 тарау, 53 баптан тұрады. 2002 жылы қыркүйекте Қазақстан «Бала құқығы туралы конвенцияға қол қойды», сөйтіп Қазақстанның «Балалар құқығы туралы заңы» енгізілді. Қазақстанда балалардың құқығын қорғау туралы атаулы күндер де берілген. Елбасы Н. Назарбаев: «Осы Заң балаларды қоғамдағы толымды өмірге даярлау, олардың қоғамдық мәні бар және шығармашылық белсенділігін дамыту, әлемдік өркениеттің жалпы адамзатқа тән құндылықтары негізінде оларды жоғары имандылық қасиеттерге, елжандылық пен азаматтыққа тәрбиелеу, олардың бойында ұлттық сана-сезімді қалыптастыру принциптерінің басымдығына сүйеніп, баланың Қазақстан Республикасының Конституциясында кепілдік берілген негізгі құқықтары мен мүдделерін іске асыруға байланысты туындайтын қатынастарды реттейді» – деген болатын. Ал, осы балалар құқығы қандай деңгейде қорғалуда?

- Жасөспірімдердің құқығын қорғау оның ата-анасынан бастап әрбір адамның азаматтық борышы болып саналады. Оқушылардың өз құқығын білуі, құқықтық мәдениетін жетілдіре отырып, Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы білімдерін шыңдау, құқық бұзушылықтан аулақ болуға шақыру үшін арнайы тәрбие сағаттары, шығармашылық жұмыстар, құқық қорғау органдарымен сынып сағаттары жүргізіліп отырса, отбасында ата-анасы үйретіп, таныстырулары керек. Оқушылардың құқықтық білімдерін тереңдету, заң алдындағы жауапкершілікті арттыру, ұйымшылдық пен тәртіптіліктің тиімді жолдарын таба білуге баулу, саяси сауаттылыққа баулу; оқушыларды өз құқықтарын қорғай білуге үйрету; оқушылар бойында демократиялық көзқарас қалыптастыру; құқықтық нормативтік актілерді орындай білуге, құрметтей білуге үйрету, адамгершілікке, құқықтық сауаттылыққа тәрбиелеу; оқушылардың ойлау, тыңдау, өз ойларын еркін жеткізе алу мәдениетін дамыту, шығармашылық қабілеттерін шыңдау және тағы да басқа жұмыстар отбасы мен мектеп, бала жүрген орта, көпшілік тарапынан дер кезінде берілсе және балаға жиі-жиі қоғамда болып жатқан әртүрлі жағдайлардан да хабардар етіп отырған дұрыс. Заңмен де, қоғаммен де бала 100

пайыз қорғалған десек болады, бірақ бұл өмір болған соң әртүрлі жағдайлар да кездесіп жатады. Ондай жағдайда бала құқығына нұқсан келтіруге ешкімнің қақысы жоқ.

- «Менің құқығым бар» деген сөзді балалар қай жастан бастап білулері керек?

- Жоғарыда өзіңіз айтып кеткен заңның 9-бабында «Әрбір бала туған сәтінен бастап аты, әкесінің аты, тегі, ұлты және азаматтығы болуына құқылы» – делінген. «Әрбір баланың өмір сүруге, жеке басының бостандығына, қадір-қасиетіне және өміріне қол сұғылмауға құқығы бар» деп 10-бабында айтылса, 11-бап «Баланың сөз және ар-ождан бостандығына, ақпаратқа, қоғамдық өмірге араласуға құқығы бар» дейді. 15-бапта « Әрбір баланың білім алуға құқығы бар» екені жазылған. Олай болса, баланың дүниеге келген күнінен бастап құқығы қорғалған. Тек оны бала өсе келе дұрыс түсіндіріп отырған жөн. Кейбір ата-аналар да табылып жатады, оны біліп ол қайда барады не болмаса біз бар емеспіз бе дейтін, бұл жағдайда дұрыс түсінген абзал. Еліміздің кез-келген бүлдіршіні – ол болашағымыз, ел азаматы болып өседі, ал ол өзін қорғай алу үшін, ертеңіне нық қадам басу үшін ол бірінші заң жүзінде сауатты болуы керек. Жарайды, тіпті, алысқа бармай-ақ қояйық, бір мысал, өмір болған соң түрлі жағдай болып ата-анасы ерте кетіп жататындар, аяқ астынан болатын да жағдайлар бар, міне, сол кезде ол бала өзіне қалған пәтер тағы басқа дүниеден оңай айырылып қалуы да мүмкін. Әрине, қоғам оны далаға тастамайды дейміз, бірақ ол сол далада қалмас үшін өте көп жүгіруіне тура келеді, ал, оның бәрі заңды тұрғыда сауатты болмауынан.

- Ал, жаңа Сіз айтқан ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаларға қандай көмек көрсетілуі тиіс?

- Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған балаға оның мүліктік және мүліктік емес жеке құқықтарын қорғау үшін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес қорғаншы немесе қамқоршы белгіленеді. Қорғаншылық он төрт жасқа толмаған балаларға белгіленеді, ал қамқоршылық он төрт жастан он сегіз жасқа дейінгі кәмелетке толмағандарға белгіленеді. Жергілікті атқарушы органдар қорғаншылық және қамқоршылық органдары болып табылады.

Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған, соның ішінде тәрбиелеуші, емдеуші немесе басқа мекемедегі балаға Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес патронат белгіленуі мүмкін. Қорғаншылық немесе қамқоршылық белгіленген баланың аға-інілері және апа-сіңлілері бар болса, олардың бірге тұруы үшін жағдай жасалады.

- Қазір асырап алу деген өте көп кездеседі. Әрине, кез-келген баланың бақытты болғаны жақсы, бірақ кей жағдайларда керісінше де шығып жатады. Бұл орайда не айтар едіңіз?

- «Бала құқығы туралы заңның» 28-бабы бала асырап алуға байланысты жазылған. Онда, «Отбасында өсіріп-жетілдіру мен тәрбиелеу үшін жағдайлар жасау мақсатында ата-анасының қамқорлығынсыз қалған бала Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен асырап алуға берілуі мүмкін» деген, әрине, ол жердің де өзінің қатаң тәртібі бар, баланы асырап алды екен деп сыйға тартып бере салмайды ғой, тексеріледі, уақыт беріледі, ал, егер де заңға қайшы келетін тұстарын аңғарған жағдайда бала дереу кері қайтарылады.

- Толық емес отбасындағы баланың құқығы жайлы айтсаңыз?

- Қазақстанда 2009 жылы ресми түрде 39257 ажырасу, ал 2010 жылы 41617 тіркелген, шамамен әрбір үшінші жаңадан құрылған отбасы бұзылады екен. Отбасының бұзылуы қазіргі заманғы қоғамның проблемасы болып табылады. Толық емес отбасының проблемасы – бұл баланың әлеуметтенуінің бұзылуы проблемасы. Ерлі-зайыптылардың арасындағы туындаған кикілжіңдердің салдарынан балалар депрессияға ұшырайды және дамуының артта қалуына бейімді болып келеді. Осылайша, ажырасудың себептері баланы ауыр психологиялық жағдайға душар етеді. Толық емес отбасылардың көбісі әкенің кетуі себебінен пайда болады. Анасы көбінесе күйеуіне деген ашуын жасыра алмайды; оның ашуы мен наразылығы көбіне олардың ортақ баласына әсер етеді. Сонымен қатар, анасы жалғыздығымды білдірмеймін деп, қамқорлығын асыра орындауға тырысып, балаға шексіз махаббат пен шектен тыс әлпештеуге ұмтылады. Осыдан кейін, отбасының тәрбиелік құрылысы бұзылып, баланың тұлға болып қалыптасуына теріс әсерін тигізеді. Осылайша, балаларда ғана емес, ажырасқан отбасылардың ата-аналарында да психологиялық проблемалар пайда болады. Қандай отбасында болмасын, біздің елімізде бала құқығы қорғалғаны сөзсіз, тек толық емес отбасы проблемасын ол жерде тәрбиеленіп жатқан балалардан бөлектей алмайсың. Ондай отбасында тәрбиеленген балалардың барлық жағдайы өз ата-аналарының қолында. Себебі, ол балаларға заңнан гөрі психологиялық көмек көбірек керек. Балалар біздің болашағымыз болғандықтан, отбасын құрған әр азаматқа өте үлкен жауапкершілікпен қаблдаса екен дегім келеді. Заң жүзінде шешілетін мәселе ол уақыт еншісінде, әйтеуір бір күні аяқталады, ал, көңілге, жүрекке түскен тірі жетім ұрпаққа ешқандай заң керек емес, оларға аналарының аялы алақаны мен әкенің тәрбиесі бірдей қажет. Тағдырдың тәлкегінен ерте есейіп, ата-анаға деген реніші бар ұрпақтан қандай мемлекет құраймыз? Сол себептен, бұл жағдайды бірінші кезекте ата-ана ойланып, таразылағаны абзал. «Отан отбасынан басталады» деген осы емес пе?!

Фарида Камбер Аль Авадхи:

«УДОВОЛЬСТВИЕ ДЕЛАТЬ ЛЮДЕЙ СЧАСТЛИВЫМИ»

Совет деловых женщин Объединенных Арабских Эмиратов был создан в 2001 году по поручению Президента, и возглавила его супруга шейха Зайда ибн Султан аль-Нахайян – Первого правителя Объединенных Арабских Эмиратов. Госпожа Фарида Камбер Аль Авадхи является действующим Президентом Совета женщин-предпринимателей Объединенных Арабских Эмиратов при президенте страны. Она входит в список 100 самых влиятельных женщин арабского мира и также является лауреатом премии «Предприниматель года» по итогам разных лет в странах арабского мира. Совет женщин-предпринимателей Объединенных Арабских Эмиратов при президенте страны имеет структуру выборов Лидера, где члены организации избирают своего лидера в каждом из семи Эмиратов,

после чего избирается Президент Совета, кем и является г-жа Фарида Аль Авадхи, как лидер Эмирата Дубай. В числе делегации из ОАЭ также присутствуют Лидеры других шести Эмиратов, среди которых женщины-предприниматели, доктор экономических наук (PhD) Худа Аль Кхаял, Посол доброй воли ООН г-жа Бадрея Альвадхи.

Г-жа Фарида Абдулла Камбер Аль Авадхи является владельцем и управляющим директором Cinmar Design архитектурной и интерьерной фирмы. Получила степень бакалавра искусств в Университете Джорджа Вашингтона, США. Она приобрела известность благодаря многим выдающимся дизайнерским проектам, и в 1996 году стала лауреатом премии «За лучшую женскую роль» в Персидском заливе, явившейся первой наградой для женщин в Персидском заливе. Мы сегодня решили предоставить вашему вниманию интервью с госпожой Фаридой Камбер Аль Авадхи

- Г-жа Фарида Камбер Аль Авадхи, пожалуйста, расскажите о деятельности Совета деловых женщин в ОАЭ.

- Цель Совета деловых женщин ОАЭ заключается в поддержке и расширении прав и возможностей женщин-предпринимателей. Наше видение – стремиться к достижению женского лидерства и размещению их торговых марок по всему миру. Мы проводим конференции, которые дают платформу для обмена опытом, расширения возможностей, поощрения инноваций и креативности. Также мы проводим для наших членов различные семинары, тренинги с целью повышения их роли в различных коммерческих мероприятиях и ознакомления с мест-ными и международными законами, касающимися женщин, задействованных в бизнесе. Присуждаем награды за повышение конкурентоспособности женского предпринимательства, создание инновационных подходов и развитие бизнес-идей. Мы внедряем культуру предпринимательства.

- Сотрудничает ли Совет деловых женщин ОАЭ с деловыми женщинами в Казахстане?

- Мы были в восторге, потому что были первой женской делегацией из арабского мира, приглашенной для участия в Форуме деловых женщин Казахстана и Astana Expo-2017. В том же году мы с удовольствием принимали казахстанскую делегацию, во время этого ознакомительного визита у нас была возможность обмена знаниями и опытом между двумя культурами. Должна сказать, что ОО «Республиканский Совет женщин» г. Астаны в лице председателя правления Балтаевой Ханзады сделал нашу поездку в Астану уникальной и незабываемой.

- Проводятся ли мероприятия для обмена опытом или с целью привлечения казахстанских женщин к бизнесу?

- Мы в Деловом совете ОАЭ с нетерпением ждем мероприятий и бизнес-встреч, которые могут объединить женщин наших двух стран. Хотелось бы дальнейшего развития деловых отношений и постоянного присутствия в наших странах.

- Каковы перспективы сотрудничества между ОАЭ и Казахстаном?

- ОАЭ и Казахстан подписали ряд соглашений и меморандумов о сотрудничестве, что должно способствовать партнерству и сотрудничеству и открывать новые перспективы для совместных действий в различных областях, например, в энергетическом секторе и во время участия в EXPO-2020.

- Трудно ли сочетать управление собственным бизнесом и работу в Совете?

- Мой частный бизнес был основан в 1989 году. Многолетний опыт позволил мне создать сильную команду дизайнеров и архитекторов, которые стали поддержкой. Их поддержка распространяется на наши повседневные операции и на реализацию всех наших престижных проектов, созданных на местном и региональном уровнях. Вместе с командой мы не только предлагаем потрясающие и уникальные проекты дизайна интерьера, но и

разработали и выполнили проекты в гостиничном секторе, финансовых учреждениях, розничном и коммерческом секторе. Цели Совета женщин ОАЭ очень близки моим убеждениям. Я всегда считала своим женским долгом поощрение молодых талантливых женщин к дальнейшему образованию и интеграции в деловую среду. Женщина может быть успешной и дома, и в бизнесе. Я также создала платформу, предоставляющую возможности будущим дизайнерам, предлагаю свои знания и навыки для поддержки студентов и молодых талантов.

- Какова Ваша главная мотивация и вдохновение в качестве президента Совета деловых женщин?

- Как президент и член Совета деловых женщин, я черпаю вдохновение от постоянной поддержки,

руководства и видения Фатимы бинт Мубарак, генерального председателя Союза женщин (GWU), верховного председателя Фонда развития семьи (FDF), президента Высшего совета по вопросам материнства и детства. Ее Высочество продолжает выражать свою поддержку и призывает женщин Эмиратов поддерживать свои завоевания и использовать имеющиеся ресурсы для продвижения своего бизнеса.

- Участвуете ли Вы в социальных проектах? Какова роль женщин в общественной жизни ОАЭ?

- Социальные и гуманитарные проекты – это, безусловно, часть нашей миссии. Мы проводим обучение, осуществляем руководство, проводим бесплатные семинары, поощряя как можно больше женщин Эмиратов

вступать в бизнес-сообщества и участвовать в нетворкинге. Это укрепит их социальные навыки и самооценку, позволит адаптироваться в сложной социальной и деловой среде. Мы, Эмираты, конкурентоспособны.

- Согласны ли Вы с утверждением, что роль женщин в современном обществе изменилась, а важность ее деятельности увеличилась? Каков статус женщин в экономике ОАЭ и какое влияние они имеют?

- Атмосфера в бизнесе в целом сейчас спокойная. Есть много возможностей, наше правительство продолжает разрабатывать и реформировать законы, облегчая для всех ведение бизнеса. Статус деловых женщин в нашей стране очень высок – более чем 25 000 бизнесвумен и 48 000 компаний принадлежат или управляются

женщинами. Также более 15% деловых женщин Эмиратов являются членами Торгово-промышленной палаты.

- Что для Вас счастье? Вы чувствуете себя счастливой женщиной?

- Да, спасибо Всемогущему! У меня большая вера, и в целом я позитивный человек. Меня радуют даже мелочи, я считаю, что каждый из нас здесь, чтобы приносить позитив в жизнь других людей. Как дочь своей страны и согласно учению моего покойного отца Абдуллы Камбер Аль Авадхи, я считаю, что мы должны уважать тех, кому повезло меньше, помогать им. Я ежедневно стараюсь поощрять и мотивировать их. Это на самом деле одно из самых приятных занятий, от которого я получаю истинное удовольствие, и которое делает меня чрезвычайно счастливой.

ОСНОВНЫЕ НАВЫКИ ДЛЯ УСПЕШНОЙ ЖИЗНИ!

Проект «Отбасым» - это возможность для тысячи молодых девушек и юношей получить основные и фундаментальные знания при формировании характера; знания, которые позволят им вступить во взрослую жизнь, освоить востребованные профессии. Ребята учатся развивать в себе лучшие черты личности, потенциал, не останавливаясь на достигнутом. Основой основ любого человека является самооценка, от которой в жизни все зависит.

Основной целью проекта является формирование в сознании обучающихся духовно-нравственного мировоззрения, знание основных ценностей национальной и мировой культуры, формирование семейных ценностей, толерантности, овладение жизненно-необходимыми навыками для семейного благоустройства и для успешной жизни.

По программе проекта «Отбасым» проводятся следующие темы:

- «Формирование характера человека»
- «Самооценка человека»
- «Развитие потенциала, талантов и лидерских качеств»
- «Финансы. Управление бюджетом»
- «Мода и стиль, имидж»
- «Подготовка к супружеской жизни. Период ухаживания»
- «Методы разрешения конфликтов»
- «Здоровье, ЗОЖ и правильное питание. Уход за собой»
- «Гостеприимство, сервировка стола, этикет, международный опыт»
- Кинофорум «Тинейджер на миллиард».

Открытие и презентация школы «Отбасым»

Основные инициаторы проекта «Отбасым»: директор Алматинского государственного бизнес-колледжа Касымова Гульрайсул Кабденовна и секретарь Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте РК, основатель Центра Национальных ценностей «Отбасым» Сыздыкова Шолпан Викторовна, а программа разработана и предоставлена первым «Институтом семьи Казахстана и Центральной Азии».

«Формирование характера человека».

Базарбаева Акбота Алихановна, основатель и председатель Совета директоров Первого «Института семьи Казахстана и Центральной Азии», более 13 лет в социальной сфере и более 8 лет предприниматель.

«Самооценка человека»

Юлия Нестеренкова и Кристина Шварц, школьные психологи

«Развитие потенциала, талантов и лидерских качеств»

«Финансы. Управление бюджетом»

Куанышбек Мукашов провел встречу с участниками школы «Отбасым» на тему «Управление бюджетом» (более 40 лет на руководящих должностях в производстве, в сфере полиграфии РК, у которого в подчинении работали от 100 до 1500 сотрудников, заслуженный деятель культуры РК, вице-президент АО «ГИС Центр» Министерства Обороны РК, вице-президент полиграфии Министерства финансов РК, директор издательства «Литера-М», предприниматель).

«Мода и стиль, имидж»

Айгерим Наурызова провела встречу с участниками школы Отбасым на тему «Мода, стиль и имидж» (стилист, блоггер, сотрудник отдела маркетинга ТРК ХАБАР).

«Подготовка к супружеской жизни. Период ухаживания»

Фатима Арыстановна провела встречу с участниками школы Отбасым на тему: «Подготовка к браку, период ухаживания, этапы любви» (одна из лучших медицинских психологов Казахстана, психотерапевт, семейный консультант, доцент Медуниверситета имени Асфендиярова, член Совета директоров Института семьи Казахстана и ЦА, директор Центра поддержки «Семья»).

«Методы разрешения конфликтов»

Алтынбек и Бибигуль Ибрагимовы, провели встречу с участниками школы «Отбасым» на тему «Методы разрешения конфликтов» (профессиональные медиаторы, семейные психологи).

Мухтар Адаев и Гульмайдан Урозбаева провели встречу с участниками школы «Отбасым» на тему «Методы разрешения конфликтов», (профессиональные медиаторы, семейные психологи).

«Красота, ЗОЖ и правильное питание. Уход за собой»

Куленова Алия провела встречу с участниками школы «Отбасым» на тему «Красота, женское здоровье, уход за собой и правильное питание» (визажист, эксперт по красоте, косметолог, хореограф-постановщик).

Таир Естаевич провел встречу с участниками школы «Отбасым» на тему «Здоровый образ жизни, спорт и здоровье», была мужская беседа с мальчиками школы «Отбасым» (полковник Комитета Национальной безопасности, руководитель Правового центра Союза генералов РК).

«Гостеприимство, международный опыт»

Мария Хавьер Бругаролас провела встречу с участниками школы «Отбасым» на тему «гостеприимство, международный опыт, опыт успешных людей» (Президент ОФ «Казахстанского фонда социального, культурного и образовательного развития», руководитель Профессионального тренинг-центра «Кумбель»)

Кинофорум. Заключение.

Смотрели фильм «Тинейджер на миллиард»

Самые главные результаты проекта Отбасым:

- **Данный проект успешно проводится на постоянной основе, и за два года обучены более 250 учащихся, у которых можно заметить прекрасные результаты** (на учебе, в их поведении, характере, успешности, в отношениях с людьми, в понимании важности подготовки к семейной жизни и др.). Данный опыт показал свою эффективность, и это было видно по результатам проекта и независимого опроса. И секретарем Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте РК было предложено и рекомендовано постоянное ведение проекта по всей республике.
- **Последующие два вручения были проведены так же с участием секретаря Национальной комиссии по делам женщин и семейно-демографической политике при Президенте РК, и в конце 2016 года**

проект был включен в список «25 полезных дел Казахстана».

- Получили ценные знания и через встречи с успешными людьми, узнали о международном опыте, о секретах бизнеса, о методах, как разрешать конфликты, почему нужно готовиться к супружеской жизни, о секретах имиджа и красоты, здоровья, о принципах успешности и многом другом;
- Приобрели новых друзей;
- Начали применять полученные навыки в своей жизни;
- Мы набирали участников проекта на конкурсной основе, чтобы каждый обучался с большим желанием и ответственностью. И успешно завершили проект 75% набранных участников, которым сегодня вручим сертификаты. Это очень хороший показатель, который говорит о том, что студенты были активны и заинтересованы. Тем более, условием проекта было самостоятельно приходить на все встречи в течение трех месяцев. И календарный план был дан в самом начале проекта. И видя на их ответственность, мы радуемся, и через это мы видим прекрасную молодежь, которой можно доверять и верить в их успешность в дальнейшем!
- Наши выпускники, с желанием в дальнейшем помогать школе «Отбасым» и служить другим, стали ВОЛОНТЕРАМИ. Поэтому мы вручили им сертификаты и также официальное удостоверение «волонтера школы «Отбасым».

Мы верим и надеемся, что наши участники будут очень успешны в жизни! И самые прекрасные результаты будут и в дальнейшем. Поэтому мы будем вести связь с нашими выпускниками, базу данных и вести рубрику «История успеха школы «Отбасым» на сайте Алматинского государственного бизнес-колледжа.

Организаторы: Алматинский государственный бизнес-колледж, в сотрудничестве с Центром Национальных ценностей «Отбасым» и «Институтом семьи Казахстана и Центральной Азии».

«Жас жазушылар»

«Кітап – білім бұлағы» деп бекер айтылмағаны бәрімізге аян. Десек те, ғаламтордан бастарын алмай, тәуелді болған осы уақытта балалардың кітап іздеп, кітапхана сөрелерінде жүргені некен саяқ. Әрине, бұл үлкен мәселе болып тұрған кезде, **«Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ АҚ филиалының «Астана қаласындағы Халықаралық мектебінің»** оқушылары жоғарыда айтылған ойымызды сейілтіп жібергендей болды.

Бұл оқу ошағында – Балалар күніне арналған «Жас жазушылар» жобасы ұйымдастырылды. «Жас жазушылар» жобасының басты мақсаты мектептегі бүгінгі жас бүлдіршіндер мен жасөспірімдердің туған тілі мен әдебиетіне деген сүйіспеншіліктерін оята отырып, үш тілді меңгерген оқушылардың шығармашылық қабілеттерін тіл арқылы дамытуды көздеген. Ең бастысы қазіргі буын өкілдері арасында жас жазушылардың да өсіп келе жатқанын оқырмандарға таныту болған екен. Осыған орай оқушылардың шығармашылық қабілеттерін әрі қарай шыңдау арқылы оқушының өзіндік қолтаңбасынан туған «балғын жырлары» мен «әуезді әңгімелерін» төмендегі нұсқаулық бойынша бағалаған.

1. Сіз жазған кітап: креативті, әрі оқырманға түсінікті болуы шарт;
2. Сіз жазған кітап: мазмұнды, әрі қызықты болуы керек;

3. Сіз жазған кітап: типографиялық үлгіде таза, жүйелі, түсінікті қаріптермен компьютерде терілген;
4. Сіз жазған кітап: оқырман назарын аударатын мұқабасы әдемі (сыртқы беті), тартымды болғаны дұрыс.

Осындай бағытта ерекше туындыны жазған оқушылар «Ең қызықты ертегі», «Үздік әңгіме», «Үздік фантастикалық туынды», «Үздік сюжетті туынды», «Ең үздік креативті жұмыс», «Үздік комедиялық туынды» сияқты номинация иегерлері атанды.

Осындай игі бастаманың қолдаушылары болып, әрі бүгінгі жас өскелең ұрпақтың қарымды қаламын ұштап, олардың тамаша туындыларды жазуына ұйытқы болып, ұйымдастырған команда мүшелерінің басы Халықаралық мектептің басшысы Ұзақбай Бауыржан Сайлаубайұлынан бастау ала отырып, бастауыш сынып мұғалімдері: Хуанбай Инжу-Маржан және Жүкенова Әсем Әбілғалиқызы, сондай-ақ қазақ тілі пәнінің мұғалімдері Ахметова Индира Әбілханқызы мен Ғазиз Еңлік Ғазизқызы, ағылшын тілінде жазылған тырнақ алды туындылардың бастамасы болған ағылшын тілі пәнінің мұғалімі Тұржанова Тамара Нұрмұхамбетқызы болса, жалпы мектепте өткізілген жұмысқа көмек беріп, өзіндік үлесін қосқан директордың ғылыми істер жөніндегі

орынбасары – Бекбосынов Жанбыржан Сәрсенұлы да болды. Осы жоба туралы ұстаздардың да ойын біле кетсек:

Жанбыржан Сәрсенұлы: «Бұл бір үлкен жобаға айналады деген ойымызда да болмады, алғашында осылай балалардың кітапқа деген қызығушылығын арттыру негізінде болғанмен, оқушылар өздері өте үлкен белсенділік танытып, оларды ұстаздарынан бөлек ата-аналары қолдап, осындай үлкен жобаға айналды. Мектебімізде бірінші рет болып жатқан бұл жоба келесі оқу жылдары да жалғасын табады деп ойлаймын».

Хуанбай Инжу-Маржан: «Біз ең алдымен оқушылардың қабілетін байқадық. Кітапқа деген қызығушылықтарын байқап көргеннен соң, осы ұстаздар қауымы бар, мектеп директорының бастамасымен осы жобаны жүргізіп кеттік. Әрине, алғашында жоба деуге де болмады, дегенмен, уақыт өте оқушылардың белсенділігінің арқасында өздеріңіз көріп отырған жобаға айналды».

Еңлік Ғазизқызы: «Қазіргі заманда ғаламтордан шықпайтын жасөспірімдер үшін бұл жобаның берері мол. Бұл жоба біріншіден, оқушылардың «өз ана тілін» дәріптеуге жетелесе, екіншіден, бүгінгі заманның басты проблемасы болып отырған, кітап оқымаудың алдын алады. Осы тұста мұғалімнің басты көздеген мақсаты – баланың өз тілінде жазылған кітаптарды өзі қатарлас жасөспірімдерге насихаттау. Оқушы шығармашылығын шыңдап, шағын әңгіме, өлеңдер мен тырнақ алды жаңа туындылар жазуға бағыт-бағдар беру. Жыл бойы тынбай еңбек еткен оқушыларымыз өздерінің қолтаңбасынан жазған тәлтұындылар мектепішілік, одан әрі жалпы барлық қазақстандық оқушыларға ұсына алады».

Индира Әбілханқызы: «Біз осы жобада бүгінгі жас бүлдіршіндер мен жасөспірімдердің туған тілі мен әдебиетіне деген сүйіспеншілігін оята отырып, үш тілді меңгерген оқушылардың шығармашылық қабілеттерін тіл арқылы дамытуды көздедік. Ең бастысы, қазіргі буын өкілдері арасында жас жазушылардың да өсіп келе жатқанын оқырмандарға таныту болды. Осыған орай оқушылардың шығармашылық қабілеттерін әрі қарай шыңдау арқылы оқушының өзіндік қолтаңбасынан туған «балғын жырлары» мен «әуезді әңгімелерін» төмендегі нұсқаулықпен бағалап, оқушыларға түрлі номинациялар бойынша марапаттадық. Осы жобамыз әрі қарай өз жұмысын тоқтатпайды. Сол себепті бұл жоба бойынша алда көптеген ауқымды идеяларымыз да бар. Ендігі мақсат осы жобаның қатысушылары мен оқырмандарының санын көбейту болып отыр».

Әсем Әбілғалиқызы: «Баланы кішкене кезінен кітапқа үйрету, дәріптеу ол біздің басты мақсатымыз. Менің оқушыларым бірінші сынып болса да, балалар топпен, ұйымшылдықпен жұмыс жасады. Әр оқулықты

қарап отырсаңыз, олар өз бастарында болған оқиғаны әдемі, көркем, әдеби тілмен жаза білген. Өте қызықты, балалармен бірге өзіміз де балаша қуанып жүрміз».

Тамара Нұрмұхамбетқызы (ағылшын пәні мұғалімі):
This project appeared on the initiative of our principal of our school and the deputy director for educational and methodical work. Together with the teachers of our school, the idea of holding a contest of young writers among students of different ages of our school was born with the goal of writing various stories in which students could be free to express their thoughts and opinions and fantasize. At the very beginning, appropriate criteria were developed according to which students' books were to be created and should have been written, including the age category of the students and the content of the stories. Our students reacted with great enthusiasm and initiative to the project and expressed their thoughts in written form and revealed the hidden talents. We believe that our project will also motivate other students to read various literature, including books written by their own peers, which may have common interests and preferences in the literature. In contemporary century of technology, it is still necessary to preserve spiritual and moral values, which are transferred only from one person to another.

Аударма

Аталған жоба директордың басшылығымен басталып, мектебіміздің ғылым жөніндегі орынбасарымен бірге жұмыла жұмыс жасаған бес мұғалімнің бастауымен іске асты. Басты идеямыз түрлі жас ерекшеліктеріндегі оқушылардың шығармашылық дағдылары мен креативті идеяларын жас жазушы ретінде көрсетуді көздеді. Басында оқушылардың жұмысын бағалау үшін критерийлер құрастырылып, оқушыларға жас ерекшелігіне сай әңгіме жазуға бағыт берілді. Біздің оқушылар зор қызығушылық пен жауапкершілік танытып, өз ойларын, дарындық қабілеттерін ашатын әңгімелер жазды. Бұл жоба біздің басқа оқушыларды да жазба жұмысына ынталандыратын мотивация тудырды. Осы жобада оқушылар түрлі әдебиеттер мен тарихи және әдеби әңгімелерді оқуға оқушыларды қызықтырып, заманауи технологиялық дәуірде рухани байлықты сақтап қалатын тұлға болып өсуіне ықпал етеді.

Осылай көкіректерін қуаныш пен мақтаныш сезімі кернеген ұстаздар қауымынан нағыз кітапқа деген үлкен құрмет, Отанға деген биік патриотизм, оқушыға деген адамгершілік, тәрбие сезіліп-ақ тұрды. Әрине, ол заңдылық, себебі «шәкіртсіз ұстаз – тұл деп» бекер айтылмаса керек. Қорытындылай келе, «Жас жазушылар» жобасы мектеп оқушыларының қарымды қаламына жаңа леп, жаңа тыныс беріп, жас өскелең ұрпақтың тілге деген құрметін тағы бір сатыға арттыра түскендей.

Әлия Өміртайқызы

А ВЫ УМЕЕТЕ ОТДЫХАТЬ?

КАК ОРГАНИЗОВАТЬ ДОСУГ СЕМЬИ И НАЙТИ ДЛЯ НЕГО ВРЕМЯ – ВИДЫ СЕМЕЙНОГО ДОСУГА ДЛЯ РОДИТЕЛЕЙ И ДЕТЕЙ

Как же сложно найти время для семейного отдыха, когда родители бесконечно работают, а у детей – то учеба, то дополнительные занятия в кружках и секциях! А когда свободное время все-таки появляется, единственное, на что хватает фантазии у домочадцев – это просмотр телевизора или коллективное «заседание» в интернете.

А ведь общий досуг – это еще и формирование крепких и добрых семейных традиций, которые так важны для детей и семьи в целом...

Виды семейного досуга для родителей и детей – чем заняться всем вместе в свободное время?

Интересы детей разного пола и возраста совпадают не так уж часто (у каждого свои пристрастия) – что уж говорить про интересы детей и родителей!

Но роль общего семейного отдыха крайне важна – как для благоприятной атмосферы в доме, так и для формирования в детях правильного отношения к семье.

Несмотря на разницу интересов, объединить семью одной идеей вполне возможно. Конечно, только при желании каждого, увлеченности процессом подготовки и самого проведения отдыха.

Досуг для всей семьи – какой он? Он может быть активным (совместный поход в горы) или же пассивным (игра в монополию). Выбор вида отдыха зависит от погоды, условий и возможностей, а также пожеланий.

Какие существуют варианты семейного отдыха?

Активные игры. Идеальный вариант, если их проводят на свежем воздухе. Такой отдых не только даст всем заряд энергии и изрядно поднимет настроение, но и станет отличным фундаментом для закладки крепкого здоровья ребенка. Вариантов игр довольно много, и выбрать можно именно тот, что понравится всей семье – фитнес, плавание, игра в волейбол или баскетбол, семейная поездка на велосипедах с пикником в конце пути или катание на коньках (роликах).

Танцы. Этот вид активного отдыха сегодня стал весьма модным, как среди взрослых, так и среди детей. И мест, в которых можно учиться танцам всей семьей, тоже достаточно. Остается только выбрать направление – классические балльные танцы или же современные. Не обязательно ставить цель – достичь каких-либо высот. Достаточно просто получать удовольствие от отдыха.

Настольные игры. Вариант для ленивых фанатов пассивного отдыха. Если усталость после учебы и работы слишком велика и нет сил на активный отдых, то можно выбрать одну из настольных игр (монополия, пазлы, карты, скрабл и проч.), которая увлечет всю семью. А если и на нее нет сил, то можно выбрать интересное кино для всех и устроить семейный просмотр в домашнем кинотеатре на пушистом ковре и с мешком «вкусняшек».

Культурный отдых. Отдых – это не только пляж, шашлыки и диван с ТВ. Почему бы не провести отдых культурно? Узнать что-то новое, расширить горизонты, привить детям любовь к прекрасному. Если дети еще слишком малы для выставок и картинной галереи, можно выбрать цирковое представление, интересный музей, красочный спектакль или даже новый мультфильм в хорошем кинотеатре. А можно отправиться на экскурсию по тем городским уголкам, в которые даже мама с папой еще не заглядывали.

Создаем мастерскую дома. Если в вашей семье – сплошь творческие домочадцы и у всех золотые руки, то можно найти общее увлечение, которое спасет от скуки семью в дождливые или морозные выходные и объединит всех за одним творческим занятием. Впрочем, если у каждого члена семьи в этой мастерской будет собственное занятие – тоже неплохо. Папа с сыном может заняться конструированием, работой по дереву или созданием роботов, а мама с дочкой – рисованием, квиллингом, изготовлением мыла или созданием игрушек методом валяния. Да мало ли интересных занятий! И отсутствие опыта – не препятствие, ведь сегодня в сети интернет по любому творческому занятию есть подробные мастер-классы. А если дело пойдет, то такие совместные выходные можно даже постепенно подвести к доходному семейному бизнесу.

Семейные скрапбукинг-книги. Интересная идея, которая может стать хорошей семейной традицией. В течение недели нужно собирать все те мелочи, которые мы обычно складываем в книги и коробки на память – засушенные цветы с памятной прогулки, билеты с сеанса интересного фильма, веселые фотографии, смешные рекламные листовки из ящика, объявления из газет и проч. На выходных же всей семьей этими памятными мелочами заполняется скрапбукинг-книга, которая дополняется забавными комментариями всех домочадцев.

Семейный туризм. Если времени и средств хватает, то это — одна из самых замечательных идей для семейного досуга. Речь, конечно, не о поездке на острова, чтобы позагорать на золотом песке у океана, а о полезном туризме, сочетающем интересные экскурсии и активный отдых. Сюда же можно отнести и семейные походы с палаткой, удочками и гитарой: учим детей разжигать костер, жить без гаджетов, получать удовольствие от реальности и простых вещей без интернета, отличать съедобные грибочки от не съедобных, выживать в лесу и искать выход к людям по мху/солнцу и проч.

Конечно, занятий гораздо больше. Мы привели лишь самые популярные и актуальные.

Но самое главное — это не вид досуга, а отношение к нему всех домочадцев.

Как распределить обязанности в семье поврну?

Даже генеральная уборка или высаживание рассады в своем огороде всей семьей может стать замечательным семейным отдыхом, если домочадцы любят проводить время вместе.

Как найти время для досуга в семье и правильно его рассчитать?

Уже не один год психологи, педагоги и доморожденные интернет-специалисты ищут способ оторвать детей от компьютеров. Придуманы тысячи способов это сделать и написаны тысячи советов для опустивших руки родителей. А ведь решение этой проблемы века более чем простое: нужно просто больше времени проводить с детьми.

Конечно, когда наши милые карапузы становятся подростками, что-либо менять уже поздно (хотя шансы все-таки есть!), но если ваши дети еще маленькие — не теряйте времени! Даже час-два, проведенные родителями с детьми — это уже здорово. А найти часик раз в день — только на свое дитя (исключительно для него!) смогут даже самые занятые родители.

И, конечно, семейный отдых — как профилактика любых подростковых проблем, с которыми сталкиваются современные родители.

Как же найти время для этого отдыха?

- **Обязательно планируем семейный досуг.** И начинаем это делать еще в начале недели. Естественно, с учетом пожеланий всех членов семьи и их интересов. Куда вы пойдете и чем займетесь — это следует решать за семейным ужином, когда все в хорошем настроении. Если выбрать что-то конкретное не получается из-за разногласий, решайте голосованием.

- **Дальше — подготовка к отдыху.** Дети (и родители!) должны с нетерпением ждать каждого выходного, зная, что они проведут еще 2 незабываемых дня с мамой и папой.
- **Не планируйте никаких дел на выходные — и напомните об этом домочадцам.** Если у кого-то появляются срочные дела на выходные, вы должны быть готовы быстро подстроить/перестроить «график» отдыха так, чтобы на него попали все.
- **Планируйте 2-3 варианта отдыха «на всякий пожарный случай».** Жизнь непредсказуема, и лучше, если у вас будет «план Б» про запас.
- **Заранее составьте списки вариантов семейного отдыха,** которые подойдут вам по финансовым затратам.
- **Готовьтесь к отдыху заранее!** Если вы собрались в кино — найдите лучший кинотеатр, забронируйте лучшие места. Если собрались в поездку, найдите самую интересную экскурсию, соберите весь инвентарь, который может понадобиться. При выборе варианта с походом вместе найдите самое красивое место для отдыха, рыбалки и прочих удовольствий.

Родителям на заметку:

Что вспоминаете вы, когда думаете о детстве? Общие семейные праздники, походы с палаткой, веселые события «на картошке», подготовку подарков всей семьей к Новому году, катание с горки всей семьей на картонках или на одних санках, и многое другое.

А что вспомнят ваши дети? Вы же не хотите, чтобы самыми яркими их воспоминаниями были просмотры передач или сотни лайков в социальной сети?

Ищите время на своих детей — сколько бы им ни было лет!

Только ваше личное внимание и ваша искренняя заинтересованность могут отвлечь их от дурных компаний и поступков, привить все самое светлое, доброе и полезное.

И — главное. Не упускайте этой возможности — проводить с близкими теплые семейные выходные.

Неважно, будет ли это лото и чай с печеньками, или же восхождение к вершине — главное, чтобы вам было хорошо вместе.

Те самые мгновения, которые бесценны, будут приятными подарками для всей семьи и замечательным антистрессом.

Сайт www.Colady.ru

Отдых летом в Казахстане

Балхаш

Сезон отпусков и каникул стартует! Куда же поехать отдохнуть в Казахстане, снять усталость и напряжение, получить заряд бодрости и бронзовый загар? Вы уже ездили на озеро Балхаш? Отдых там просто забываем! Балхаш, зоны отдыха в пос. Чубар-Тюбек (Шубар-Тубек, Чубары), Торангалык и Лепсы ждут вас.

Ну, а если вы решили посетить Балхаш дикарями – наши советы помогут вам выбрать лучшее место на озере Балхаш для отдыха в палатке.

Цены на отдых в этом году на Балхаше: зоны отдыха - от 3000-7000 тенге в 2-местном номере, самая низкая цена - от 2500 тенге в сутки, без питания.

В западной части озера, где вода пресная, находятся два самых популярных балхашских «курорта» - пос. Чубар-Тюбек и пос. Торангалык.

В Чубар-Тюбеке расположились базы отдыха «Голубая лагуна» и «Аквamarin», пансионат «Гольфстрим», дом отдыха «Досжан», зона отдыха «Коктем» и другие.

Самые популярные базы отдыха, которые находятся в поселке Торангалык, - «Ласточкино гнездо», «Тулпар», «Айгерим», «Фламинго» и «Сказка».

В юго-восточной части оз. Балхаш (где соленая вода) отдохнуть можно в районе села Лепсы. Там вас ждет центр отдыха «Балхаш-Лепсы».

Уникальное озеро Балхаш

На юго-востоке Казахстана находится одно из самых крупных бессточных озер в мире – Балхаш. Уникальность этого водоема в том, что полуостров Сарыесик и пролив Узун-Арал делят озеро на 2 части: западная часть мелководна и вода там пресная, а вот восточная – значительно глубже (средняя глубина – почти 6 м, а максимальная – 26 м) и очень соленая.

Климат в районе озера пустынный: летом средняя температура около +30°C, а само озеро очень хорошо прогревается (в июле-августе температура воды у поверхности водоема достигает 23-25°C, а иногда нагревается и до 28°C)

Вокруг озера простирается урочище Бектау-Ата, которое по праву считается одним из красивейших мест Прибалхашья. Сам же берег Балхаша изрезан многочисленными бухточками и заливами, которые

облюбовали туристы, приезжающие сюда, чтобы отдохнуть на берегу этого уникального озера, расположившегося в окружении величественных гор и ущелий.

Бухтарма (Бухтарминское водохранилище).

Одно из райских мест в Казахстане – Бухтарма – Бухтарминское водохранилище в Восточном Казахстане близ Усть-Каменогорска, окруженное великолепным сосновым бором.

Отдых на Бухтарме всегда пользовался популярностью не только у жителей ВКО, но и сюда приезжают летом отдохнуть люди со всего Казахстана и не только.

Так что если у вас отпуск или просто выдалась пара свободных дней – вперед, на Бухтарминское водохранилище! Многочисленные базы отдыха Бухтармы ждут своих гостей!

Синяя гладь воды с «солнечными зайчиками» на поверхности – и такое же синее высокое небо... А вокруг – окутанные голубоватой дымкой горы... Удивительный, живописный пейзаж! Это – Бухтарма. Рукотворное озеро, появившееся здесь как «побочный продукт» плотины Бухтарминской ГЭС, возведенной на р. Иртыш.

Бухтарминское водохранилище все называют «морем» - настолько оно велико! И это не преувеличение: площадь поверхности водоема – 5,5 тыс. кв. км, длина – 425 км, а максимальная ширина – 35 км! Самое глубокое место – почти 60 м, а средняя глубина – 9,6 м! Чем не море?

Так что совсем не удивительно, что вот уже многие годы на Бухтарминское водохранилище едут любители пляжного отдыха и рыбалки (здесь водится множество видов рыбы: щука, судак, карась, налим, форель, лещ, сазан, окунь и мн. др.).

На берегу водоема расположились несколько десятков баз отдыха разной степени комфорта и с разным уровнем цен – так что каждый здесь сможет найти отдых по своим запросам и финансовым возможностям.

А приехав сюда хоть раз, вы обязательно вернетесь! Ведь Бухтарма завораживает своей удивительной природой, панорамой, от которой захватывает дух, и необыкновенным покоем, царящим в этом уединенном

и тихом месте... Сидя с удочкой на берегу, купаясь или нежась на песочке, вы забудете обо всех проблемах и заботах, оставшихся там, в «большом городе», и действительно отдохнете и телом, и душой!

Боровое

Где лучше всего провести отпуск? Конечно же, на курорте! Планируете отдых в Боровом? Нужна информация: Боровое, базы отдыха, пансионаты, отели, цены? Можно ли поехать отдыхать в Боровое «дикарями»? Какие развлечения доступны отдыхающим на курорте Боровое? И какие цены в этом году в Боровом на отдых от эконом класса до VIP?

Казахстанская Швейцария - Боровое

Посреди бескрайних ковыльных степей Казахстана матушка-природа сотворила настоящее чудо – щедрой рукою она рассыпала на небольшой территории живописные горы и причудливые скалы, расстелила ковер из изумрудных сосновых и березовых лесов и цветущих лугов; не забыла и о чистейших озерах с прозрачной голубоватой водой, и о весело журчащих родниках... Люди называют этот оазис «жемчужиной Казахстана». А еще – «Казахстанской Швейцарией». Боровое. Прекрасный живописный край, простирающийся на Кокчетавской возвышенности на севере Казахстана, на высоте 480 м над уровнем моря у подножия прекрасной горы Кокшетау. Заповедные земли национального природного парка, на территории которого более 40 озер, среди которых -14 крупных (Щучье, Котырколь, Большое и Малое Чебачье, Майбалык и др.).

Около одного из самых больших по площади озер – Борового – больше века назад был возведен одноименный поселок. Сегодня здесь – принимающий круглый год гостей курорт, куда едут не только отдохнуть, но и поправить здоровье.

Отдых на курорте

Курорт условно делится на две зоны: у озера Боровое и у озера Щучье.

Район озера Борового – излюбленное место отдыха молодежи: в округе много кафе, часто проводятся дискотеки.

Озеро Щучье чаще выбирают любители «тихого отдыха» – это край санаториев, элитных отелей и размеренного, неторопливого времяпрепровождения.

Отдохнуть в Боровом может каждый: здесь можно найти вариант на любой кошелек и любой вкус! Ведь чтобы отдохнуть в этом чудесном месте, необязательно

покупать путевку или снимать номер в отеле – вы можете поставить палатку на самом берегу озера и в полной мере насладиться единением с природой!

Еще один бюджетный вариант – квартира, домик или комната в частном секторе, которые можно снять за весьма разумную цену.

Снять квартиру в доме (Боровое), расположенном в 700-1000 м от озера, можно за 3000-15000 тенге (в зависимости от комфортабельности жилья и количества комнат). Комната в частном секторе – от 1500 тг.

Поставить палатку можно на берегу озера Боровое (за исключением платного пляжа и территории национального парка), в 2 км от кордона «Голубой залив» (домик лесника) и в палаточном лагере «Вольный ветер» на берегу озера Большое Чебачье (в 5 км от поселка Боровое, стоянка «Холодный ключ» в урочище Бурабай). Стоит это дело 1000 тенге.

Тем, кто предпочитает более «цивилизованный» отдых, Боровое предлагает разместиться с пансионатах, на базах отдыха, в отелях, домах отдыха, гостиницах или гостевых домах. При этом найти себе отель или базу отдыха в соответствии с финансовыми возможностями совершенно не составит труда: в курортной зоне Боровое есть заведения и со стандартными условиями проживания и умеренной стоимостью, и роскошные отели для тех, кто не привык себе ни в чем отказывать.

Так, на базах отдыха «Сказка», «Колибри», «Арасан», «Оазис», «Майбалык», «Простоквашино», в пансионате «Акбулак», усадьбе «Солнечной», гостинице «Айгерим» и др. вам предложат номер от 5000-7000 тенге за сутки (как правило, это 2-местный номер «стандарт» или «эконом» без питания).

Если же вы цените комфорт и удобства, для вас предлагают свои услуги многочисленные отели Борового: «Кокшебель Lake Resort», «Глория», «Алтын кун», «Айнаколь», «Жайлау», «Самал», «Кокшетау», гостиница «Ар-Ай» и др.

Цены в этих отелях «стартуют» от 7000-18000 тенге за самый простой номер, а цена за ВИП-апартаменты или дом из нескольких комнат доходит до 200 000 тенге за сутки.

Алаколь

Изумительное озеро Алаколь! Зоны отдыха Алаколь, пансионаты, центры семейного досуга, базы отдыха – в общем, отдых на Алаколе на любой вкус и любой кошелек!

На границе двух областей – Алматинской и Восточно-Казахстанской – на Балхаш-Алакольской низменности находится соленое озеро Алаколь. «Алаколь» в переводе

с казахского языка означает - Пестрое озеро. Такое название озеро получило не случайно. В течение дня озеро меняет окрас от лазурно-голубого утром до пурпурно-фиолетового к закату.

В него несут свои воды 15 рек. Его площадь – более 2500 кв. км, а береговая линия полна сюрпризов – многочисленных бухт, заливов, полуостровов и мысов. Когда-то в давние времена мимо Алаколя проходил Великий Шелковый путь, и утомленные долгой дорогой караванщики обязательно останавливались у бессточного озера: удивительным образом купание в прохладной воде Алаколя восстанавливало силы, на коже затягивались ранки и ссадины, исчезали боли в пояснице...

Сегодня целебные свойства горько-соленых минеральных вод Алаколя подтверждают ученые. А само озеро гостеприимно встречает уже не караванщиков, а отдыхающих, которые устремляются к нему со всех уголков Казахстана. Пляж у озера песок и галька, поэтому рекомендуется обувь для купания. Дно озера тоже большей частью галька.

Цены 2018 года на проживание по базам отдыха Алаколя составляют ориентировочно от 4000 тенге (без питания) за место и с 3-разовым питанием в начале сезона, затем цены обычно вырастают на 2000-5000 тенге за место в пик купального сезона - июль месяц - и в среднем составляют от 6000-8000 тенге в день за место и вновь опускаются в бархатный сезон (конец-августа начало сентября) до 3000-5000 тенге за место в день.

Ну, и как вариант (так называемый самостоятельный отдых, или «отдых дикарями», никто не отменял) - по приезду в поселки, прилегающие к озеру: Кабанбай, Акши или Коктума на вокзале можно без труда договориться и арендовать домик, комнату, юрту у местных жителей, с питанием или без, или пройти пешком, проехать на такси по близлежащим базам отдыха и снять номер.

Тамгалы Тас – «Писанные скалы»

Хотите посетить Тамгалы Тас, но не знаете, как доехать? Ищите в Тамгалы Тас туры или экскурсии? Интересуетесь историей и легендами о происхождении петроглифов Тамгалы Тас?

Всего в 120 км к северу от Алматы, в урочище на берегу р. Или находится загадочное и сакральное место – Тамгалы Тас. «Камни со знаками». Или, как их чаще называют «Писанные скалы».

Вот уже более полутора веков ученые ломают голову, тщетно пытаясь разгадать тайну Тамгалы Тас. Кто были

те безымянные резчики? С какой целью они оставили потомкам эти рисунки на скалах? Ответов на эти вопросы нет... Но интрига лишь подогревает интерес к загадочным петроглифам, и тысячи туристов ежегодно устремляются в урочище Тамгалы Тас, чтобы своими глазами увидеть буддистских божеств и прикоснуться к вечности...

Урочище Тамгалы Тас находится на берегу реки Или. Доехать туда из Алматы можно за 2 часа (длительность маршрута от черты города – около 85 км):

Тамгалы Тас – легенды и гипотезы

Как известно, если ученые не могут предложить какой-либо достоверной версии происходящему, на свет появляется множество легенд и самых фантастических гипотез. Из века в век люди старались найти приемлемое объяснение всему, что видели вокруг себя. Есть несколько таких предположений и по поводу петроглифов Тамгалы Тас.

Наиболее «красива» легенда о буддистской миссии, которая еще в 10-м столетии, следуя в Семиречье, сделала привал на берегу реки Или. Однако силы природы не дали путешественникам насладиться отдыхом – земля содрогнулась, задрожала и грозные скалы не смогли сохранить свою невозмутимость и величие – огромная каменная глыба с грохотом рухнула на землю. Мудрые буддисты решили, что это неспроста, и, восприняв это как знак, сочли необходимым вернуться назад, в родную Индию. А на отколовшейся части скалы оставили после себя изображения Будд и бодхисаттвы. Правда, эта легенда так и не объясняет цели, с которой были высечены эти наскальные рисунки.

Вторая гипотеза приписывает авторство петроглифов калмыкам, которые сделали на скалах рисунки и надписи на тодо бичиг – языке, созданном в середине 17 века буддийским монахом Зая-Пандитой. В пользу этой версии говорят и исследования Николая Пантусова. Он делает такое предположение, ссылаясь на рассказы местных кочевников, которые пересказывали ему то, о чем слышали от своих предков. Однако эта информация также была скупа и недостаточна, так что «калмыцкая» версия так и остается в разряде предположений и неподтвержденных гипотез.

Об уникальности Тамгалы Тас говорят и археологи. По их мнению, это не только редчайший памятник истории, но и священный буддистский храм под открытым небом, где молились и медитировали, похожий на те, что были обнаружены археологами в Индии, Китае, Киргизии, Пакистане и Тибете.

Тамгалы Тас - туры выходного дня из Алматы, экскурсии, цены

Близость Тамгалы Тас к Алмате сделало этот маршрут одним из самых популярных туров выходного дня. Начиная с апреля по октябрь сюда устремляются и скалолазы, бросающие вызов практически отвесным скалам, и любители природы, которым по душе живописная панорама долины Или и самого урочища, и, конечно же, те, кто интересуется историей родного края и археологией.

В частности, экскурсии к «Писаным скалам» предлагают:

Длительность автомобильной части - 4 часа (в обе стороны). Стоимость на человека: 6000 тенге (взрослые), 5700 тенге (дети с 5-12 лет и пенсионеры).

В стоимость входит:

- о проезд;
- о услуги гида-экскурсовода;
- о экологические сборы.

Нужно взять с собой:

- о питание, напитки,
- о солнцезащитный крем и очки,
- о плед (для пикника).

Как одеваться:

- о головной убор, ветровка или курточка,
- о удобная обувь для ходьбы (сланцы и шлёпанцы не одевать), спортивные брюки.
- о дождевик (по погоде).

Если вы приедете сюда, на Писаные скалы, то обязательно съездите в «Древний город», который находится на расстоянии где-то 3 км от Тамгалы Тас. Это огромная декорация, построенная в 2004 году к съемкам фильма «Кочевник», город содержится в хорошем состоянии. Для того чтобы добраться до «Древнего города», поверните в поселок Казахстан и, проехав еще 20-21 км, повернуть направо, в сторону левого берега Или.

Чарынский каньон

Каньон Чарын (Чарынский каньон) иногда называют «младшим братом» Grand Canyon. Но «младшим» его можно назвать только из-за размера (Grand Canyon в штате Колорадо США гораздо больше), но это с лихвой компенсирует потрясающая красота природного комплекса. Как добраться до Чарынского каньона, чтобы своими глазами увидеть это чудо природы? Конечно же, отправившись на экскурсию! Что ожидает вас на

экскурсии в Чарынский каньон? Сколько стоят экскурсии на Чарынский каньон из Алматы (стоимость, цены)? Какое время – лучшее для поездки в каньон и как доехать туда самостоятельно? Как одеваться, что брать с собой, программа экскурсии выходного дня Алматы. Экскурсии: «Чарынский каньон» «Долина замков», «Чарын», 4 каньона: «Долина замков», «Каньон Темирлик», «Лунный ландшафт», «Урочище Куртогай» и «Ночной Чарын».

В каждой стране есть свои чудеса природы. И у нас в Казахстане их множество. Один из самых известных и красивых природных достопримечательностей - Чарынский каньон, расположившийся на отрогах Тянь-Шаня, недалеко от границы с Китаем. Он никого не оставит равнодушным, задевая в душе невидимые струны и заставляя возвращаться сюда вновь и вновь... Ни одно описание Чарынского каньона, ни одна, даже самая качественная фотография не передают той удивительной картины, что предстает перед глазами путешественников, которые каждый год приезжают полюбоваться его невероятной «архитектурой».

Чарын. «Долина замков» - Цена: от 5200 тг. взрослые и 5000 тг. дети (от 5-12 лет) и пенсионеры.

Чарын. 4 каньона: «Долина замков», «Каньон Темирлик», «Лунный ландшафт», «Урочище Куртогай» - стоимость примерно: 7000 тенге взрослый, 6800 тенге детский.

Что взять с собой:

- о обязательно питьевую воду (не менее 1,5-2 л) и еду (кафе в ущелье есть, но не всегда работают);
- о солнцезащитный крем;
- о солнцезащитные очки;
- о головной убор;
- о удобную обувь;
- о фотоаппарат или видеокамеру.

Ночной Чарын «Долина Замков»

А для тех, кто уже побывал в Чарыном каньоне днем – можно съездить туда ночью. Есть туристский маршрут «Ночной Чарын».

Чарынский каньон ночью с его башнями, столбами, стенами, силуэтами – это марсианский ландшафт, мириады звезд над головой, яркая и огромная луна. Каньон при свете луны меняет цвет с глиняно-желтого на темно-красный. Башни, камни отбрасывают огромные непроницаемые для глаз мягкие тени. Зрелище одновременно и впечатляющее, и завораживающее.

«Ұлы Дала бірлігі» концерті

Астана қаласында ашық аспан астында «Ұлы дала бірлігі» атты шоу-концерт болып өтті. Аталмыш концерт Елордамыздың 20 жылдық мерейтойының шымылдығын ашып берді. Концерт Астана қаласы әкімдігінің ұйымдастыруымен «Қазақ елі» монументі алаңында болып өтті.

Мерекелік концертте Қазақстан мен Ресейдің музыкалық рейтингтерінің көшін бастап тұрған, ең танымал 30-ға жуық беделді әнші-әртістері қатысты.

Ашық аспан астындағы шоуға қазақ эстрада жұлдыздарынан Айқын, Мәдина Сәдуақасова, Тамара Асар, Ninety One, Әлішер Кәрімов, Маржан Арапбаева, Бейбіт Кушкалиев, Артур мен Райм, Мөлдір Әуелбекова, Ерке Есмахан, Нұржан Керменбаев, Ринат Мальцагов, Кәмшат Жолдыбаева, Қайрат Нұртас, «Ринго», «Алашұлы», «МузАрт Life» топтары өнер көрсетті.

Астананы мерейтойымен құттықтап көрші Ресей елінен Дима Билан, Сергей Лазарев, Джиган, Тимур Родригез, Юлиана Караулова, Анна Седакова, Анна Семенович, Макс Барских, Натан, Миша Марвин, Елена Темникова, Artik & Asti және «Градусы» тобы келді.

Кеш жүргізушілері Азат Әбікен, Айнұр Илиясова, Ғалым Махамбетов, Гүлназ Жоланова, Азамат және Антон кештің көркін кіргізді.

Өткен жылы ЭКСПО-2017 көрмесі аясында ұйымдастырылған «Ашық аспан астындағы» шоуға 50000-нан аса көрермен жиналса, биыл Елорданың 20 жылдығы

аясында өткізіліп отырған бұл шараны 80000-нан аса көрермен тамашалауға келген екен.

«Самғау» халықаралық театр фестивалі

Астанада елорданың 20 жылдығы аясында VI «SAMGAU» халықаралық театр фестивалінің шымылдығы ашылды. Аталмыш шара – елордалық театр сүйер қауымның көптен күткен оқиғасы. Шараның ашылуына Астана қаласы әкімінің орынбасары Ермек Аманшаев қатысты.

Қалалық театрлардың сахналарында Қазақстанның өңірлерінен және таяу шетелден әкелінген үздік қойылымдар көрермендердің назарына ұсынылды.

Биылғы фестивальдің атауы да, мазмұны да өзгеше. Бұрын ол «Сахнадан сәлем» деп аталып келген еді.

Фестиваль Астана қаласының Мәдениет және спорт басқармасының ұйымдастыруымен алты жыл қатарынан өткізіліп келеді. Оның басты мақсаты – театр өнері саласында ынтымақтастықты нығайту.

Фестивальдің биылғы бас жүлде қоры 2 миллион теңгені құрады.

Биыл фестивальге Қырғызстан, Өзбекстан, Татарстан, сонымен қатар Петропавл, Өскемен, Шымкент және Астана театрлары қатысты.

Альментьев татар мемлекеттік драма театры Х.Мюллердің «Медеясын», Бішкектің Т.Абдомомунов атындағы Қырғыз ұлттық академиялық драма театры мен М.Рысқұлов атындағы Нарын облыстық академиялық музыкалық драма театры фестивальде К.Иманалиевтің

«Коркут Ата» атты шығармасын және «Маң» драмасын көрсетті. Өзбекстандық Самарқанд музыкалық драма театры көпшілік назарына Т.Жужануглидің «Лавина» қойылымын ұсынды. Елордалық «Жастар» театры фестивалге Н.Гогольдің «Ревизор» трагифарсын дайындады. Горький атындағы театр А.С.Пушкиннің «Евгений Онегин», ал Қ.Қуанышбаев атындағы қазақ музыкалық драма театры Дж.Патриктің «Қымбатты Памела» туындыларын сахналады.

Театр фестиваліне қатысушылар арасында Шығыс Қазақстан облыстық драма театры да (Өскемен) бар. Аталмыш мекеменің ұжымы «Аршын мал алан» мюзиклін көрсетті. Сонымен қатар, Ж.Шанин атындағы облыстық академиялық қазақ драма театры (Шымкент) М.Әуезовтың «Қарагөз» трагедиясын, Оңтүстік Қазақстан облыстық орыс драма театры (Шымкент) Д.Вассерманның «Полет над гнездом кукушки» және С.Мұқанов атындағы Қазақ музыкалық драма театры (Петропавл) өз қойылымын ұсынды.

«Самғау» фестивалі аясында қатысушылар өз репертуарларындағы үздік қойылымдарды көрсетіп, тәжірибе алмасты. Театр өкілдері вокал, сахнада сөз сөйлеу, қозғалу және актерлік шеберлік бойынша шеберлік дәрістерін өткізді.

Қатысушылардың өнеріне өз бағаларын театр өнерінің көрнекті қайраткерлері береді.

Баспасөз мәслихатына қатысушылар биылғы фестивальдің өзгешеліктері туралы айтқан соң, көңілді мимдермен оркестр музыкасының сүйемелдеуімен дәстүр бойынша қызыл кілемнің үстімен жүріп өтті. Ең алдымен фестивальдің қазылар алқасы көрінді. Айта кетейік, оның құрамына үздік отандық, сонымен қатар Ресей мен Қырғызстанның театр сыншылары енді. Атап айтқанда, Есенгелді Тұяқов, Елена Митченкова, Жаныш Құлмамбетов, Сәния Қабдиева, Еркін Жуасбек, Мұрат Әбзелбаев, Гүлдана Сапарғалиева, Назерке Жұмабай.

Олардан кейін «SAMGAU» фестиваліне қатысушылар қызыл кілеммен жүріп өтті – Астана, Петропавл, Шымкент, Өскемен қалаларының театрларының труппалары, сондай-ақ Сербия, Татарстан, Қырғызстан және Өзбекстаннан келген қонақтар.

Әдеттегідей, шеру «Жастар» театрының сахнасында концерттік бағдарламамен және фестивальдің ашылу салтанатымен жалғасты. Жиналған қауым елордалық актерлердің өнерін тамашалады. Бағдарламаны фестивальдің алғашқы көрсетілімі – «Жастар» театрының Нұрқанат Жақыпбай қойған «Ревизор» трагифарсы жалғастырды.

Қойылымдар орыс драма театрының, қазақ драма театрының, сондай-ақ «Жастар» театрының сахнасында қойылды.

Салт аттылар экспедициясы

Маусым айында Астана қаласы әкімдігінің қолдауымен «Рухани жаңғыру» бағдарламасының және Астана қаласының 20 жылдығын тойлау аясында «Астана – ұлы дала елордасы» атты көпкүндік салт атпен жүріп өту экспедициясы бастау алды.

Экспедиция Ақмола, Павлодар, Қарағанды облыстарындағы ұлттық парктер Бұйратау, Баянауыл және Қарқаралы арқылы өтеді, турдың жалпы ұзындығы – 600 шақырымды құрайды. 10 адамнан құралған еріктілер тобы бүгін бас қаламыздан бағыт алып Сарыарқаның сары төсін басып өтіп, 10 күннен соң ат басын Қарқаралыға тірмек. Топ құрамында екі жасөспірім және екі мажарлық бар.

Сапарға аттанушы азаматтарды шығарып салу салтанатында сөз сөйлеген Мәдениет және спорт басқармасы басшысының орынбасары Берік Маржықпаев шерушілерге ақ жол, сәт-сапар тілесе, Ардагерлер кеңесі төрағасының бірінші орынбасары Өмірзақ Озғанбайұлы бата берді.

Ал Венгрияның Төтенше және Өкілетті елшісі Барани Андраш сөйлеген сөзінде қазақ пен мажарлықтардың туыстас халық екенін, мажарлықтар өздерін ежелгі қыпшақтардан тарағанбыз деп есептейтіндігін айта келе, «бабаларымыздың ат тұяғының ізі қалған Сарыарқа төсімен жүріп өту бізге мақтаныш, бақыт» деді.

«Біз 10 күннің ішінде Бұйратау, Баянауыл және Қарқаралы ұлттық парктеріне тоқтаймыз деген ойдамыз. Жалпы, сапардың ұзындығы шамамен 600 шақырымды құрайды. Мен мұндай жобаға екінші жыл қатысып отырмын. Осы жобаға мұрындық болып отырған Берік Ақылбек ағамыз. Биыл біздің қатарымызда екі венгрлік азамат бар. Ата-баба жолымен жүріп өту, елдегі ішкі туризмге үлес қосу. Болашақта осындай салт атпен жүріп өтетін туристік бағыттар болады деген ойдамын», – дейді сапарға қатысушы Айдос Нұрақышев.

Топ жетекшісі Берік Ақылбек мұндай шараны 3 жыл қатарынан өткізуде, алғашқы салт атты шеруді 2016 жылы қазақ елінің тәуелсіздігінің 25 жылдығы құрметіне және былтыр халықаралық ЭКСПО көрмесіне арнаған.

Экспедицияға қатысушылар күніне жүз шақырым жүруді жоспарлауда, өздерімен бірге ас-су, далаға қонуға арналған палаткалар алған. Барлық керек-жарағымыз өзімізбен бірге дейді жігіттер. Мұндай іс-шараға сіз де қатыса аласыз, дәл осы жолғы экспедиция құрамында Павлодар, Ақмола, Қарағанды облыстарынан келген азаматтар бар.

Бұл іс-шара қазақстандық патриотизмді тәрбиелеуге және қазақстандықтардың қоғамдық санасында еліміздің тәуелсіздігінің даму жолындағы елорданың тарихи ролін нығайтуға бағытталған.

WORLD OF TRADE 2018 в Астане

В преддверии 20-летия Астаны в выставочном центре Корме состоялся Саммит глав крупнейших розничных сетей и товаропроизводителей WORLD OF TRADE 2018.

Организаторы: «Exim partners», при официальной поддержке акимата города Астаны, организационная поддержка Astana Convention Bureau.

Мероприятие объединило под своим флагом всех участников рынка торговли: ритейлеров, товаропроизводителей, дистрибьютеров, представителей власти и независимых экспертов.

Цель уникального проекта WORLD OF TRADE 2018 - преобразить рынок торговли, сделать его более организованным, цивилизованным, развитым, идущим в ногу с новыми трендами и технологиями рынка, отвечающим требованиям интеграции и глобализации экономики.

Организаторам удалось собрать самый представительный кворум торговых сетей из стран СНГ, Ближнего Востока и Азии и обсудить вопросы трансформации ритейла в ближайшие годы, следующие большие тренды и инвестиции в технологии.

– Мы объединили фактически весь торговый бизнес стран ЕАЭС, наиболее влиятельных бизнесменов отрасли, - рассказывает руководитель компании-организатора главных мероприятий индустрии ритейла и товарного производства в Казахстане Елена Сагалдакова. - Сегодня мы являемся авторами таких проектов, как Саммит розничной индустрии Retail Business Kazakhstan, конгресс Asian Retail & Distribution, выставка Retail Expo Kazakhstan, Форум больших сделок EXIM BIG DEALS, День казахстанского экспортера Kazakhstan Export Day, Конгресса «Казахстанский производитель», «Ритейл-экспедиция», а также проектов «Центр закупок ритейлеров стран ЕАЭС», отраслевых награждений «Мисс Ритейл Казахстан» и «Ритейл Новая Волна».

В рамках деловой программы Конвента прошли сразу три крупных конгресса: Конгресс Евразийской торговли, Конгресс «Практика ритейла», Конгресс «День казахстанского экспортера».

6000 двухсторонних переговоров, 500 контрактов поставок, тематические зоны для демонстрации товаров или услуг, 100 ритейлеров из разных стран в Международном центре переговоров поставщиков и сетей, 100 спикеров, с участием мировых практиков бизнеса из Европы, Китая,

стран СНГ, 2000 поставщиков лучших товаров из разных стран – все это ожидало участников Конвента.

WORLD OF TRADE 2018 удивил форматом работы. На выставочной площадке вырос городской гипермаркет, на полках которого разместились товары гостей. Участники могли выставить товар лицом и посмотреть на других представителей. Вторая зона – здоровая ферма. Это продуктовый магазин со свежей продукцией овощей и фруктов, а также собственной выпечки, десертов, кулинарии. Для наиболее выигрышной демонстрации товаров категории fresh были выставлены витрины и продемонстрировано дополнительное оборудование.

Особое внимание посетителей привлек «город нанотехнологий», состоящий из стендов, где были организованы промо, интересные активности. Красивую точку в Конvente поставило проведение конкурса «Мисс Ритейл Казахстан 2018». Конкурс обаяния, оригинальности стал главной изюминкой гала-ужина.

По завершении Конвента была организована экскурсия по достопримечательностям Астаны - «Города Будущего» и ужин в национальном стиле.

Атажұртқа тағзым

Ақордада Елордамыз Астананың 20 жылдығына орай Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы Гүлшара Әбдіқалықова көршілес Түркия мемлекетінен атажұртымен танысып, көруге келген қазақ жастарын қабылдады. Кездесу өте жоғары деңгейде өтті. Түркия жастары атамекендеріне деген сүйіспеншіліктері мен елдеріне деген қызығушылықтарының арта түскенін айтып, бүгінгі атажұрттарына келіп, танысуға ықпал еткен Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевқа алғыстарын білдірді.

Шетте жүрген қандас-бауырларымызды атамекенге шақыру, туған жерге тағзым еткізу тәуелсіздігімізді алғаннан кейінгі Елбасының саясатымен бірден-бір қолға алынған іс еді. Осы орайда 1992 жылы дүниежүзілік тұңғыш Қазақ құрылтайы болып өтті.

«Бүгінгі күн – ерекше күн. Орта толды деген осы. Дәл осынау сәтте өзін қазақпын деп сезінетін әрбір адам жүрегі лүпілдеп, атамекеніне, тәуелсіз Қазақстанның астанасы Алматыға көз тігуде. Өйткені мұнда дүниежүзінің түкпір-түкпіріндегі ісі қазақ атаулының өкілдері тұңғыш рет бастарын қосып, алқалы жиын, салтанатты мәжіліс – Құрылтайға жиналып отыр. Күні кеше ғана мұндай болады деген ой көбіміздің қиялымызға кірмеген шығар. Енді, міне, аңсаған арманның тағы біріне қол жеткіздік. Сан ғасырға созылған отаршылдықтың бұғауынан босанып, таяуда ғана тәуелсіздік алса да, қысқа мерзім ішінде бүкіл айдай әлем түгел мойындап, абыройы асып үлгірген Қазақстан жұртшылығы сіздерді, ардақты ағайын, туған жерде құшақ жая қарсы алып жатқанын өздеріңіз көріп отырсыздар. Мен Республика Президенті ретінде бәріңізді Дүниежүзі қазақтары құрылтайының салтанатты ашылуымен шын жүректен құттықтаймын! Баршаңызға: «Туған жерге қош келдіңіздер!» – деймін», – деп ыстық ықыласын білдірген болатын.

Туған жерлерінде Дүниежүзі қазақтарының құрылтайы өткізіледі дегеннен бастап Түркия қазақтары Дәлелхан Жаналтай ақсақалдың басшылығымен 104 адам қазақ жеріне жеткен еді. Сол алғашқы жиынға Түркиядан жасы жетпістегі Қанағат деген ақсақал да келген. Ұшақтан жерге табаны тие салып, жайнамазын жерге жая салып, басын сәждеге тигізіп “уа Алла Тағала, саған мың бір шүкіршілік, атамекенмен де қауышатын күн болады екен” деп көз жасын төккен атамыз көз жұмар сәтінде: «Жетпіс жылдық ғұмырымдағы ең мәнді, сәнді күндер Атамекенімде

болған кездерім» деп толғанып айтқан екен. Енді міне, сол уақыттан бері туған жерде үлкен өзгерістер болып, Елбасының бастамасымен Есілдің жағасында әдемі, ару қала Астана бой көтерді. Сол Түрік еліндегі Қанағат ақсақалдың ұрпақтарына бүгін, міне, бас қаламыздың 20 жылдық мерейтойына келу бұйырыпты.

10 000 адамнан тұратын Түркиядағы қазақ диаспорасының Ыстамбұл консулдық округінде шамамен 2 000 қазақ отбасы тұрады. Ыстамбұлда диаспора өкілдеріне әлеуметтік және экономикалық көмек көрсету мәселелері төңірегінде үкіметтік емес қоғамдық ұйымдар жұмыс жасайды. Дүниежүзі қазақтарының қауымдастығы «Қазақ-Түрік білім, ғылым және зерттеу қоғамымен» тікелей байланыс орнатқан. Аталған қоғамның басшысы Шабан Серкан Динчтүрк 2017 жылғы 22-23 маусымда Астанада өткен Дүниежүзі қазақтарының 5-ші құрылтайында Қауымдастықтың төралқа мүшелігіне сайланды.

Түркияда жоғары білім алу ақысы жоғары болғандықтан, оған көптеген қазақ жастарының қолы жете бермейді. Жоғары оқу орнына түсетін қазақ жастарының өкілдері негізінен ең озат студенттердің арасынан табылып жатады. Қазіргі кезде шамамен 150-дей қазақтың ұл-қыздары Түркиядағы жоғары оқу орындарында экономика, құрылыс, журналистика, медицина және заңгерлік сияқты мамандықтар бойынша білім алуда.

Түркияда қазақша оқу-әдістемелік әдебиет тапшы. Әліпбилер графикасының әртүрлі болуына байланысты қиындықтар бар. Қазақстаннан келетін оқулықтар кириллицада жазылған, сондықтан диаспора өкілдеріне қазақ тілін үйрететін мамандар жоқ. Осы тұста ел Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың 2017 жылы 12 сәуірде «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» мақаласында: «Біріншіден, қазақ тілін біртіндеп латын әліпбиіне көшіру жұмыстарын бастауымыз керек. Біз бұл мәселеге неғұрлым дәйектілік қажеттігін терең түсініп, байыппен қарап келеміз және оған кірісуге Тәуелсіздік алғаннан бері мұқият дайындалдық» деп айтқан еді. Сондай-ақ, Елбасымыз өзінің 2012 жылғы 14 желтоқсандағы «Қазақстан – 2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Мемлекет өз тарапынан мемлекеттік тілдің позициясын нығайту үшін көп жұмыс атқарып келеді. Қазақ тілін кеңінен қолдану жөніндегі кешенді шараларды жүзеге

асыруды жалғастыру керек. Біз 2025 жылдан бастап әліпбиімізді латын қарпіне, латын әліпбиіне көшіруге кірісуіміз керек. Бұл – ұлт болып шешуге тиіс принципті мәселе. Бір кезде тарих бедерінде біз мұндай қадамды жасағанбыз. Балаларымыздың болашағы үшін осындай шешім қабылдауға тиіспіз және бұл әлеммен бірлесе түсуімізге, балаларымыздың ағылшын тілі мен интернет тілін жетік игеруіне, ең бастысы – қазақ тілін жаңғыртуға жағдай туғызады», – деп латын әліпбиіне көшудің қажеттіліні атап өткен еді.

Латын әліпбиіне көшкен тұста қаншама шет елдердегі қазақ бауырларымыздың жоғарыда айтылған мәселелері де шешіледі. Бұл жағын ескерген Елбасының үлкен көрегендігін тағы да мойындауымыз керек.

Қазақ диаспорасының белсенділері Қазақстан Елшілігі және Бас консулдығымен тығыз байланыста. Атап айтқанда, диаспораның қолдауымен Түркияда Наурыз мерекесі, Қазақстанның өнер шеберлерінің концерттері, көрмелері және құрылтай кездесулері жиі ұйымдастырылады.

Түркия Астананың «ЭКСПО-2017» Халықаралық көрмесіне үміткерлігін қолдай отырып, Қазақстан Республикасының дипломатиялық өкілдігі жоқ Африка және Латын Америка елдерінде де қолдауға атсалысты. Түркия «ЭКСПО-2017» көрмесіне ең белсенділерінің бірі болып қатысты. Түркияның көрмедегі павильоны ең үздік үштіктің ішінде болды. Осындай екі ел арасындағы жылы, бауырмалдық қарым-қатынас әрқашан жалғасын таба бермек. Қазақ елі Түркия мемлекетіндегі қандас бауырларымызды әрқашанда қолдап, туған жерге деген

ұмтылыстарына әрдайым демеу көрсету үстінде. Оған дәлел осы кездесудегі қазақ студенттерінің толқуы мен қазақ еліне деген шексіз алғыстарынан білуге болады. «Мен он сегіз жастамын. Ыстамбұл қаласындағы Кадир Хас университетінің студентімін, - деп бастады өз сөзін Мұхаммет Едіге ДОҒАН Мемлекет хатшысымен болған кездесуде.

«Астананың 20 жылдық мерейтойы қарсаңында біздерді шақырып отырған ұйымдастырушыларға, Түркиядағы қазақ жастарының Елорда мерейтойына қатысуын Қазақстан Республикасының Мемлекет хатшысы ретінде қолдаған Сізге, Гүлшара Наушақызы, көп рахмет айтамын.

Астананың мерейтойына қатысу біз үшін зор қуаныш әрі мәртебе.

Бүгінде Астана – Қазақстан Республикасының күш-қуатын әлемге танытқан қасиетті ордаға айналып, Тәуелсіздік тірегіне айналды. Әлемге танымал қаланың бірі атанды.

Қазір тәуелсіз Қазақстанымыз Елбасының жүргізген саясатының арқасында дүние жүзі мойындаған ел болып отыр.

Түркия мен Қазақстан – бауырлас мемлекеттер. Қазақстанның Тәуелсіздігін алғаш таныған – Түркия Республикасы. Сонымен қатар, Қазақ елімен ең алғаш дипломатиялық қатынас орнатқан мемлекеттің де бірі – Түрік елі болатын.

Алдағы уақытта да екі ел арасындағы қарым-қатынас нығайып, дами берсін дегім келеді».

"Менің аты-жөнім Тұғба Динчтүрк. 23 жастамын. Түркиядағы Анадолу университетінде білім алып жатырмын.

Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың жүргізіп отырған сарабал саясаты арқасында Қазақ елі әлем мойындаған ел болды.

Мемлекет басшысының идеясы мен қайраткерлігі арқасында салынған Астана қаласы тәуелсіз Қазақстанның басты символдарының біріне, дүниежүзіне белгілі қалаға айналды. Бүгінде әлемге танылған осы мәртебелі, керемет қаланың 20 жылдық мерейтойына қатысу мүмкіндігіне ие болғанымызға қуаныштымыз. Қайда жүрсек те, тарихи Отанымыз, атажұртымыз саналатын Қазақ елі – біздің мақтанышымыз. Қазақстанның қол жеткізген табысына біз де мерейленіп жүреміз. Алдағы уақытта да абыройы асқақтай беруіне тілектеспіз. Ел тәуелсіздігі мәңгілік болсын!», – деген қазақ жастарының көздерінен қуаныш, сөздерінен мақтаныш сезімін байқауға болады. Бір-бірінен қалмай алғыстарын жаудырған, атамекенім деп келген қазақ жастарының қатарында Анадолу университеті ағылшын тілі факультетінің студенті Тұғба ДИНЧТҮРК, Хажеттепе университеті Химия факультетінің студенті Элиф КАТРАН, Ыстамбұл Боғазичи университеті Халықаралық қатынастар және саясаттану факультетінің студенті Муневвер Бусе ГАЙНЕТУЛЛАХ, Ыстамбұл Кадир Хас университеті Құқық факультетінің ағылшын тілінен дайындық курсының студенті Мұхаммет Едіге ДОҒАН, Бейкент университеті Ішкі архитектура факультетінің студенті Нұрбану ҚАРА,

Ыстамбұл Техникалық университеті Мұнай және табиғи газ факультетінің студенті Фуркан ТҮРКЕР, Йылдыз Техникалық университетінің Менеджмент бағдарламасы бойынша студенті Элиф Айтөре ДӨНМЕЗ, Йылдыз Техникалық университеті Жаратылыстану факультетінің студенті Элиф Хажер АРЫ, Думлупынар университетіне қарасты Колледждің логистика бөлімінің студенті Эсра Өзлем КӨКСАЛ, Ыстамбұл Медипол университеті Тіс дәрігері факультетінің студенті Мерве Бұшра МУТЛУКАН бар. Бәрі бірдей талантты, дарынды, оқу озаттары екі елдің де мақтанышына айналған жастарға Мемлекеттік хатшы Г. Әбдіқалықова туған жерлеріне келгендері үшін алғыс айтып, болашақтағы екі елдің арасындағы дәнекер екендіктерін айтты.

Елордамыз Астана қаласының 20 жылдық мерейтойына орай, KATEAD төрағасы, Дүниежүзі қазақтары қауымдастығының төралқа мүшесі Шабан Серкан ДИНЧТҮРК үстіміздегі жылдың ақпан айында еліміздің Мемлекеттік хатшысы Г. Әбдіқалықова ханымға елімізге ата жұртпен танысу мақсатында Түркия мемлекетінен жастар келетінін, оған көмек көрсету керек екенін айтып, өтінішпен хат жолдаған еді. Міне, осы өтініш хат бойынша жасалған жұмыс қорытындысымен жоғарыда өздеріңіз таныстыңыздар. Осы балалардың жол шығынын, күтіп алу, қаламен таныстыру тағы да басқа материалдық жауапкершіліктерін және осы бастаманы өз қолдарына алған «Іскер әйелдер кеңесіне» және оның басшысы Бейсенбаева Бағиля ханымға зор алғыс айта отырып, елімізде осындай Қоғамдық бірлестіктер көбейе берсін демекпіз.

Астана балалар көзімен

Балаларды отансүйгіштікке тәрбиелеу – баршамызға ортақ мүдде.
Осы мақсатта «Отбасым.kz» редакциясы балғындармен қызықты сұхбат жүргізді.

Әлемдегі
ең әдемі
қала – Астана!

Алан, 4 жаста. Астана

Астана-менің қалам!

Аймерей, 2 жаста. Астана

Если бы у меня была волшебная палочка, то я, во-первых, снизил бы налоги. Потому что, люди нуждаются в деньгах. И хотелось бы, чтобы дети были умными

Батырхан, 18 лет. Астана

Астананың алаңдарында ағаш, жасыл шөп, талдар көп болса...

Аиша, 5 жаста. Алматы

ЕЛДІКТІҢ
ЕҢСЕСІҢ ТІКТЕГЕН
ЕЛОРДАҒА
20 ЖЫЛ

20
АСТАНА